

Шумарски лист

Издаје Југосл. Шумарско Удружење

Уређује редакциони одбор. — Главни и одговорни уредник: инг. Милан Мариновић.
Уредништво и управа налази се у Загребу, Шумарски дом.

Издаје једанпут мјесечно. Чланови Удружења добијају га бесплатно. За нечланове претплата 50 Дин.

Бр. 12.

Загреб, 1. децембра 1922.

Год. 46.

Sadržaj:

Pokroviteljstvo Njegovog Veličanstva Kralja nad Jugoslovenskim Šumarskim Uduženjem.
— Prof. dr. Đuro Nenadić (Zagreb): Predlog zakona o neposrednim porezima s naročitim obzirom na zemljarinu. — Ing. Antun Jovanovac (Zagreb): O prinosu (šumskoj tangenti) vlasnika nedržavnih šuma za šumsku upravu. — Ing. Josip Lenarčič - Ing. Ante Ružić (Vrhnika—Ljubljana): Podaci za kritiku „zakonskog projekta o neposrednim porezima“. — Pitanje izobrazbe lugarskog i tehničkog pomoćnog osoblja. — Ing. Žarko Miletić - Ing. Milan Marinović (Zagreb): Izgradnja šumskih prometila. — Prof. Drag. Vesely (Sarajevo): Procjena sastojinske mase pomoću uzornih stabala, kubisanih u osnovnom stanju. — Pravovremenoštvo krajiških imovnih općina. — Literarni pregled. — Iz Jugoslov. Šumarskog Uduženja. — Bilješke. — Službene vijesti. — Iz uredništva in uprave.

„TEGMA“
INDUSTRIJSKO I TRGOVINSKO D.D.
MIHANOVIĆEVA 2 ZAGREB TELEFON INT. 18-60

ODIO za građevni materijal - ODIO za željeznički materijal
- ODIO za centralna grijanja - ODIO za mineralna ulja -
TEHNIČKI ODIO

Glavno zastupstvo i skladište tvrtki:

Schoeller-Stahlwerke A.-G. Ternitz: Martin-čelik, čelik za alat, čelik za brzotokarenje, spec. čelik. Svjetle osi za prenos: Transmisije.

Josip Winter & Co., Radeberg-Sachsen: Vodokazne cijevi. Tehnička stakla.

„K B“ A.-G., Wien: Elektromotori. Ventilatori. Ekshaustori. Elektromaterijal.

„Watproof“ A.-G., Prag: Watproof, Asphalt, Tektina, Xyloleum, Drvocement.

Plinsko ulje, Petrolej, Cilindersko ulje, Strojna ulja, Vatrene cijevi za kotlove, Cijevi za plin, Staklarski kit, Krovna ljepenka, Sanitarni uredaji, Šarafi, Zakovice, Usadnici.

Šinje i sav ostali materijal za normalne i uskotračne željeznice.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpriprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. — Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brošure in knjige v malih in tudi največjih nakladah. — Časopise, revije in mladinske liste.

Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov.

Lastna izdelovalnica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne šole in srednje šole. Risanke, dnevniki in beležnice.

UČITELJSKA KNJIGARNA

prodaja slovenske znanstvene, strokovne, leposlovne, pripovedne in mladinske knjige; dalje knjige za osnovne šole, srednje in obrtne šole; zaloga vsakovrstnega papirja, pisalnih, risalnih in šolskih potrebščin in učil; razglednice, umetne in pokrajinske v veliki izbiri.

Ljubljana **Fr. Ševčik** Židovska ul. 8
puškar in trgovec z orožjem

Ustanovljeno l. 1882.

Kr. prodaja smodnika (baruta).

Na drobno in debelo.

Največe skladište raznovrsnih pušaka, repetiropištolja, samokresa te lov. pribora i municije. Upozorujem osobito na glasovite sulske zatvorene puške i trocjevke. Bogat izbor finih oprema za lovce.

Orožje i municiju samo uz dozvolu za nošenje oružja.

Raspošilje se po cijeloj državi.

Највеће складиште разноврсних пушака, репетирипиштоља, самокреса те ловачког прибора и муниције. Упозорјем особито на гласовите сулске затворене пушке и троцјевке. Богат избор финих опрема за ловце.

Оружје и муницију само уз дозволу за ношење оружја.

Распошиће се по цијелој држави.

Pokroviteljstvo Njegovog Veličanstva Kralja nad Jugoslovenskim Šumarskim Udruženjem.

Na prvoj glavnoj skupštini Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja dne 8. septembra u Beogradu primljen je aklamacijom i dugotrajnim pljeskom predlog, da se zamoli Njegovo Veličanstvo Kralj za pokroviteljstvo nad Jugoslovenskim Šumarskim Udruženjem.

Povodom tog zaključka podnešena je Kancelariji Njegovog Veličanstva po predsjedništvu udruženja ova molba:

Vaše Veličanstvo!

Potpisanom je predsjedništvu čast, da u izvršenju zaključka prve glavne skupštine Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja, održane u Beogradu u vrijeme od 8. do 11. septembra o. g., iznese pred lice Vašeg Veličanstva ovu molbu:

Jugoslovensko Šumarsko Udruženje bilo je među prvima, koje je provelo jedinstvenu, veliku i moćnu organizaciju sviju šumara na teritoriji cijele naše otadžbine. Ova je organizacija privedena životu u prvome redu u cilju, da ispomogne državnoj vlasti oko izgrađivanja cjelokupnoga našega šumarstva konzultativnom saradnjom, a tek u drugom redu u cilju promicanja naših staleških interesa.

Ne treba da tek napose ističemo, kako su za mogućnost te saradnje zaista dani svi uslovi, jer se u promicanju interesa šumarstva ideali rada Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja poklapaju sa ciljevima državne vlasti.

I Jugoslovensko Šumarsko Udruženje teži kao i državna vlast za ostvaranjem narodnoga šumarstva, to će reći onoga, koje neće biti samo recipovanje stranih uzora ili puko primjenjivanje rezultata šumarske nauke, već takovo, koje će svagda voditi računa o tome, ukoliko se ti rezultati mogu da dovedu u sklad sa osebinama našega ekonomskog i nacijsalnoga života uopće.

Jugoslovenskom je šumarskom udruženju ideal takovo šumarstvo, koje je kadro ne samo da trajno očuva već i da trajno diže opće naše narodno blagostanje.

Gledajući ovako u blizu i daleku narodnu budućnost, Jugoslovensko Šumarsko Udruženje ne može da smetne s uma niti onih veza, kojima se u istoriji ispreplela šuma s našim narodnim životom.

Šuma nam je bila vijekovima najvjernija pomoćnica u borbi protiv Turaka te u borbi protiv tudjinske vlasti uopće. I ona je pomogla velikom narodnom junaku, Petru Mrkonjiću, blagopokojnom ocu Vašega Veličanstva, kralju Petru Karadorđeviću I. oslobodiocu, kad je pokušao da razbije negve, što ih je tuđin nametnuo narodu. U neoslobođenim su krajevima i šume u vidu raznih općina pomogle, da u narodu održe vjeru u misao našeg oslobođenja i ujedinjenja.

Šuma je dakle od davnina bila čuvaricom naše slobode!

Šuma je bila i kolijevka naše narodne poezije. Po njoj je narodna pjesma rasijala junake i vile. Ona nam je svima od Vardara do Jadrana sačuvala ideal narodnog junaštva — Kraljevića Marka.

Nemoguće je dakle u istoriji, u sadašnjici i u budućnosti raskinuti one tijesne veze, koje su i idejno i ekonomski povezale šumu o naš cjelokupni nacionalni život.

Tradicijom namriješe nam djedovi naši u amanet i ljubav naprama šumi, koju i svi naši narodni junaci od Kraljevića Marka do komitskih vojvoda zadržase sve do danas, tako te veze, što vezuju narodni naš život uz šumu, postadoše još tješnje.

Poznavajući veliku ljubav Vašega Veličanstva za otadžbinu, za narod i za šume, gleda Jugoslovensko Šumarsko Udruženje u Vašem Veličanstvu ne samo Kralja i brižna oca narodu svome već i narodnog junaka, u kojem još uvijek živi ta tradicionalna veza nacionalnog života i šume.

Jugoslovensko Šumarsko Udruženje, znajući da šuma kao važni ogranak naše privrede nema i ne može da ima jačega i moćnijega zaštitnika od Vašeg Veličanstva, donijelo je na svojoj prvoj glavnoj skupštini, održanoj 8. septembra o. g. u Beogradu, jednodušan zaključak, kojim moli, da Vaše Veličanstvo primi protektorat nad Jugoslovenskim Šumarskim Udruženjem.

U izvršenju toga skupštinskog zaključka čast je potpisanom predsjedništvu, da ovu jednodušnu želju stavi Previšnjem znanju Vašega Veličanstva te da zamoli Vaše Veličanstvo, da prihvati ovu molbu Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja, koja je potekla iz dubine srca i svijesti sviju njenih članova.

U Zagrebu, dne 25. septembra 1922.

Predsjednik.

Tajnik.

Ovih dana stigao je odgovor, koji doslovce glasi:

Kancelarija Njegovog Veličanstva Kralja.

Br. 3253.

Jugoslovenskom Šumarskom Udruženju

Zagreb.

Kraljevoj Kancelariji je čast izvestiti Vas, da je Njegovo Veličanstvo Kralj blagovoleo odazvati se Vašoj molbi i primiti se pokroviteljstva Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja.

Beograd, 4. novembra 1922. g.

*V. d. Šefa Kabineta
Punomoćni Ministar*

(Potpis.)

*

Time je naše mlado udruženje dobilo najmoćniju zaštitu u osobi svog Vladara. Ova će vijest napuniti čuvstvom duboke zahvalnosti i neizrecivog veselja sve članove i prijatelje našeg udruženja i naše lijepe zelene struke.

Ljepše i dostojnije nije se moglo završiti prvo godište našeg rada. Ovaj je bio težak i često nije efekat njegov bio u razmjeru s uloženim silama. Ipak nam ne može nitko zaniijekati dobru volju, naročito kod konzultativne suradnje u momentu, kada je mlada naša država u svom općem stvaranju i sređivanju izgrađivala svoje šumarstvo.

Drugovi! Zadržimo tu dobru volju i dalje. Neka nam na braniku naših šuma u ovim teškim vremenima ne bude teška nikakova žrtva. Ostavimo ih potomstvu u stanju, u kakovom bismo ih željeli primiti od svojih predaka.

Pokažimo se dostojni ovog priznanja i blagonaklonosti našeg Kralja!

Živjelo Njegovo Veličanstvo Kralj Aleksandar!

Prof. dr. Đuro Nenadić (Zagreb):

Predlog zakona o neposrednim porezima s naročitim obzirom na zemljarinu.¹

Po gospodinu Ministru finansija predložena osnova zakona o neposrednim porezima imat će u buduće veliki utjecaj na naš narodno-gospodarski razvitak uopće, a na razvitak našega šumarstva napose.

Po tom predlogu uvađaju se novi porezni oblici, koji iz temelja ruše trošne zgrade poreznih sistema, koji još postoje u pojedinim pokrajinama današnje naše države. Nema sumnje o tom, da će ovaj zakon prisiliti na vršenje dužnosti prema državi i najšire narodne slojeve, koji su u neku ruku bili dosada pošteđeni od doprinosanja materijalnih sredstava, koje država treba za svoje uređenje. Na taj će se način plaćanje poreza protegnuti na sve državljane, što je i pravo pa u tom pogledu zakonski predlog pretstavlja važan akt naše nutarnje unifikacije.

Neposredni porez se ustanovljuje:

1. na prihod:

- a) od zemljišta,
- b) od zgrada,
- c) od poduzeća i radnja,
- d) od kamata i renti,
- e) od rada;

2. na ukupni dohodak; i

3. na ukupnu imovinu.

Na sve te porezne oblike ne mogu se osvrutati, no ja ću pokušati, da najvažnije ustanove tog zakonskog predloga, koje se odnose na šumsko gospodarstvo, istaknem i obrazložim s računskim primjerima.

Po svojoj važnosti od svih poreznih oblika na prvo mjesto dolazi porez na zemljište ili zemljarina.

I. Z e m l j a r i n a. To je historijski najstariji porez, jer kada je čovjek prestao živjeti nomadskim životom i kada je zemljište počeo orati i kopati, dobilo je ono oblik kapitala. Najprije se na zemljištu uvidjelo, da ono po odbitku troškova, obrađivanja, daje stanovit čist prihod.

¹ Referat, sastavljen za sjednicu glavne uprave, održane od 12.—14. XI. u Dobrljinu. (Op. ur.)

Taj čisti prihod bio je osnovka poreza na zemljište. U našim prednim državama čist prihod zemljišta predstavlja veliku narodnu imovinu, pa za to porez od zemljišta predstavlja snažno vrelo državnih prihoda, koje je to važnije, što je stalno, jer je teško promjenljivo.

U historiji toga oblika poreza poznato je, da se taj porez najprije udarao po broju posjeda, a za pašnjake po broju i vrsti stoke, koja je na njemu pasla, a zatim se prešlo na veličinu posjeda, a mnogo kasnije se uzela u obzir vrijednost posjeda i sirovi prihod, dok se na kraju nije uzeo obzir na čist prihod zemljišta.

Kako vidimo taj je porezni oblik u svojem razvitku prošao čitav niz metamorfoza, dok se nije došlo do čistog prihoda ili zemljišne rente.

Po ovom zakonskom predlogu postoji poreska obveza za sve zemljište, koje se obrađuje ili se može obrađivati (čl. 9). To je vrlo važna ustanova za razvitak šumarstva u državi, jer mnoga privatna lica i zajednice, koje posjeduju mnogo pustoga i golog zemljišta bit će po zakonu prisiljeni na pošumljivanje ili na prodaju. A onaj, koji takova zemljišta kupi, nastojat će da im pošumljivanjem dade i veću vrijednost. Da tih pustih zemljišta ima u našoj državi mnogo, nije potrebno napose isticati. A nije potrebno napose isticati ni dužnost šumara, koji takva pusta zemljišta dnevno gleda i preko njih dolazi do svoje šume, da ih svrsi shodnom agitacijom nastoji privesti šumskoj kulturi. To će biti sada lako činiti, jer mu zakon daje u ruke snažno sredstvo za to.

Ne podleže porezu na zemljište (čl. 10): »apsolutno neproduktivna zemljišta, urvine, nepristupni i neupotrebljeni krševi, vrleti, snežnjaci, ledenjaci i t. d.;

potoci, rijeke, jezera, baruštine (močvare), ako ne daju nikakav prihod.«

S našeg šumarskog gledišta nemamo ništa primjetiti na ove ustanove.

Povremeno se oslobađaju od poreza na zemljište (čl. 11.): tač. 4. »požarom uništene šume na više godina prema šteti po odnosnom zakonu;« i

tač. 5. »zemljišta, koja su privatni sopstvenici pošumili po uputi i nadzoru okružnih šumara za vrijeme od deset godina, a koja općine pošume za vrijeme od dvadeset godina. No ako su šume zasađene na takovom tlu, koje nije prikladno za nikakvu drugu kulturu, osobito na pjeskuljama, na kamenitim ili vododerinama, izvrnutim mršavim oranicama ili pašnjacima, šumskim goletima, može se oslobođenje od poreza produžiti u oba slučaja do 40 godina prema teškoći i trošku pošumljenja. Ovo se oslobođenje ne odnosi na slučajeve, kad je šuma zasađena na zemljištu, na kom je šuma posječena ili iskrčena.«

Po našem mišljenju ove su ustanove vrlo važne, pa bi ih trebalo u slijedećem pravcu izmijeniti odnosno nadopuniti:

u tački 4. ne kaže se tačno broj godina, za koliko su od poreza oproštene šume, koje su od požara uništene. Zakonska ustanova »na više godina prema šteti po odnosnom zakonu« predstavlja nešto neodređena, što ne bi smjelo biti po poreznom zakonu, koji mora za svakoga biti jasan i ne dopuštati o njemu različita tumačenja. Pod ustanovom »više godina« može se razumjeti 2—3 godina, a i 10—20 godina. Prosuđivanje štete po »odnosnom zakonu« praktički ne znači ništa, jer su oni, koji šume pale redovno nepoznata lica, a željeznice po njima prouzrokovane štete naknađuju doduše po stručnoj procjeni, no te su od štete po svom iznosu redovno ispod faktične vrijednosti, koju je šuma prije požara svom vlasniku reprezentirala. Kod procjene se redovno uzimaju u račun direktne, a skoro nikada indirektne štete, koje je zbog njihove raznolikosti teško u njihovom pravom iznosu pravedno i u prikladnoj formi u račun uzeti.

Prema tome ja mislim, da bi se požarom uništene šume imale oprostiti na 10 godina od plaćanja poreza i to, ako je izgorjela površina veća od 1 ha i ako se vještački mora pošumiti. Što se tiče opraštanja poreza za pošumljena zemljišta u tački 5. istoga članka, držim, da bi se tamo određeni broj godina za privatne sopstvenike imao od 10 podići na 20, a u šumama opština od 20 dići na 40 godina. To je potrebno učiniti zato, jer obično u toj dobi počinju šume svojim sopstvenicima davati neku korist u obliku međuprihoda i sporednih šumskih užitaka, pa je pravo, da se od takovog zemljišta plaća porez tek onda, kada ono svojem sopstveniku daje neki prihod. Budu li ti sopstvenici plaćali porez od tako mladih šuma, od kojih ne mogu imati još nikakve koristi, opravdana je bojazan, da oni neće tih zemljišta pošumljivati, za čim ovaj zakonski predlog donekle ide.

Nadalje ja držim, da bi se posvema oprostio porez na zemljište šuma, koje rastu na t. zv. apsolutnom šumskom (tlu) zemljištu, te koje su oblasno proglašene kao zaštitne i zabranbene šume. To držim potrebnim zato, jer će njihovi sopstvenici potaknuti tim oprostom poreza zemljarine sami tražiti, da se takve šume proglase oblasno zaštitnim i zabranbenim šumama, koje će se vjerovatno na tim eksponiranim zemljištima bar donekle moći sačuvati. Indirektna korist je daleko veća od direktne koristi njihove zemljarine, jer ćemo na taj način imati u državi manje bujica, vododerina i puzavog tla. U obranu ovog svoga stanovišta ističem još i taj momenat, da će država od takvih šuma dobiti porez na ukupni dohodak i ukupnu imovinu, koje poreze će sopstvenici šuma morati plaćati.

Poreska osnovnica (čl. 16.).

Osnovnica za razrez poreza na zemljište služi na površinu od jednoga hektara po bonitetu i kulturi proračunati katastarski čisti prihod.

U krajevima Hrvatske i Slavonije, Vojvodine i Međimurja, gdje katastarski premjer nije izvršen po metarskoj mjeri, ispraviti će se površine u katastarskim operatima na metarsku mjeru.

Od 1. januara 1924. godine imaju se u operatima svi katastarski prihodi svesti na dinarsku vrijednost u odnosu 1 : 1, t. j. jedan dinar za jednu krunu (čl. 18.).

Sva zemljišta, koja se obrađuju i koja se mogu obrađivati, dijele se u kulture, a ove u klase.

Šume po redu dolaze na šesto (6) mjesto nabrojanih kultura. Svaka kultura može imati najviše 8 klasa (čl. 19.).

Kako će se proračunati katastarski čisti prihod?

Katastarski čisti prihod u krajevima, gdje takav već postoji, povećati će se u tolikoj mjeri, da odgovara srednjim privrednim prilikama 1919., 1920., 1921. i 1922. godine (čl. 20.). Katastarski čisti prihod odredit će »Komisija za regulisanje poreza na zemljište u kraljevini S. H. S.«, kojoj će središte biti u Beogradu, a njeni članovi su 8 narodnih poslanika (po 1 iz svake pokrajine); dalje 2 ekonomska, 2 šumarska, 2 katastarska i 2 financijska stručnjaka.

Riješenja se donose većinom glasova (čl. 21.). Ta će komisija prema predlogu katastarskog stručnjaka svrstati sve ocjenbene srezove u 2—5 grupa, u kojima će biti zastupane sve kulture, a po mogućnosti i što veći broj klasa svake kulture. U svaku grupu ulaze oni srezovi, koji su po svom geografskom položaju i po poljoprivrednim prilikama jedan drugom najsličniji.

Za svaku grupu odrediće se najmanje 2 uzorna sreza, u koje će izaći izaslanstvo komisije radi utvrđenja današnjeg čistog prihoda, upotrebom privrednih podataka iz godina 1919—1922. To će izaslanstvo sastaviti nove ljestvice čistoga prihoda za srezove u kojima su radili na terenu (čl. 24.).

Ministar Financija ustanovit će relaciju između zbira staroga čistoga prihoda i zbira novoga čistoga prihoda sviju klasa i sviju kultura za svaki odabrani srez.

Od proračunatih relacija svake grupe proračunat će se srednji broj, koji će biti onaj stalan umnožitelj, pomoću kojega će se proračunati osnovica za razrez poreza na zemljište dotične grupe.

Poreskom osnovicom služi proizvod, koji će se dobiti, kad se pomnoži stari katastarski čisti prihod sa rečenim umnožiteljem (čl. 25.).

U posjedovne listove unijet će se klauzula o sumi starog katastr. čistog prihoda i njegov produkt umnožen sa stalnim umnožiteljem (čl. 26.).

Po gore istaknutim odredbama držim, da se za šumsko zemljište ne će moći odrediti pravilno porez na zemljište. Prije

svega upada u oči, da će se visina poreske osnovice za šume morati odrediti po cijenama drva iz godine 1919—1922. Te cijene su bile vrlo visoke i dosegle su neslućenu visinu, tako da je opravdana bojazan zato, da će se na taj način odrediti visina poreske osnovice, (ključ) koja će biti vrlo visoka i da će teško teretiti vlasnike šuma. Posljedice za šumarstvo mogle bi biti vrlo velike, jer će mnogi izgubiti interes za uzgajanjem šuma, te što će jednom ustanovljena poreska osnovica ostati dulje vremena na istoj visini.

Šumarski stručnjaci kao članovi komisije ne bi smjeli biti ista lica za cijelu državu, nego za svaku pokrajinu drugi, a to zato, što je danas teško naći sposobne i stručno temeljito obrazovane stručnjake, koji bi dobro poznavali šumarske prilike u cijeloj državi. Ta u našoj se državi slabo poznavaju ljudi u posljednjim pokrajinama, a kamo li njihove heterogene ekonomske prilike!

Vrijednost šuma u prvom redu zavisi o prometnim prilikama.

Relativna visina zemljišne rente, koja nije ništa drugo, nego čisti prihod zemljišta, zavisi o položaju šume prema drvnom trgu. A drvni trg je šumi najbliža željeznička stanica. Drvo pripada među takva dobra, koja imaju prema svome volumenu i težini malu vrijednost. Nu kako uz jednake prilike zavisi visina zemljišne rente o cijeni proizvoda, koji opet zavise o prometima, to prema tome imaju prometne prilike najveći utjecaj na visinu zemljišne rente.

U krajevima, gdje su prometala slabo razvijena, vodi se sječa prebirnim načinom, a pomlađivanje se obavlja prirodnim putem. Drvo iz takovih šuma imalo je visoku cijenu, jer je vladala opća oskudica na drvu. Sređivanjem prilika pasti će visoka cijena drvu, a po tom se u neotvorenim krajevima ne može poreska osnovica odrediti po cijeni iz godina 1919—1922.

Šumsko gospodarstvo stoji s obzirom na prometala mnogo lošije od poljodjelstva. Tako su mnoge šume na dobrom inače i plodnom tlu manje vrijedne od šuma na lošijem tlu, gdje su razvijena ta prometala. Istina je, da su izgradnjom željeznica postale mnoge šume pristupačnije i došle bliže tržištu, nu ta moderna prometala nijesu donijela toliko koristi šumarstvu, koliko poljodjelstvu, što najbolje dokazuje statistika cijena žita i drva posljednjih godina.

U krajevima, gdje zemljišni katastar postoji, projurilo je pola vijeka od njegova postanka do danas. U tom dugačkom vremenu nastale su u šumskom zemljištu mnoge promjene. Ta u prirodi već leži, da ondje, gdje ima napretka, mora biti i promjenljivosti, jer je promjenljivost polazna tačka napretka u kulturi.

Pesvuda su kod nas mnoge šume iskrčene i u oranice i livade pretvorene, dok su u katastru još uvijek upisane kao šume sa neznatnim iznosom zemljarine.

Katastarski čisti prihod nije jednak faktičnom čistom prihodu zemljišta, nego je od njega mnogo manji. Razlog toj nejed-

nakosti leži u načinu određivanja katastralnog čistog prihoda, kod koga se nije uzimalo u obzir cjelokupno gospodarstvo dotičnog posjednika, nego se taj prihod ustanovljivao za svaku česticu napose bez obzira na gospodarsku svezu jedne čestice s drugom. Za šumsko zemljište mora se na drugi način odrediti katastr. čisti prihod. Prema gore izloženom teško će biti šume zajedno sa ekonom. zemljištima svrstati u grupe i za njih na jednak način izračunavati »srednji broj«, koji će biti stalan umnožitelj za razrez poreza na zemljište dotične grupe (čl. 25.). Ta poteškoća leži u tom, što u pojedinoj procjenbenoj grupi može biti različitih šuma po vrsti drva i načinu uzgajanja, koje se u svojoj vrijednosti međusobno znatno razlikuju, a za njih je »srednji broj« nemoguće izračunati. Ne samo nemoguće, nego je to nepravedno tako činiti, jer je razlika u vrijednosti šum. zemljišta po vrsti drva i blizini prometala daleko veća, nego između oranica i livada iste grupe.

Čist prihod poljodjelskog ili šumskog zemljišta je zemljišna renta. Imali se prema pojmu zakona o zemljarini udariti porez samo na zemljište, to je polučena zemljišna renta onaj iznos, koji se ima oporezovanju podvrći. Nu sada nastaje pitanje, da li je kod šumskog gospodarstva ispravno i opravdano samo zemljište oporezovati? Pri tom se ima razlikovati potrajno godišnje gospodarenje od prekidnog gospodarenja.

1. Oporezovanje šume u kojoj se potrajno godišnje gospodari.

Prihodi, koje dobiva posjednik šume uređene za potrajno godišnje gospodarenje sastoje se iz zemljišne rente i iz kamata drvne mase, koja se u šumi nalazi. Drvna glavница, koja reprezentira 80—90% vrijednosti cijele šume, čini, da se šuma može potrajno godišnje uživati. Za vrijednost iznosa drvne glavnice je posjednik šume bogatiji od posjednika poljodjelskog zemljišta jednake dobrote zemljišta.

Oporezuje li se kod ovog načina gospodarenja samo zemljišna renta, ostaje neoporezovana drvna glavница, koja predočuje snažno vrelo prihoda šume.

Iz toga bi slijedilo, da se šuma u kojoj se vodi potrajno godišnje gospodarenje, ima oporezovati prema šumskoj a ne zemljišnoj renti.

No daljnja konzekvencija toga bi bila, da se od šumom obraslog zemljišta plaća više poreza, nego li od površine iste veličine i jednake dobrote zemljišta, ako se ona kao oranica ili livada obrađuje.

Stariji zakoni o zemljarini nijesu usvojili načelo, da se porez na zemljište udara po zemljišnoj renti, nego su šumsku rentu identificirali sa zemljišnom rentom poljodjelskog zemljišta, pa su šumu oporezovali jednakom mjerom kao oranicu i livadu. Ako tome još dodamo, da su se prihodi šuma prije procijenjivali na osnovu niske cijene, i da svi prihodi šume nisu bili tačno

fiksirani, to vidimo da se šumskom gospodarstvu prije pogodovalo pred poljodjelstvom.

To mi danas ne tražimo, ali ne možemo odobriti, da se porez na šumsko zemljište, odmjeruje po metodi, koja je kriva i ne vodi računa o prilikama, o kojim zavisi vrijednost šume.

Da razliku u oporezovanju šumskog i poljodjelskog zemljišta predočimo, navesti ćemo ovaj primjer. Neka je A posjednik šume od 100 *ha* površine, koja je potrajno godišnje uređena sa 100 godišnjom ophodnjom, te neka je B posjednik poljodjelskog zemljišta, također od 100 *ha* zemljišta od iste dobrote. Prihodna vrijednost zemljišta u oba slučaja iznosi 1.400 Din, a godišnja renta zemljišta, ako je $p = 3\%$, iznosi 42 Din. Posjednik šume A dobiva iz šume godišnje 17.500 Din po *ha*, od koje svote otpada na zemljišnu rentu 4.200 Din (za 10 *ha*) a ostatak od 13.300 Din na kamate drvene mase cijele šume.

Pošto poreska stopa iznosi 20% od katastarskog čistog prihoda, to bi posjednik šume A od svoga godišnjega prihoda 17.500 Din morao platiti: $17.500 \frac{20}{100} = 3.500$ Din. Od te svote otpada na zemljište 840 Din (za svih 100 *ha*) a 2.660 Din na drvenu masu šume.

Posjednik poljodjelskog zemljišta B polučuje godišnji čisti prihod ili zemljišnu rentu 4.200 Din, te bi imao od toga plaćati poreza $4.200 \frac{20}{100} = 840$ Din. Istu bi plaćao i posjednik šume A onda ako se samo prihod zemljišta oporezuje unatoč tomu što on godišnje iz šume više crpi za iznos od $17.500 - 4.200 = 13.300$ Din i što je vrijednost drvene mase koja iznosi $\frac{13.300}{0.03} = 443.333$ Din bogatiji od posjednika poljodjelskog zemljišta.

Protivnici oporezovanja prijednosti drvene mase navadaju u svoj prilog, da se u poljodjelstvu također ni živi inventar — stoka — ne oporezuje, koja po njihovu mišljenju ima istu gospodarsku funkciju kao i drvena masa sastojina. To stanovište nije ispravno, jer se stoka jednog poljoprivrednog dobra ne može oporezovati, budući da se ona uzdržuje od prihoda toga dobra. Ispravno bi bilo to stanovište tek onda, kad bi se od sirova prihoda tog dobra odbili troškovi uzdržavanja stoke, odnosno da njihov vlasnik računom ustanovi, koliku vrijednost predočuje dubar i rad stoke uložen u obrađivanje poljodjelskog tla, te da se ta vrijednost stavi u ravnotežu sa troškovima uzdržavanja dotične stoke. Jedino u onom slučaju morala bi se stoka oporezovati, ako je ona sama sebi svrhom gospodarenja, te se hrani krmom, koja se na vlastitom posjedu ne proizvada, nego se sa strane kupnjom nabavlja.

2. Oporezovanje šuma kod prekidnoga gospodarenja.

Kod ovoga načina gospodarenja vrijednost glavnoga sječivnoga prihoda plus prolongirani međuužici, koji su tijekom opodhodnje unišli, po odbitku u istom vremenu izdanih troškova, jest jednaka konačnoj vrijednosti u tom vremenu postignutih zemljišnih renta, odnosno kamatima prihodne vrijednosti zemljišta. Šume ove površine, jesu po površini malene; to su većim dijelom šume seljaka, koji, kada su jednom šumu posjekli, pa ju posmladili, moraju dugo čekati na novu žetvu. Sječivni prihod takve šume možemo si također predočiti kao sumu vrijednosti sviju dobara, koja budu svake godine proizvedena i na kraju vremena — za koje produkcija traje — užita.

Takav proces produkcije dobara jednak je onom, kao kad bi netko stanovitu svotu novca kroz dulje vremena svake godine ulagao u štedionicu i sve te iznose zajedno s kamatima najednput podigao.

Ako želimo čisti zemljišni prihod, koji na koncu opodhodnje polučimo, jednolično razdijeliti na pojedine godine, to dotični račun možemo na osnovu ove jednadžbe provesti

$$A_n + D_a \cdot 1 \cdot op^{n-a} + \dots - V(1 \cdot op^n - 1) - c \cdot 1 \cdot op^n = \frac{r(1 \cdot op^n - 1)}{o \cdot op}$$

Ispuste li se iz računa međuužici, upravni i kulturni troškovi, to je $r = \frac{A_n}{1 \cdot op^n - 1} \cdot O \cdot op$.

Taj matematski izraz predočuje rentu zemljišta ili prosječni čisti prihod šume, koja se prekidno uživa.

Uzmimo, da je sječivni prihod $A_{100} = 17.500$ D, te ako je $p = 3\%$, to renta zemljišta, koja se ima oporezovati, iznosi

$$\frac{17.500}{1 \cdot 03^{100} - 1} \times 0,03 = 28 \cdot 82 \text{ D.}$$

Ako je poreska stopa 20% čistoga prihoda, to bi posjednik šume morao platiti poreza $28 \cdot 82 \times \frac{20}{100} = 5 \cdot 76$ D po ha.

Iz gore prikazanog slijedi, da se šumu, u kojoj se prekidno gospodari, valja oporezovati po zemljišnoj renti.

Prije se čisti prihod takve šume u prekidnom gospodarenju, koji je valjalo oporezovati, ustanovljivao tako, da se sječivni prihod aritmetički razdijelio na pojedine godine i tako dobiveni dio smatrao se jedinicom površine šume, uređene za potrajno gospodarenje. Prema takvom razdjeljenju morao je posjednik takve šume platiti porez i na kamate drvene mase, koje u šumi nije ni bilo.

Radi toga platio je posjednik tako izračunate srednje vrijednosti šume veći porez, nego li posjednik poljodjelskog zemljišta jednake dobrote.

U gornjem primjeru iznosio bi taj srednji iznos $\frac{A_n}{n} = \frac{17.500}{100} = 175$ D.

Prema poreskoj stopi od 20% imao bi dotični posjednik šume platiti porez $175 \cdot \frac{20}{100} = 35$ D, dakle za $35 - 5 \cdot 76 = 29 \cdot 24$ D više!

Taj znatni višak dolazi odatle, što su u prosječnom iznosu 175 D sadržani kamati drvne mase, koji iznose $175 - 28 \cdot 82 = 146 \cdot 18$ D, a koje posjednik šume ne uživa, jer nema drvne mase.

Te kamate bi uživao tek onda, kada bi osim 1 ha bilo još 99 ha šumom obrasle površine i to sa normalnim razmjerom dobnih razreda.

Spoznaja, da je oporezovanje šuma u prekidnom gospodarenju prema prosječnom prihodu krivo, dovelo je neke na misao, da bi možda bilo ispravnije oporezovati prihodnu vrijednost cijele šume, koja bi se periodički imala odrediti. Nu to se mišljenje ni malo ne razlikuje od prvoga, te ni ono nije također ispravno, jer se zemljarinu ima smatrati kao porez, koji se udara na prihod zemljišta, a ne oporezuje se zemljište kao nekakav zaseban kapital. U principu godišnji prihod zemljišta ima se samo jedanput oporezovati, i to samo u onoj godini u kojoj on uniđe, a dalje više ne. Prema tome bio bi dužan posjednik takve šume platiti porez od prihoda unišlog u dotičnoj godini, a ne od prihoda, koji je unišao prošle i koji će unići slijedeće godine.

Taj način oporezovanja šume po njenoj prihodnoj vrijednosti stoji prema principu oporezovanja zemljišne rente u diametralnoj opreci. Ako bi se usvojio princip oporezovanja šume prema njenoj prihodnoj vrijednosti, to bi se prihod svake prošle godine s onim slijedeće godine ponovno oporezovao, t. j. postepeno sakupljeni prihodi od sjetve pa do žetve neprestano bi se oporezovali, što je posve neispravno, jer se godišnji prihod zemljišta u principu ima samo jedanput oporezovati.

Uzme li se za osnovku oporezovanja prihodna vrijednost pojedine sastojine, to bi se u šumama prekidnoga gospodarenja oporezovala samo vrijednost godišnjeg prirasta, koji preostaje kao razlika između prihodnih vrijednosti dvaju sastojina, koje jedna za drugom slijede. Suma svih prihodnih vrijednosti pojedinih sastojina jednaka je vrijednosti glavnog sječivnog prihoda *Au*, a zbroj godišnjih renta tih prihodnih vrijednosti jednak je renti normalne drvne mase. Ta je renta kod šume uređene za potrajno godišnje gospodarenje jednaka njenom čistom godišnjem prihodu.

Oporezovanje vrijednosti godišnjega prirasta šume, u kojoj se ne može potrajno godišnje gospodariti, ne smije se više smatrati kao porez na zemljište, nego kao porez na dohodak, i to zato, što se porez na zemljište udara na prosječni godišnji prihod bez obzira na njegovu eventualnu promjenljivost, koja je skoro svake godine redovna kod šume u prekidnom gospodarenju.

Protiv toga što se različito oporezuju šume, s kojima se različito i gospodari, a koje mogu imati i jednaku površinu, na-

vađalo se, da se od iste površine šume ubire različit porez i to već prema tome, da li se porezuje šumska ili zemljišna renta. Ti navodi ne počivaju na čvrstoj osnovici, te ih je prof. Endres (Forstwissenschaftliches Centralblatt 1900) oborio, dokazavši matematski, da je oporezovanje šume u potrajnom gospodarenju prema šumskoj renti posvema jednako, onom prema zemljišnoj renti u šumi sa prekidnim gospodarenjem.

Jedino Bavarska je usvojila u svom poreznom zakonu to ispravno stanovište, da se šume u potrajnom godišnjem gospodarenju oporezuju prema šumskoj renti, a one u prekidnom gospodarenju prema zemljišnoj renti.

U Pruskoj se udara porez na šume samo prema zemljišnoj renti, pa odatle vlasnici šuma uživaju velike prednosti, jer se veliki dio njihova kapitala, koji je sadržan u drvnoj masi, ne oporezuje.

U bivšoj Austriji, Würtemberškoj i Badenskoj šume se oporezuju samo po šumskoj renti. Pri tom se tamo kod šuma u prekidnom gospodarenju ubire porez tako, da se glavni sječivni prihod razdijeli na godine ophodnje i od svakoga se tog dijela uzima stanoviti postotak u ime poreza.

Što se tiče oporezovanja međuprihoda i nuzgrednih prihoda, to neke države te prihode oporezuju, a druge opet ne. Pošto je vrijednost tih prihoda često velika, nije ispravno, da se ti prihodi ispuštaju ispod udara poreznog zakona.

Troškovi uprave poreza i čuvanja se različito u račun primaju kod ustanovljivanja čistoga prihoda šuma u svrhe odmjere poreza. Šume, koje su podignute na pustim i golim zemljištima, oprašaju se od poreza na mnogo dulji niz godina, nego što određuje zakonski predlog.

Tako porezni zakon u bivšoj Austriji oprašta takove šume od poreza kroz 25 godina, u Francuskoj se jedna trećina zemljarine oprašta kroz 30 godina, u bivšoj carističkoj Rusiji opraštale su se takve šume kroz 30 godina, a zaštitne šume opraštale su se posvema od plaćanja poreza. Na kraju napominjem, da su mnogi tražili uvođenje progresivnog poreza na zemljište i uvođenja t. zv. »Existenzminimum«a, koji se ne bi smio oporezovati. Poreska stopa je 20% od čistog prihoda.

Toliko sam smatrao potrebnim iznijeti glede poreza na šumsko zemljište, koji je za razvitak našeg šumarstva u budućnosti od velike važnosti. Prema tome držim, da bi se neke ustanove zakonskog predloga imale izmijeniti u naprijed izloženom pravcu.

Ing. Antun Jovanovac (Zagreb):

O prinosu (šumskoj tangenti) vlasnika nedržavnih šuma za šumsku upravu.

Između mnogih drugih visećih pitanja u šumarstvu jeste pitanje o prinosu za šumsku upravu po vlasnicima šuma, čijim šumama država upravlja, jedno od najvažnijih, koje traži brzo, temeljito i pravedno rješenje.

Ovo je pitanje postalo to aktuelnijim i ne bi se smjelo pustiti s vida, ako se ozbiljno misli pristupiti provedbi ustanova pred zadnje stavke članka 5. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o Ustrojstvu Ministarstva Šuma i Rudnika od 15. III. 1919. godine i o organizaciji šumarske struke u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, koje glase:

»Sopstvenici nedržavnih šuma, čijim šumama država upravlja, plaćaće državi u ime upravnih troškova i penzija dotičnog osoblja prinos, koji će odrediti Ministar Šuma i Rudnika.«

Naročito je ovo pitanje postalo od velikog zamašaja i traži pravedno rješenje, od kako je Naredbom Ministra Šuma i Rudnika od 4. maja 1922., broj 13.054, o upravi i službovanju sa šumama krajiških imovnih općina, šumska uprava krajiških imovnih općina podržavljena, i to zato, jer se i njome u članku 5. predviđa, da će i krajiške imovne općine plaćati državi prinos za upravne troškove.

Samo pitanje prinosa za šumsku upravu nije novo. Ono je tu i tamo pokretano od kako stoji na snazi zakon od 26. ožujka 1894., kojim se uređuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumama, koje stoje pod osobitim javnim nadzorom, tražeći pravedno mjerilo, po kojemu bi se taj prinos imao odmjeriti za šume različitog proizvodnog i financijalnog kapaciteta.

Dosadanji prinosi, što ih za šumsku upravu u Hrvatskoj i Slavoniji doprinose pojedine, u šumsku upravu ukotarene zemljišne zajednice urbarske i mjesne općine, nisu osnovane na kakovom obrazloženom mjerilu, već su odmjerivane nejednako prema količini jutara općinskih šuma i drvljem obraslih pašnjaka, te ne stoje ni u kakovom razmjerju prema troškovima uprave te proizvodnoj i financijalnoj snazi pojedinih općina.

Rješenje tog pitanja nije niti tako jednostavno kako se ono u prvi mah čini, jer nam sadanje, još neuređeno stanje šumskog gospodarstva općinskih šuma i iskorišćivanje šumom obraslih pašnjaka, zatim omalovažavanje vrijednosti svih šumskih proizvoda po pravoužitnicima kao što i uz rijetke iznimke i po samom strukovnom osoblju — ne pruža onih neophodno potrebnih i uplivnih komponenata, na temelju kojih bi bila omogućena jedna pravedna i trajna rezultanta.

Ne stojimo mi strukovnjaci u Hrvatskoj i Slavoniji kao i u cijeloj državi u tom pogledu osamljeni, jer ovo pitanje niti strukovnjaci nekih drugih država nisu dosada riješili onako, kako bi to bilo poželjeno po važnosti same stvari, koja socijalnom i ekonomskom evolucijom nakon svjetskog rata postaje sve važnijom.

Sve do godine 1913. bilo je to pitanje u nekim državama, gdje ima općinskih šuma pod državnom upravom, drukčije riješeno.

Tako je na primjer u Würtembergu taj prinos bio po državi ranije odmjeren sa 0·80 M, a kasnije je bio povišen na 1·60 M. po hektaru bez ikakvog ključa ili mjerila.

U Elzas-Lotaringiji bio je on ranije odmjeren sa 4 do 5% od općinskog brutto prihoda, a kasnije se radilo na tom, da se on obračuna kombinacijom brutto prihoda i površine šuma po jedine općine.

U Badenu taj se prinos odmjerkivao prema zemljarinskoj glavnici, a ova je svojedobno iznosila dvadeset petstruku vrijednost zemljarinskog poreza.

U Hessenu je taj prinos iznosio 1·5 do 3·5 M., poprečno 2·5 M. po hektaru, a odmjerkivan je prema broju hektara i imućtvnom stanju pojedinih ukotarenih općina.

U Braunschweig-Lüneburgu je prinos iznosio 1·5 do 4·5 M. po hektaru, a odmjerkivao se prema površini i prihodnom razredu općinskog posjeda.

Prihodnih razreda je bilo tri i to: I. sa 4·5, II. sa 3·0, a III. sa 1·5 M. po hektaru. Ne će biti na odmet, ako se ovdje spomene i to, da su one općine, kod kojih su državni lugari čuvali njihove šume, plaćale $\frac{9}{20}$ prinosa za šumsku upravu.

U nekim pruskim pokrajinama kao na primjer u Hannoveru odmjeren je bio prinos prema bonitetu šume. Ti prinosi bili su vrlo maleni.

Po jednom »Morgen« = 0·26 ha iznosio je 4 do 16 pfeniga, a propisivao se zakonom.

U Ugarskoj bio je prinos odmjeren prema površini šuma, koje su bile razvrstane u pojedine prihodne razrede. Ovi prinosi bili su odmjerkivani za svaku županiju napose prema visini troška za šumsku upravu u dotičnoj županiji i to tako, da se prinos razvrstao na pojedine općine u razmjerju prema bonitetu njihovih šuma. Godine 1913. imala je pet boniteta. Ove bonitete ustanovljivale su se prema godišnjem prihodu po jutru, što ga pojedina općina iz svojih šuma može dobiti.

Razvršćivanje u bonitete uslijedilo je na taj način, da se je godišnji šumski prihod jedne općine prisposobio sa prihodom pojedine bonitete, pa ako je on bio jednak ili približno jednak prihodu jedne od ustanovljenih boniteta, onda su se šume dotične općine uvrstile u odgovarajuću bonitetu.

Odmjereni prinos mijenjao se svakih pet godina, a na podlozi prinosa u prošlom turnusu i prema eventualnoj promjeni površine šumskog posjeda općina.

Imajući u vidu, da u Hrvatskoj i Slavoniji država vodi šumsku upravu nad 620.809 jutara šuma krajiških imovnih općina, 261.391 jutara šuma i 453.118 jutara drvljem obraslih i neobraslih pašnjaka na apsolutnom šumskom tlu zemljišnih zajednica urbarskih i mjesnih općina, dužnost nam je, da pitanju prinosu za šumsku upravu dademo onu važnost, što ga ono u na prednoj stručnoj upravi i gospodarenju treba da zauzima bez obzira na to, da li će se za nj naći pravo i općenito zadovoljavajuće riješenje.

Kod riješavanja tog pitanja ne smije se šutke preći preko žalosne činjenice, da je od navedenih šuma zemljišnih zajednica tek nekako uređeno oko 94.890 jutara, dok ostala površina od 166.501 nije nikako uređena, pa se zato i ne zna, kakova je njezina proizvodna snaga gledom na šumske užitke.

Isto tako nepoznata je i proizvodna snaga šumom obraslih i neobraslih pašnjaka zemljišnih zajednica. Niti kod krajiških imovnih općina nije mnogo bolje. Kod njih su doduše šume uređene prema nekim zastarjelim nazovi »gospodarstvenim osnovama«, nu iz njih teško da bi i najvršniji taksator mogao doći do kakovog rezultata o njihovoj proizvodnoj snazi i rentabilnosti. U ovom članku nije mjesto da iznosimo razloge tomu.

Unatoč svega toga valja priznati utješljivu činjenicu, da se u svim navedenim šumama, drvljem obraslim i neobraslim pašnjacima crpe užici svih mogućih vrsti, koji imaju kolosalnu novčanu vrijednost.

Poznato je, da se iz šuma i drvljem obraslih pašnjaka mogu crpsti glavni, međutimni i razni nuzgredni užitci, no malo tko je išao za tim, da nam prikaže, koliku zapravo novčanu vrijednost predstavljaju ti užici. Moglo bi se reći, da zato nema prilike, jer sam šumoposjednik t. j. ovlaštenici i pravoužitnici sami crpe te užitke a da za njih — osim rijetkih iznimaka — ne plaćaju bilo kakovu pristojbu. Oni pako, koji kakovu pristojbu i plaćaju, ne plaćaju istu prema prometnoj vrijednosti crpljenog užitka, već toliko, da se ne kaže, da je badava.

Podimo malo da razmotrimo, što sve crpe ovlaštenici i pravoužitnici iz zajedničkih im šuma i pašnjaka.

Tu je u prvom redu kod većine krajiških imovnih općina i zemljišnih zajednica ogrijevno i građevno drvo, došlo ono do užitka kao glavni ili međutimni prihod.

Ako te količine ogrijevnih i građevnih drva iz zajedničkih šuma kod nekih manjih općina i ne pokrivaju svu potrebu pravoužitnika na ogrijevu i građi, to one ipak znatno doprinášaju tomu, da pravoužitnici (ovlaštenici) za te neophodno potrebne životne potrepštine nemaju velikih izdataka. Ovaki se izdaci dadu svesti na minimum naročito kod onih pravoužitnika, koji od doznačenih im stabala znadu i hoće da upotrijebe i ono sitno granje, što mnogi rasipnik ostavlja u šumi na uštrb razvitku šume i na svoju štetu.

U drugom su redu nuzgredni užici, među kojima su važniji: paša, žirenje, pobiranje stelje od lišća, iglica i granja, a da one

druge manje važnosti i ne spominjemo, akoprem i ovi, kao na primjer: gljive, maline, jagode, kupine, borovnice i t. d. u savremenosti sve više dobivaju na svojoj važnosti.

Od kolikog je upliva paša u šumama te drvljem obraslim i neobraslim pašnjacima na razvitak stočarstva, svakom je pravoužitniku (ovlašteniku) kao i posmatraču naših gospodarskih prilika jasno, no nitko se ne brine, da pravoužitnicima (ovlaštenicima) prikaže, kolika je vrijednost tih paševinskih užitaka, za koje oni uz rijetke iznimke niti filira ne plaćaju.

Nesto manje općenite važnosti ima žirenje, jer je ono ograničeno na stanovita područja i jer ovisi o urodu u pojedinoj godini, no kvalitativno je ono po svoj prilici veće vrijednosti od paše u onim područjima, gdje se jedan i drugi nuzužitek crpi.

I vrijednost ovog nuzužitka valjalo bi predočiti pravoužitnicima radi toga, da dođu do uvjerenja, kakove ogromne koristi imaju od zajedničke imovine.

Ne malu važnost ima u nekim krajevima i steljarenje, naročito tamo, gdje nema slame niti drugog sretstva za nastor blagu.

Ova vrst šumskog nuzužitka, akoprem u pojedinom šumskom gospodarstvu ne će imati kvantitativno i kvalitativno osobitu vrijednost, to će njegova vrijednost ipak upotpuniti vrijednost sveukupnih šumskih proizvoda dotičnog gospodarstva.

Makar da kod nas mnogi drvećem obrasli pašnjaci nisu uređeni kao brstici, važno je napomenuti, da se u njima, osim iskorišćavanja paše, iskorišćuje također i brst, što u sirovom, što opet u sušenom stanju (lišnjaci).

Što to vrijedi za razvitak sitnog stočarstva u dotičnim krajevima, dobro je poznato, a oni, koji ove užitke crpe, znadu to i cijeliti, i to tim više, što za nj ništa ne plaćaju.

Interesovalo bi međutim svakoga, ne samo pravoužitnike, već i šumarske stručnjake, kolika je vrijednost tih užitaka.

Kad govorimo o brsticima lebdi nam pred očima oko 238.980 jutara obraslih pašnjaka u ličkoj-krbavskoj županiji.

Kod naprednih i racionalnih šumskih gospodarstva vodi se računa također i o drugim, manje važnim šumskim proizvodima, naročito sada, kad se može sve dobro unovčiti, no kod nas se takovi proizvodi (jagode, maline, kupine, gljive i t. d.) sa zajedničkog posjeda smatraju po pravoužitnicima (ovlaštenicima) bezvrijednim proizvodom, jer oni uživanje ovih proizvoda ne smatraju životnom potrebom niti ljudi niti domaćih životinja. Zato se na vrijednost ovih proizvoda ne ćemo dalje niti osvrtni.

Kad bi nam vrijednost svih napomenutih važnijih šumskih proizvoda bila poznata, a poznata bi nam mogla biti, kada bi naši šumarski tehničari, kojima je povjerena stručna uprava i gospodarenje u zajedničkim šumama i pašnjacima, s pravom voljom i svjesni si svoje strukovne spremne, sastavljali predloge o godišnjem iskorišćivanju zajedničkih šuma i pašnjaka, pa da kod toga iskažu također lokalnu vrijednost svih užitaka, koji se godišnje crpe na zajedničkom posjedu.

Ovakove, savjesno ustanovljene vrijednosti godišnjih užita-
taka mogle bi nam poslužiti podlogom za ustanovljenje praved-
nog prinosa za šumsku upravu, budući bi one bile odraz renta-
biliteta pojedine zajedničke imovine.

Kod krajiških imovnih općina riješenje tog pitanja ne bi
bilo niti tako komplicirano, jer tamo šumarski tehničari osim
stručne uprave i gospodarenja s imovinskim zajedničkim po-
sjedom nemaju drugoga djelokruga opće javne uprave. Za to
bi bilo opravdano, da krajiške imovne općine doprinose skoro
sve troškove za stručnu upravu, no jer sada država raspolaže sa
njihovim činovnicima, bilo bi opravdano, da snosi i jedan dio
troškova te podržavljene šumske uprave.

Mnogo kompliciranije je rješavanje pitanja doprinosa za
šumsku upravu zemljišnih zajednica mjesnih i urbarskih općina
iz razloga, jer šumarski tehničari političke uprave ne vode samo
stručnu upravu i šumsko gospodarenje općinskih šuma, već se
njihov djelokrug proteže i na ostale područne šume drugih ka-
tegorija vlasništva u pitanju općeg javnog značenja.

Radi toga bilo bi najpravednije mjerilo, da općine doprinose
za šumsku upravu u onom razmjeru, u kojem stoji površina op-
ćinskih šuma prema površini ostalih šuma u području jedne
županije, odnosno pojedine pokrajine, isključivši površine dr-
žavnih šuma.

Na temelju toga razmjera ustanovljen prinos imao bi se
tada rasporediti na pojedine područne općine u razmjerju pri-
nosa, što otpada na to područje kao i vrijednosti užitaka poje-
dine općine.

Na ovaj način opredijeljenim prinosom došao bi do izra-
žaja također i proizvodni kapacitet pojedine općine, a to je i
glavno i najvažnije, jer bi po njemu svaka općina prinosila
prema svojoj proizvodnoj snazi, koja bi bila izražena u vrijed-
nosti crpljenih užitaka.

Prinosi, koji bi bili ovim načinom ustanovljeni, imali bi se
nakon pet godišnje periode revidirati, a način samog odmjeri-
vanja valjalo bi zakonom propisati, dajući kod tog riječ također
i općinama, da i one mogu u pitanju prinosa donijeti zaključke,
te njegovu visinu ustanoviti, imajući za mjerilo navedenim na-
činom ustanovljeni prinos kao minimum, ispod kojeg se ne bi
smjelo ići.

Pitanje prinosa pokrenuto je u svrhu, ne bi li se time dalo
povoda drugovima, da i oni o njem iznesu svoje misli, a mjero-
davnim činbenicima, da i to pitanje riješe.

Ing. Josip Lenarčič — ing. A. Ružić (Vrhnika — Ljubljana):

Podaci za kritiku „zakonskog projekta o neposrednim porezima“

(br. 26.682 od 8. IX. 1922. Min. Fin.).

(Konac.)

8. O porezu na imovinu, koji je nov te zahvaća ne samo predmete gospodarstva, koji bi po svojoj bitnosti mogli donášati dohotke, nego i ostale predmete imovine, koji nikako ne mogu dobiti tog svojstva, načelno smo već govorili na uvodnom mestu. Pošto se obavezanik takvih neproduktivnih predmeta često i uz najbolju volju ne može da reši, zahvaća taj porez, koji poprečno dostiže visinu temeljnog poreza po točki 1., i takve prihode, koji su već bili dovoljno oporezovani po točki 1., onda opet po osobno-dohodarsvenom porezu. Odakle da porezni obavezanik pokrije potrebu, kojom da namiruje taj visoki imovinski porez? Kako već rekosmo, opravdano bi bilo jednokratno podavanje imetka u svrhu pokrića jednokratnih i zvanrednih potreba državne blagajne, no bezuvetno je kvarno i nedopustivo tražiti stalno takovo podavanje imetka u svrhu pokrića redovnih potreba državnog gospodarstva! Porez na imovinu zahvaća u materiju prihodnih sredstava, te ga je moguće platiti ili iz event. prištednja iz prijašnjih vremena, dakle uz umanjivanje mobilnog kapitala, čime se pako umanjuje vrelo rentnog i s njime vezanog poreza na prihod, ili se mora obavezanik zaduživati na teret svojih imobilija te time umanjivati svoje drugom porezu podvrgnute prihodne uspehe drugih grana svog gospodarstva. S jednom reči taj nerazumni, asocijalni redovni porez zaseca svake godine novu ranu u živo gospodarsko telo obavezanika, tvori rakranu u gospodarskom želucu, koji ima da hrani i udove tela i državu samu.

Jednokratno, bilo i energično, ali opravdano podavanje imetka za saniranje izvanrednih teškoća državnog gospodarstva, eventualno porazdeljeno na više godina ili perijoda, bilo bi mnogo umesnije i nijedan pametan državljanin ne bi imao ništa protiv toga. Ostajemo konačno pri svom već iznetom predlogu, da se ostavi taj porez u zakonu, ali da se bezuvetno doda paragraf, koji jasno i precizno određuje, da o ubiranju tog poreza za narednu godinu izričito odlučuje Narodno predstavništvo, prigodom primanja redovnog god. budžeta.

Osim već navedenog ima još jedan veliki nedostatak u tom pogledu i to je taj, da zak. projekat niti s jednom reči ne spominje, na kakav način da se vrši (ne »izvrši«, jer to mora

da se svaki put ponavlja!) procena imovine n. pr. za industrijalna poduzeća, za šume, rudnike, zemljišta, trgovine itd. Ni u bivšoj Austriji nije došlo, usprkos čestim obećanjima ministarstava i parlamenata, do obnarodovanja općeg pravilnika, kako se ima da provodi procena imetka. Bezbroj su puta nestručni finans. organi jedino po svom fiskalnom raspoloženju bezobzirno diktirali stručnjacima način postupka pri proceni većih zemljišnih kompleksa, premda su se savesni stručnjaci tome opirali i često ranije napustili posao, nego li pristali na to, da rade proti svom znanstveno utemeljenom osvedočenju. Ti su diktati naravno bili isključivo deca individualnog shvaćanja i raspoloženja dotičnog diktatora te nisu ni u dva slučaja bili jednaki. Ali to se je sve događalo samo tu i tamo u pojedinim slučajevima, a sada treba da celu državu, u čitavom vlasništvu svih državljana jednako, pravično i pravilno svake godine procenjujemo, i to bez točno promišljenog, stručno posve doteranog pravilnika? Sudeći po sadašnjem javnom mišljenju »činovničke države« kakva jest i još će neko vreme bezuvetno biti naša država, možemo si od prilike misliti, kakav će biti uspeh takve procene »po zdravom razumu«. Postupaće se tako, kao kad bi kramar ili trgovčić s mešanom robom, stojeći mudro za svojim prodavačkim stolom, na drobno prodavao imovinske predmete te po rezultatima prodaje u malom ocenjivao velike raznovrsno sastavljene i kombinovane gospodarske jedinice poreznog obavezanika, ne uzevši u obzir, da li ima za to kupca ili ga nema. Budući da će se takva procena prvotno morati izvršiti u silno hitrom tempu, pošto se zakon namerava »staviti u snagu« već za 1924. god. ili najkasnije za 1. jan. 1925. god., naravno je, da će se sva procena izvršiti u netom važećoj valuti. Dogodit će se čak, da će se procena izvršiti za razne objekte po dnevnoj valuti, tako da bi jedan te isti predmet, ako dode na procenu danas, vredio n. pr. 2 mil. dinara, ako se procena kojim slučajem zakasni za mesec dva, vredit će taj posed o porastu valute samo 1 mil. Din! Kako da se postupa u slučajevima porasta valute, što svi željno očekujemo, do neke stabilne, ili konačno do idealne zlatne paritete — i o tome zak. projekat šuti.

Na sve to izrađivači projekta kao da nisu ni pomišljali. Očito ih je zahvatila stara kronična bolest mnogih upravnika državnih finansija, to jest fiskus, — te »socijalizam« — koji je nova i ne manje pogibeljna bolest svih »modernih« živaca. Tim samim dvema savetnicima država ni državljeni ne smiju na slepo verovati. Ako hoće država da ozdravi od svojih bolesnih gospodarskih odnošaja, mora da štiti i pospešuje privatno gospodarstvo i inicijativu, da ostanu zdravi i da uzmognu stvarati i donositi onakve prihode državi, koje ona faktično i nužno potrebuje za probitak svih svojih državljana. Porezni šaraf može da smrvi svaku poduzetnost, jer ne smemo zaboraviti, da je država i njen aparat namenjen za državljanu i ne obratno, a ni od jednog državljana ne možemo zahtevati, da bi radio isključivo i samo za državu, a ne i za sebe i za svoje.

IV.

Za ocenu efekta ovog zakonskog projekta obzirom na važnije grane struke nek nam služe ovi pregledni sa-
stavci.

Kao osnova pregleda uzeti su: za zemljišni porez 1 ha poljo-
privrednog odnosno šumskog zemljišta, dalje relacija stare
(zlatne) krune prema sadašnjoj kao 1:50, zatim dosad važeći
»kat. čisti prihodi« i procena vrednosti za poljoprivr. zemljišta
(kao običajno) sa 20 kratnim umnoškom kat. č. prihoda, za prazne
šume (š. zemljište) sa 30 kratnim umnoškom kat. č. p. Dalje smo
predvidjeli visinu općinskih, sreskih i pokrajinskih (oblasnih) pri-
reza ukupno sa 200% neposrednih prvotnih zemlj. poreza (imamo
već danas samo općina sa 1000% i više prireza!).

a) Poljoprivreda.

1. Procena.

Boniteta	Stari kat. čisti prihod u zlat. K			Novi č. kat. pri- hod = $50 \times$ stari			Vrednost = $20 \times$ č. k. p.			O p a s k e
	vrtovi	njive	livade	vrtovi	njive	li ade	vrtovi	njive	livade	
I.	45:32	45:18	59:08	2266	2259	2954	45.320	45.180	59.080	Kat. č. prihod bio je pro- računan na osnovi »po- sedovnih listova« u kotaru Vrhnika za 1 ha i iz- nosi za stari kat. č. p. u zlatnim krunama.
II.	43:50	34:70	43:43	2175	1735	2171	43.500	34.700	43.420	
III.	—	25:22	29:52	—	1261	1475	—	25.220	29.500	Za novi k. č. p. u sa- dašnjim K; jednako i za procenu vrednosti.
IV.	—	16:49	23:51	—	824	1175	—	16.480	23.500	
V.	—	13:23	16:51	—	661	825	—	13.220	16.500	

2. Oporezovanje poljopr. zemlj. za 1 ha po pro-
jektu, u sad. K:

Bonit. vrsta	Zemljiški porez = 20% č. k. pr.			Porez od prihoda — 10% č. k. pr.			Porez na imov. 1% = zemlj. p. (20 % č. k. p.)			Prirezi samo 200% zemlj. poreza			U k u p n o		
	vrtovi	njive	livade	vrtovi	njive	livade	vrtovi	njive	livade	vrtovi	njive	livade	vrtovi	njive	livade
I.	453	452	591	226:5	226	295:5	453:2	451:8	590:8	906	904	1182	2038:7	2033:8	2659:3
II.	435	347	434	217:5	173:5	217	435	347	434:2	870	694	868	1957:5	1561:5	1953:7
III.	—	252	295	—	126	147	—	252:2	295	—	504	590	—	1134:2	1327:0
IV.	—	165	235	—	82	117:5	—	164:8	235	—	330	470	—	742:3	1057:5
V.	—	132	165	—	66	82:5	—	132:2	165	—	264	330	—	594:2	742:5

Po odbitku svih poreza od čist. kat. prihoda na 1 ha poljo-
privr. zemlje ostalo bi dakle vlasniku zemljišta:

Bonit. vrsta	Za vrtove	Za njive	Za livade	U % č. k. p.	O p a s k e
I.	227·3	225·2	294·5	10	Pri tome se nije uračunalo:
II.	217·5	173·5	217·3	10	1. daće za osiguranje proti bolesti (novo),
III.	—	126·8	148	10	2. " " " nezgodi (novo),
IV.	—	81·7	117·5	10	3. poreza za gospodarstv. zgrade (novo),
V.	—	67·6	82·5	10	4. amortizacije ni popravke zgrada,
					5. " " " živog i mrtv. invent.,
					6. daće za crkvene potrebe,
					7. kamata uložene i obrtne glavnice te
					8. vlastitog rada sebe i porodice.

U najboljem slučaju ostalo bi dakle vlasniku i obradivaću zemljišta samo 10% čist. kat. prihoda na raspoloženje. t. j. 0·5% glavnice, investirane u zemljište! —

b) Oporezovanje šume.

Bonit. vrsta	Čisti kat. prihod		Vrednost go- dišnjeg prihoda			Vredn. š. zem. 1 ha (č. kat. p. × 30)	P o r e z i					Drvena zaliha (popr. norm. za- liha na 1 ha)			Svih poreza ukupno		Ili č. k. p. ili č. k. p.
	stari zl. K	novi × 30 K	m ³	100 K	200 K		zemlj. 20 %	prih. 10 %	imovn. 1 %	prih. 200 %	ukupno	m ³	vrednost a 100 K	im. porez 1 %	K	%	
I. 1	6'25	312'5	5'2	520	1040	9375	62'5	31'2	93'75	125'0	312'45	250	25.000	250	562'45	190	
II.	4'87	243'5	4'2	420	840	7305	48'7	24'4	73'05	97'4	243'55	200	20.000	200	443'55	182	
III.	1'91	95'5	3'1	310	620	2868	19'1	9'5	28'65	38'2	95'45	160	16.000	160	255'45	267	
IV.	1'31	65'5	1'5	150	300	1965	13'1	6'5	19'65	26'2	65'45	80	8.000	80	145'45	221	

Čitavi čisti kat. prihod dostaje jedva za polovicu poreza. Svaki m³ stojećeg drveta oporezovan je s 1 K imov. poreza ili s 1% vrednosti. Glavnica ne donosi nikakvih kamata. Amortizacija, osiguranje radništva i dr., popravke alata, kirija i t. d. nemaju nikakva pokrića; na investicije o svojem u nije ni misliti, o tuđem kamate ne dolaze do odbitka. —

c) Porez na zgrade.

Od bruto imovine sme se odbiti neka svota za uzdržavanje i popravku zgrada, koja svota ne sme biti veća od 25% odnosno 30%. Pošto se opet od najamnine ne sme odbiti uplaćen najm. porez za zgrade, to se ta pogodnost kompenzira, pošto iznosi taj porez istu svotu.

¹ Bonitete su uzete relativno za Vrhniški okrug, tako da I. pada približno među II. i III. po Feistmantelu (prirast etc. redukovano na približno prosečno fakt. stanje šuma).

Bruto kirija je dakle oporezovana bilo po faktičnoj bilo po ocenjenoj višini ovako:

1. sa prezom za najam zgrada u iznosu	30%
2. sa porezom na prihod	10%
3. sa porezom na imovinu 1%, a pošto se vrednost kuća računa sa kapitaliziranjem 3% rente, iznosi taj porez približno jednako koliko i porez za najam	30%
4. sa opć., sreskim, pokr. etc. prirezima 200%	60%
(u gradovima sniženo moguće na 100% prirez.)	
ukupno:	130%

d) Oporezovanje privatnih obrtnih, industrijskih i trgovačkih poduzeća. — Poduzetnički porez.

Na osnovu: godišnje bilance + neposredni porez + kamate tuđeg kapitala; dakle korigiranog čistog prihoda.

1. Poduzetnički porez	10%
pošto se računa također 10% od poreza, koji iznosi 10% čist. prihoda, treba pribrojiti	1%
2. Poslovni porez, kojeg nacrt predviđa 1% od faktura, dakle poprečno od čist. prihoda	10%
3. Zemlj. porez od parificiranih zemljišta ca.	1%
4. Porez na najmov. za zgrade za radnike ca.	1%
5. Porez na prihod od 2—15%, okruglo	10%
+ povećanje, pošto se porez na prihod ne može odbiti od oporezov. svote, dakle 10% od 10%	1%
6. Porez na imetak 1 ⁰ / ₁₀₀ —1%, dakle 1% kapitalizirane rente ili od čistog prihoda	10%
7. Prirezi — opć., sreski, pokraj, etc. 200%	22%
ukupno	66%

U privatnih poduzeća ne može se odračunati kamata za tuđi kapital. Ako poduzeće ne donosi 10% uložene glavnice, se oporezovanje srazmerno povećava.

Za sav riziko i trud te uloženi kapital ostane poduzetniku u najboljem slučaju normalnog rada tamo, gdje glavnica donosi 10% prihoda po bilanci — 34% čist. prihoda ili 3·4% od glavnice, ako ima uloženi samo svoj kapital. Sav njegov osobni rad ostane nenagrađen.

e) Porez javnom polag. računa podvrženih preduzeća,

1. Poduzetnički porez	10 — 20%
k tome porez i na taj iznos poreza	1 — 2%
2. Poslovni porez, predv. 1% od faktura, ili po prečno od čistog prihoda	10 — 10%
3. Zemlj. porez za parif. zemljišta ca.	1 — 1%
4. Porez na najam zgrada za radništvo ca.	1 — 1%
5. Kamate tuđeg (odn. bankovnog) kapit.	10 — 10%

6. Porez na imetak (ako dionice donose 10%, onda je ovaj 10%, ako li 5%, tada je 20%)	10 — 20%
7. Prirezi (opć., sreski, pokr., trg. obrt. zbornice etc. 200%)	20 — 40%
ukupno	63 — 104%

Dividende dioničara oporezovane su posebice po porezu na prihod, a nagrade upravnih savetnika po porezu na prihod od rada sa 15%.

Kako se vidi, ni ove vrsti preduzeća ne čeka najlepša budućnost, osobito ako ih pritisnu još i druge nezgode, kao veliki prirezi, socijalne i novčane krize i slično.

V.

Kako već u naslovu rekosmo, hteli smo dati samo glavne podatke koji da služe pri oceni zakonskog projekta, htijući time prepustiti uvaženje tih podataka merodavnim faktorima i interesiranim krugovima. Hteli smo to iz razloga, što u kratkom vremenu nije moguće uočiti sve one ogromne dalekosežnosti tih podataka niti dati takve slike, koja bi se samo iz daleka približala potpunosti. A ipak nije moguće preći mimo gornjih skrižaljki bez zaključne reči k ovom razmatranju.

U toku ove rasprave nanizane misli našle su u skrižaljkama potpun dokaz. Projekat je doduše tehničko u mnogome doteran, a očito je potpuno pustio s vida svoju sadržajnu stranu, odnosno: ugodio je momentalnom raspodeljenju fiskusa i preko mogućnosti, dok je na realni život gotovo posve zaboravio. To je njegov temeljni i najveći nedostatak.

Svaki obični finansijski zakon jedne države mora da traži svoj oslon, svoju temeljnu direktivu u općoj državnoj gospodarskoj politici, ako hoće da dobije onu pravu unutanju vrednost, koja mu osigurava trajniji uspeh. Taj postulat je toliko potrebniji ovom zakonu, ovoj zamašnoj poreznoj reformi, koja ima ne samo da izjednači veliki broj različitih poreznih sistema, nego još i više da udari temelje organizaciji i sređenju naše državne i nacionalne ekonomske politike. Silno je to težak i zamašan posao, a ne smijemo se čuditi, što su konceptori ovog projekta u ovo vreme teških valutarnih, budžetarnih i svih drugih trzavica posvetili — rekli bi — skoro isključivo svu svoju pažnju onom prvom zadatku, momentalnom uređenju državnih finansija.

U prevelikoj skrbi za dete oduzeli su hranu materi dojilji i hoće je dati detetu te su posve zaboravili, da mora pri tome da strada i majka i dete.

Hoćemo, da se što pre oslobodimo tuđeg tutorstva u svim onim granama privrede, koje se mogu u nas podići i razviti. Osim agrikulture je razvoj svih grana industrije, osobito željezne, tekstilne, agrarne, kemijske a pogotovo šumarske i drvene glavni cilj naše ekonomske politike. Skrižaljke nam jasno svedoče, da projekat zakona o svemu tome ne vodi raz-

čuna. Mnoge mlade i sveže industrije, koje su se po ujedinjenju u toli lepom poletu gotovo dnevno radale, morale bi da obustave rad u kratkom vremenu, osobito ako su bile ustanovljene s tuđim kapitalom, a stare i čvrste ne bi mogle da se obnove ni prošire, već bi samo još životarile toliko vremena, dok se ne istroši amortizirani njihov uložni kapital. Poljoprivreda će morati misliti na napuštanje rada, jer se ne će rentirati, te na rasprodaju malih poseda špekulantima.

Treba samo da upozorimo, da su brojke u gornjim skrižaljka kama tekar sekundarne važnosti, glavni izražaj kalkulacija po daju procenti, koji su apsolutni i koji naše gornje tvrdnje jasno dokazuju.

Osobitu važnost pripisujemo samim brojkama u tome, što nam one dokazuju, da na ovdje već predložen način preračunavanja kat. čistog prihoda u zlatnu relaciju dolazimo do povoljnih rezultata glede poljoprivrede, uz neke razmerno lako provedive korekture i glede šumarstva Slovenačke te da možemo i sa fiskalnog stanovišta mirne duše odustati od nameravanog silno kompliciranog, skupog i nepouzdanog reformisanja čistog kat. prihoda. Bilansijske godine 1919.—1922. tvore gospodarstveno najlabilnije doba te nisu nikako sposobne da služe kao oslonac za stabilizaciju kat. čistog prihoda, pogotovo ako se još pomisli na onih 20% samog zemlj. poreza bez prireza i dr., na poželjni porast valute, na padanje cena poljod. i šum. produktima i t. d.

»Porez na imovinu« nek se uopće ukine ili bar preosnuje tako, da će se on ubirati od slučaja do slučaja, prema redovnom zaključku Narodnog predstavništva, u svrhu izvanredne potpore državnih finansija, podignuća za svu državu važnih investicija, finansiranja vojnih operacija i slično. U tom bi slučaju bilo moguće i donekle povišiti postotak tog maskiranog odavanja imetka, kaošto s druge strane provesti pravičnu istinsku stručnu procenu svega imetka, kao pouzdanu bazu za sve dalje event. operacije.

No nikako ne ide s time operisati kao stalnim porezom, jer bi takav porez u matematično dogledno doba iscrpio sav uložni produktivni kapital, naročito malog i poštenog čoveka u korist asocijalne špekulacije.

U tehničkom obziru moramo još odlučno progovoriti o odredbama projekta u pogledu egzekutive. Po čl. 181. nacrtu diktirale bi se kazni bez pravilnog postupka i bez obzira na to, da li je osumnjičeno lice namerice ili u dobroj veri dalo netočne podatke i da li sumnja odgovara objektivnoj istini ili ne! Mora se zakonom predvideti, da se optužnik lako može da brani i proti odredbama niže vlasti žali na višu i najvišu. Ne samo pravni, već i etički i moralni osećaj civilizacije apsolutno zahteva takve garancije za državljanе, te se taj nedostatak mora na svaki način popraviti.

Svi ti nedostaci, a kao kruna svemu izvanredno, nerazmerno i nesistematično, da ne kažemo nesmotreno visoki postoci poreza, porezovne stope, sve bolje utvrđuju naše uverenje, da je

bezobzirni, komodni fiscus opet jednom nemilosrdno zavitlao svojim gvozdanim žezlom. Pravilna je tendencija, da se neposrednim porezima odmeri pravo mesto u alimentiranju državne blagajne. No ono mnjenje, koje hoće naprećac iz ekstrema u ekstrem, da ti porezi s vrlo čednog sadašnjeg iznosa poskoče na jednom na glavnu i najjaču poziciju, čini nam se neispravnim u toliko, u koliko ne računa dovoljno s momentom, da smo još mlada država, koja vrlo mnogo treba i koja se tek sređuje. Malo koja grana državne finans. politike mora toliko računati s momentom psihologije širokog naroda kao baš ova. Očito je dakle, da će te procenite trebati temeljito prekombinirati i općenito reducirati te izvesno odlučno mesto rezervisati još uvek posrednim porezima, carini i inim državnim dohocima. Na tu veliku harmoniju, kao izraz državnih potreba i smerova drž. gospodarstvene politike s jedne strane, a kao odraz gospodarske moći, socijalne strukture i državlanske svesti širokog naroda s druge strane nije se nikako pazilo. Vidimo s udivljenom, s dobro mišljenom zavišću, kako se bratska Češka ozbiljno sprema na redukciju železničkih tarifa, regulaciju »a baisse« cena nekojim monop. proizvodima i dr., a kako ujedno ministar finansija g. Rašin zvanično naglašuje, da se porezi ne smeju povišati. Treba stvoriti onu harmoniju odnošaja među raznim vrelima državnih dohodaka, koji je posao, pogotovo u nas, gde se je na tom neizmerno širokom polju samo krpjalo i zahvaćalo po onome, što se je najmanje protivilo bez obzira na etičke i gospodarstvene posledice tog postupka, silno težak i tek za kakvog fin. genija možda zahvalan posao. Uz pokus sastave budžeta — taj je zakonski projekat prvi korak na putu k izgradnji i utvrđenju te jedinstvene harmonije za naše odnošaje u čitavoj Kraljevini i zato ga od svega srca pozdravljamo.

Velimo još jednom: trezveno, hladno, bez odviše temperamenta odozdo i odozgo, bez demagogije, s ljubavlju za ovu državu i narod, uspet će delo. Ne smemo se dati smesti od momenta i skočiti previsoko, ali zato možemo formulisati tako, da je — n. pr. povišenjem pojedinih postotaka uvek kasnije moguće potpunoma voditi računa o međutim poboljšanim odnošajima jedne ili druge grane privrede, odnosno — sniženjem procenata popraviti pogreške, koje bi se pokazale.

Sada, kad je Ministarstvo Finansija kao snabdevaoc i upravnik državne blagajne na tako lep način rešilo čisto svoj deo zadatace, dužnost je svih ostalih resora, parlamenta, a osobito i sve javnosti, da temeljito progovore i obrade svoje delove zadatace, kako bi taj inače lepi zakonski projekat došao do potpune važnosti glavnog faktora u onoj velikoj harmoniji te postao što pre velikim i valjanim narodnim i državnim zakonom.

Pitanje izobrazbe lugarskog i tehničko pomoćnog osoblja.

(Svršetak.)¹

Ing. Zlatko Turkalj (Ogulin):

Ne ima sumnje, da čitavo šumarstvo, t. j. šume i gospodarenje s njima, počiva i ima temelj na dobrom lugarskom i čuvarskom osoblju. Kao što ne može biti vojskovođa bez vojske, tako ne može biti niti šumara bez lugarskog osoblja.

Dosljedno tome pitanje izobrazbe i regrutacije lugarskog osoblja od nemale važnosti je po naše šumarstvo. Da se to pitanje imade riješiti jedinstveno za čitavu državu, jasno je, jer to leži eminentno u njezinom interesu.

Prema tome imaju se osnovati javne l u g a r s k e š k o l e (lugarnice) po čitavoj državi i to tako, da svaka šumska direkcija (event. novo ustrojena oblast) bude imala po jednu takovu školu.

U školu primali bi se mladići od 18.—24. godine, koji bi se željeli posvetiti lugarskoj (event. lovno-čuvarskoj) službi. Preduvjet za primanje u školu: četiri osnovne škole duševno i tjelesno zdravlje, te osobita volja za šumu i lugarsku službu.

Škola je osnovana kao zavod (institut) sa internatom, u kojemu bi pitomci imali zajedničko stanovanje i hranu, dok školu ne svrše.

Zavod imade biti osnovan u blizini šume, gdje se uredno gospodari ili u samoj takovoj šumi, a uza sam zavod imade se voditi šumsko biljevište i vrt, u kojemu pitomci rade.

Obuka traje godinu dana, odnosno jedanaest mjeseci, od 1. rujna do 31. srpnja. Kroz mjesec kolovoz čiste se i obnavljaju prostorije.

Na čelu zavoda je šumar=stručnjak (može biti i penzionisan), koji predaje šumarske discipline. Pomoćne discipline (gospodarstvo, temelje računstva i geometrije) može obučavati gospodarski stručnjak odnosno pučki učitelj.

Obuka u glavnom obuhvata:

a) Pomoćne nauke:

1. temelji računstva i geometrije uključivo proračunavanje sadržaja najvažnijih tjelesa;
2. Pismeni sastavci i izvještaji;
3. Botanika;
4. Gospodarstvo (nauka o tlu).

¹ Završujemo iznošenjem stručnih mnijenja o ovom pitanju s time, da ćemo naredne godine ponovo pokrenuti to pitanje, ako budu gg. kolege držali potrebnim, da se još o tome piše. (Op. ur.)

b) Šumarske nauke:

1. uzgoj;
2. čuvanje;
3. uredjenje šuma;
4. dendrometrija (elementi);
5. uzgoj lova, šumski i lovni zakon, sastavak šumskih prijava.

Kod škola u planinskim predjelima imade se kod nauke o uzgoju posvetiti veća pažnja prebornoj i oplodnoj, a kod škola u nizinama — oplodnoj i čistoj sječi.

Na koncu jednogodišnje obuke polaže se javni ispit pred naročitim povjerenstvom, nakon česa izdaje se kandidatu svjedodžba s ocjenom: dovoljno, dobro i vrlo dobro uporabiv za lugarsku službu.

Tko ne zadovolji, može još jednu godinu školu i ispit ponoviti, a više ne.

Temeljem te svjedodžbe može biti kandidat namješten u lugarsku državnu službu i više niti kakovih ispita ne treba polagati. Takov kandidat može doći kao šumarski oficijal najviše u X. čin. razred i ne može se upotrebiti niti gdje, niti kada (osim u slučajevima krajnje potrebe), da vodi samostalno šumsko gospodarstvo (šumsku upravu, šumariju), kojima može biti na čelu jedino inženjer šumarstva.

Škola (zavod) je javna, osniva se i uzdržava o državnom trošku, isto tako učitelji su javni činovnici i plaća ih država.

Za mjesta u zavodu pitomci ili plaćaju mjesečnu obskrbu ili uživaju državni stipendij.

Pitanje, da li će uzdržavanje tih škola spasti na teret budžeta Ministarstva prosvjete ili šuma i rudnika ili u samoupravu dotične oblasti, ostavljam po strani.

Kod ocjene učenika (pitomaca) imade se paziti ne samo na stručno znanje, već i na volju i ljubav za šumarsku službu a naročito na značaj i poštenje kandidatovo, jer lugarska služba uza sve znanje, spremu i sposobnost kandidata, jest u prvom redu služba povjerenja t. j. poštenja.

Ovo je kratki nacrt ili okosnica, kako si ja zamišljam riješenje lugarskog osoblja.

Ing. Josip Rustia (Ljubljana):

Na tretji dan zbora glavne skupščine J. Š. U. dne 10. IX. 1922 je bil med drugimi predložen odboru v razpravo tudi predlog o izobrazbi lugarskog osoblja.

Predlagalo se je obdržanje 9mesečnega tečaja za najnižje šum. varstveno osobje. — V Sloveniji so se po prevratu obdržali pri šumski upravi v Kostanjevici že ponovno tečaji za gozdne čuvaje, in sicer v dobi 3 in 4 mesecev s povoljnim uspehom.

Na podlagi iskustev, ki so se pri tem pridobila, sem mnenja, da je učno dobo določiti na šest mesecev, in sicer iz sledečih razlogov:

Če se od kandidatov zahteva dobro znanje čitanja, pisanja in računanja, kar bi bilo s sprejemnim izpitom ugotoviti, bodo isti zamogli slediti pouku in obvladati ono učno snov, ki je za gozdne čuvaje potrebna in zadostna in ki se da v roku 6 mesecev izčrpati. — Stroški teh tečajev, ki naj bi se obdrževali pri šumski upravi, ki zamore nuditi za praktični pouk dovolj prilik in kateri je dodeljen še gozdni tehnik, bi bili primerno manjši kot pri po sekciji VIII. predlagani dobi 9 mesecev.

Absolventi šestmesečnega tečaja bi s svojimi zahtevami bili skromnejši in ne bi zamogli stremeti po višjih mestih, ki so n. pr. v Sloveniji določena za gozdarje, kar bi se pa bilo bati v slučaju, da se podaljša tečaj na dobo 9 ali še več mesecev.

Проф. Др. Петар Ђорђевић (Београд):

Налазим да је изнета идеја о оснивању једне сталне Лугарске школе у Алексинцу врло корисна, али је допуњујем тиме, да би такву исту школу требало подићи и у Хрватској, али са истим наставним програмом.

Оснивање пак једне продужле школе (виши курс) за већ квалификоване лугаре (чуваре шума) у циљу образовања шумарских дијурниста сматрам као неопортуно и предложио бих пре оснивање једне средње шумарске школе за целу краљевину.

Рок трајања рада у нижој лугарској школи нормирати на једну годину дана, а у средњој шум. школи на 3 године; за пријем у исту тражити 4. разреда гимназије, или свршену нижу лугарску школу и 2. године праксе.

Ing. Žarko Miletić — Ing. Milan Marinović (Zagreb):

Izgradnja šumskih prometila.

(Svršetak.)

c) Jugoslavija.

Iznijeli smo podatke o tome, kolika se je važnost polagala na izgradnju šumskih prometila i na koji način se je dolazilo do sretstava, potrebnih za tu svrhu u zemljama, koje su do prevrata bile u susjedstvu ili su pripadale istom drž. sklopu, kao i dobar dio naše države.

Sasvim je naravno, da vehementni razvoj spomenutih načela nije ostao bez svakog utjecaja na naše prilike; samo što su naši krajevi i u tom pogledu morali osjetiti maćuhinski sistem državljanstva drugog reda. Voditelji drž. politike kao da su slutili promjene, koje su došle nakon svjetskog rata, te su se ograničili u glavnom na kolonijalno iscrpljivanje bez ulaganja većih investicija.

Uslijed takove investicione politike imademo ne samo čitave šumarije već i skupove od više šumarija bez ikakvih prometnih sretstava višeg stepena. U šumama glasovitih slavonskih hrestika, iz kojih su se izvlačili godišnje teški milijuni, nije se erar dao sklonuti ni na malene doprinose za izgradnju drumova, a kamo li, da je sam takove podizao.¹

Koristeći se povoljnim konjunkturama, pustio je erar kupce, što su se otimali za hrastove sječine, da izvlače teške trupce po dubokom glibu uz ubijanje marve, u koliko si nisu pomogli pri vremenim polaganjem prenosnih tračnica. S malim investicijama mogle su se sagraditi glavne ceste i sporedni ogranci do Save, Spačve, Studve i Bosuta. čime bi bilo pomoženo ne samo fiskusu kupcu, nego i narodu, koji u pogledu transportnih sretstava na mnogo mjesta nije došao dalje, nego je bio za turskih vremena.

Malo se veća pažnja posvećivala Gorskom kotaru, gdje je barem nešto građeno, naročito u novije doba pod Kaánovim režimom — dakako u režiji, no i to je sve malo pa ništa. Na 82.646 k. j. državnih šuma imade svega 170 km šum. cesta, dakle na

¹ Kakovim se je izgovorima služio tad drž. erar, da se izvuče ispod dužnosti davanja doprinosa za gradnju ceste, što je išla kroz drž. šumu, spominje se kao anegdota slučaj, analogan onome kod dr. Reussa u knjizi »Der Forsthaushalt« na str. 423. Dok je kod Reussa »nestručnjak« bio protivnik izgradnje ceste, jer se time olahkočuje krađa drva iz šume«, dobila je isti odgovor svojedobno jedna imovna općina od vinkovačkog erarskog šumarskog ureda. Reuss primjećuje za taj slučaj, da je ovakav odgovor interesantan više s arheološkog, nego sa šumarskog gledišta.

486 k. j. dolazi 1 km. Međutim ima šumarija, u kojima nema ni jednog kilometra ceste (n. pr. šumarija Fužine, koja ima samo jednu cestu u kraju, gdje se ne radi, dočim do ostalih krajeva, udaljenih od željeznice 3—6 km, nema nego neprohodne vlake).

Sasvim je razumljivo, da se to odrazuje u cijeni drvnih proizvoda ovakovih neotvorenih predjela, koje upravo do smiješnosti zaostaju za cijenama u predjelima s izgrađenim komunikacijama, naročito pak za cijenama onih privatnih posjednika, koji su svoje šume snabdijeli valjanim prometilima 1. reda (n. pr. susjed Thurn-Taxis).

Iza Gorskog kotara dolaze banovačke i podravske šumarije zagrebačke direkcije, u kojima dolaze u obzir u prvom redu željeznice. Za vrijeme rata sagrađeno je u režiji cca 37 km šum. željeznica, a po kupcu sječina je sagrađeno te je prešlo ili će tek prijeći u vlasnost države oko 30 km šum. željeznica.

Projektirana je veća množina cesta i šum. željeznica, naročito oko 50 km duga šum. željeznica Novi Jasenak, no sve je to nakon prevrata zaspalo.

U sušačkoj direkciji, koja obuhvaća oko 250.000 km, sagrađeno je, većinom u režiji države, svega oko 160 km cesta. Projektovane su bile i dvije šum. željeznice i to: iz Sv. Jurja preko Bila u krasansku šumariju cca 90 km duga željeznica, koja je imala otvoriti tri šumarije. Radnje su bile započete za rata, ali su nakon prevrata obustavljene. Osim te projektirana je još jedna željeznica: Rudopolje—Plitvička jezera (18 km), koja nije došla dalje od projekta.

U Bosni dolaze radi velikih udaljenosti i velikih drvnih zasliha u obzir u prvom redu šum. željeznice, koje se razgranjuju dalje u koturače, riže, klizopute, žicare itd. Putevi dolaze u obzir tek u drugom redu, gdje su eksploatacioni objekti bliži kao i kod eksploatacije za domaću potrebu.

Prema podacima Dimitzovim¹ bilo je 1904. godine u Bosni:

1. Po eraru sagrađenih industrij. i šum. željeznica (koje je sagrađio erar u čistoj režiji ili na račun kupca sječine) 255·9 km na parni pogon i 47·26 km na koturača, ukupno 273·16 km.

2. Po kontrahentima sagrađenih 331·45 km na parni pogon i 135·64 km na koturača, ukupno 467·09 km,

1 i 2 skupa 557·35 km na parni pogon i 182·9 km žicara ili svega 740·25 km. Žicara je bilo 43·2 km.

Tih 557·35 km na parni pogon uređenih šumskih željeznica znosi 65% pruge bos. herc. drž. željeznica.

Od svih naših šumovitih pokrajina je u tom pogledu najsretnija Slovenija, koja za svoje tri drž. šumarije imade priličan broj prometnih sretstava, koja su bez iznimke izrađena u drž. režiji. Prema podacima ljubljanske direkcije ima u te tri šumarije: 4 ispinjače 3·340 km, ceste I. r. 73 km, ceste II. r. 240 km.

¹ Dimitz: Die forstlichen Verhältnisse und Einrichtungen Bosniens und der Herzegovina 1905, str. 258—259.

Prilike u Srbiji i Macedoniji — gdje su vođeni ratovi za oslobođenje baš u ono vrijeme, kad se je drugdje pod dojmom novih ideja radilo o povećanju intenziteta šum. gospodarstva te su u miru podizana šum. prometna sretstva — puštamo ovaj put po strani. —

Kako smo vidjeli, naše su prilike u pogledu stanja šumskih prometnih sretstava u najvećem dijelu državne uprave mizerne. U novije doba sagrađeno je nešto prometila i to onih prvog reda; o kakovom sistemu ni govora tako, da do ono malo glavnih cesta vode strme, često neprehodne i po život čovjeka i tegleće marve opasne — vlake (n. pr. Gorski kotar). I te ceste su danas većim dijelom u derutnom stanju, a da nije bolje ni sa ono malo željeznica, koje su se uslijed nespretne organizacije prepustile kupcima. Tako je i ono malo svjetla modernog naziranja i intenzivnosti gospodarenja ugasnulo u žestokoj buri poratnih prilika. Drž. šumska uprava se je pod pritiskom tih poratnih prilika povratila opet na ono zastarjelo stanovište, da kupac šume imade sam graditi potrebna prometila. To stanovište postaje kritično u svim onim slučajevima, gdje kupac ne dobiva više godišnjih etata na eksploataciju, već samo jednogodišnju sječu. U takovom slučaju popravlja kupac prometila samo u najpotrebnijoj smjeri, dok ne izveze kupljeno drvo, a više puta ostavlja velik dio drveta da propadne, jer svota, potrebna za popravak, ne stoji u omjeru s kupljenom drvnom masom.

Jasne je dakle, da je naše šumarstvo u pogledu intenzivnosti šum. gospodarenja doživjelo dekadencu, što nije nikakovo čudo. Državne potrebe ratom upropaštene zemlje stavljale su u početku iza prevrata velike zahtjeve i na šumarstvo i to u tolikoj mjeri, da se na veće investicije u granicama budžeta nije moglo ni misliti.

No prilike se sređuju. Ekonomski interesi države zahtijevaju, da se opskrba s drvetom u tuzemstvu kao i konkurencija njegova u inozemstvu poveća smanjivanjem proizvodnih troškova, među kojima zauzimaju najvažniju poziciju izvozni troškovi iz šume.

Time smo se primakli temeljnom principu u iskorištavanju šuma, koji se rješava onim momentom, kad se riješi problem transporta drveta iz šume do javnih prometila.

Kao što čitav naš privredni život poput more tišti saobraćajno pitanje, tako je i pitanje šumskih prometila kardinalno, izlazno pitanje za prosperitet i budućnost našeg državnog šumskog gospodarenja. Najprije treba riješiti pitanje izgradnje prometila, koje je najpreče, a tek zatim se može pristupiti riješavanju i ostalih pitanja.

O tome, da su prometila neophodno potrebna za valjano iskorištavanje šuma, držimo, da smo jednodušno složni; radi se jedino o načinu, kako da se do njih dođe?

U glavnome možemo da razlikujemo dva načina:

1. Kupac drvne mase sam izrađuje prometila, te se sam brine za izvoz kupljenog drva.

2. Šumovlasnik sam izrađuje potrebna prometila te se njima ili sam služi kod izvoza drva, ili ih predaje na uporabu kupcima drva.

1. Izgradnja prometila po kupcu.

Da se uopće uzmogne rentirati izgradnja prometila, treba prodati najmanje toliku drvnu masu, koliko će predvidljivo stati prometu, koje kupac ima da sagradi.

Pošto se želi polučiti i neki prihod — jer to je konačna svrha svake eksploatacije — treba osim toga gornjoj drvnoj masi dodati još neku množinu, koja će kroz stanovito vrijeme (trajanje ugovora) davati neku rentu.

Pošto se u većini slučajeva radi o prometilima većeg značaja i opsega, mora se predati kupcu znatna drvna masa, da mu se uopće rad uzmogne isplatiti. Kod toga igra znatnu ulogu i amortizacija kapitala, uloženi u izgradnju prometila; što je dulje vrijeme uporabe izgrađenih prometila, te što je veća drvna masa, to su povoljniji izgledi za eksploatatora, jer su godišnji amortizacioni obroci manji.

Silom prilika dolazi se na taj način do dugoročnih eksploatacionih ugovora, poznatih većinom po svom zlu glasu, kao što Reuß¹ davađa za bukovinske i bosanske ugovore.

»Šumska prometila u rukama eksploatatora uvijek znače neku opasnost za šumu. Ma da je eksploatator spretnim ugovorima bilo koliko stegnut, on uvijek nalazi puteva i sretstava, da tu šumu iskoristi daleko preko dopustive prihodne sposobnosti, da je opljačka, težeći jedino za svojim materijalnim probicima, višokim ukamaćenjem, velikom poduzetnom dobiti i što skorijom amortizacijom kapitala.«

Velika drvna masa uvjetuje gomilanje mnogogodišnjih sječina te rad kroz dugi niz godina; za eksploatacije te vrsti potrebni su veliki kapitali, koje mogu samo financijski jaki pojedinci ili novčani zavodi, da pribave. Tim putem dolazimo do monopolnog položaja silnih poduzeća, koja isključuju svaku konkurenciju u svojem interesnom području, dakle i kristalizaciju cijena u korist šumovlasnika.

Kako eksploatator gradi prometila i u kakovom ih stanju predaje šumovlasniku, vidjeli smo kod prikaza prilika u Bukovini; u većini slučajeva ta su prometila u momentu predaje u jadnom stanju tako, da u njihovu restauraciju treba ponovno uložiti znatnih svota. Konačno, kupac šuma traži svoj račun te mu se ne može u tom pravcu ništa predbacivati. To bi moralo zadesiti one, koji su eksploatatoru dali mogućnost, da razvije svoju štetnu aktivnost.

Uopće šumovlasnik, koji pušta da mu kupac drva gradi prometila, pravi vrlo loš posao. Kupac ne radi ništa badava, što je sa trgovačkog gledišta posve u redu. U prometila uložene kapitala, riziko kupčev, itd. sve to plaća vlasnik šuma niskom cijene

¹ Reuß: Forsthaushalt. Wien 1918. str. 422.

nom drva na panju, a u svrhu, da na izmaku ugovora preuzme razvaljena prometila. »Jasno je, da se poduzeće, koje ulaže veliki kapital u stanovito eksploataciono područje, ne će zadovoljiti s uobičajerom poduzetničkom dobiti, nego će sve i sva poduzeti, da do temelja iskoristi poziciju, koja joj je dana kroz tako znatan engagement.«¹

Mi na temelju dosadašnjih iskustava u povijati šumarstva nemamo nikakovog povjerenja u solidnost onih prometila, koja izgrađuje kupac šuma, jer će isti znati da obide sve, ma kako duhovito i strogo sastavljene građevne uvjete. Drugačije gradi šum. inženjer, a drugačije eksploator, kojemu je glavna briga njegov privremeni lični interes. Poznati gen. direktor uzorno uređenih Berchtoldovih šuma, već spomenuti dr. Reuss veli o tome:¹ »Nigdje se tako ne osvećuje štednja kao kod gradnje šum. cesta. Temeljita i stalna gradnja je ujedno i najracionalnija. Samo u jednom pogledu smije i može šumovlasnik bez uštrba po stvar pomišljati na veću štednju i to kod izdavanja gradnje. U praksi se je često ustanovila činjenica, da se gradnja šumskih puteva predaje stručnjacima uz skup novac, jer posjednik često ne zna ili ne vjeruje, da je šumar upućen i izvježban u gradnji šum. prometila. Gradnja puteva pripada danas bezuslovno u prave stručne šum. poslove. On gradi jeftinije, solidnije, svrsishodnije i u osjećanju svoje odgovornosti s više stručnog interesa nego li drugi tehničar, koji pretpostavlja visoku poduzetničku dobit svima drugim obzirima.«

Prometila moraju biti svakome pristupna, za svakoga slobodna; na njima ne smije biti ničijeg prvenstva ni monopola, što se događa, ako se njihova izgradnja povjeri eksploatoru.

Jedini ispravan put kod racionalne eksploatacije šuma jest prije svega izgradnja prometila, a tek onda prodaja drvnih masa. Obratan put, t. j. prodaja drvne mase uz uvjet izgradnje prometila smatramo štetnim po šumovlasnika. Naše je duboko osvješdočenje, da je bolje vlastitim sretstvima izgraditi dio nekog prometila i unovčiti pristupne drvne mase, te taj posao postepeno kroz više godina provodati, nego na jednom prodati veliku drvenu masu uz uvjet izgradnje prometila.

Takav je način eksploatacije šuma početni i najprimitivniji stadij unovčenja šumskih proizvoda; dopustiv je jedino u zemljama, u kojima je šumsko gospodarenje na niskom stepenu, te gdje su gospodarske prilike potpuno nerazvijene. Taj je način u svim naprednim zemljama bez iznimke odbačen iz razloga, koji su naprijed navedeni. Izgradnja prometila po kupcima ne spada u gospodarenje, koje ima pretenzija, da postane i da se naziva naprednim; to je teška baština iz prošlih vremena, koje se moramo na svaki način osloboditi.

¹ Dr. Jugowitz u članku »Der Reichraminger Holzabstockungsvertrag«, iznoseći o tome predmetu mnijenje ing. dr. Karla Petrascheka i ing. Josipa Opleštala. Wiener Allg. Forst- u. Jagdzeitung 1921. Nr. 2010.

¹ Dr. Reuß spom. djelo str. 427.

Konačno niti ne uvidamo potrebe, zašto da se jedan posao, koji mi sami možemo da posve lijepo obavimo, prepušta kupcu. To nas sjeća još na ona vremena, kad se kupcu šume stavljalo u dužnost, da na očigled šumarskog osoblja pošumi sječine umjetnim putem. Šumarsko je osoblje bilo degradovano na običnog posmatrača — policajca, iz čijih su ruku bili oduzeti najvažniji poslovi, a to je sjeća i pošumljenje. To je na sreću danas anahronizam, nu nema dvojbe, da će i izgradnja prometila po kupcima za kratko vrijeme to isto postati.

Ne ističemo, da mi u tome vidimo pitanje prestiža šumarskog staleža, jer taj razlog ima za mnoge premalenu dokaznu moć; u današnje materijalističko doba mi taj način, kojim »jeftino« i »bez muke« dolazimo do prometila, smatramo apsolutno štetnim po šumovlasnika. Takav postupak nas sjeća na kolonije, koje se eksploatišu u potpunom smislu te riječi. Ne iz kakovih altruističkih, ambicioznih ili sličnih motiva, nego iz golih finansijskih razloga mi želimo i zahtijevamo, da se naše šumarstvo oslobodi tog helotskog položaja, u koga su ga gurnuli razni eksploatatori; ono treba da se digne na visinu, koja ga ide među ostalim granama narodne privrede.

2. Izgradnja prometila po vlasniku šume.

Moglo bi se navesti još mnogo razloga, potkrijepljenih dokaznim činjenicama, da je vlasnik šume jedini pozvan, da izgradi u svojoj šumi sva potrebna prometila.

Mislimo međutim, da težište cijelog pitanja izgradnje prometila i ne leži na samom pitanju tko treba da gradi, već se dokazi onih, koji su za gradnju po kupcu šume, upiru poglavito o pitanje, čime će se graditi. Nisu oni protivni gradnji po vlasniku radi toga, što je do sada navedeno, nego zato, što se upiru o to, da vlasnik (kod nas u prvom redu država) nema dosta kapitala u te svrhe.

Ako se i kod koje grane narodne privrede može govoriti o obilju kapitala, onda je to u prvom redu šumarstvo. U šumama su nagomilani silni kapitali, samo treba naći načina, da se te mrtve kapitale stavi u promet.

Današnji način unovčivanja šuma ne će mnogo pomoći. Može lohu poratnih državnih potreba. Dugotrajni ugovori s minimalnom prodajnom cijenom drveta, prodaje na panju u šumama, koje nisu providene mrežom šumskih prometila ni iznutra, a kamoli da su povezane valjanim prometilima s pijacom; izgradnja i popravak šumskih cesta, željeznica i ostalih naprava po kupcu — sve su to sretstva, pomoću kojih će se prije sasjeci svi redovni etati, i sve prištednje, nego li zadovoljiti potrebe. Kako će pak šume ostati kraj takovog načina iskorištavanja, dovoljno nam svjedoče primjeri kod kuće i u inozemstvu.

Sada nastaje pitanje, kako i na koji način može država da to provede? Jedno je sigurno, da se to ne smije, a i ne može pro-

vesti u granicama redovnog budžeta. Ne samo radi razloga, navedenih na str. 746. ove rasprave, već i radi toga, što živimo u prilikama, koje zahtijevaju enormne redovite državne izdatke, pa se ne mogu isti povećati u tako znatnoj mjeri, kakovu izazivlju ove potrebe. No to nije ni potrebno, jer šumarstvo ima mnogo drugih načina, da pribavi potrebne kredite.

Prije svega je potrebno, da se kreira naročiti investicioni fond u te svrhe. Taj bi se fond obrazovao iz raznih doprinosa. Jedan od najvažnijih imao bi biti čisti prihod ili barem dio čistog prihoda obrtnog fonda, osnovanog za provođenje eksploatacije u režiji. Pošto je preduvjet rada u režiji baš izgradnja prometila, to je sasvim opravdano, da se izuzme iz redovitih prihoda fiskusa onaj višak prihoda, koji nastaje uslijed prodaje izrađenog materijala prema onom, što bi se polučio prodajom na panju, te se upotrijebi za pospješjenje režije u obliku izgradnje prometila. Ovo bi se moralo zakonom osigurati.

U tu svrhu bi se mogli privesti stanoviti vanredni prihodi, naročito prodajom prištednje u etatima, koji su se nagomilali mjestimice baš radi nedostatka prometnih sretstava. Ovi bi se etati lahko premjestili u krajeve koji su sada bliži i pristupačniji. Znamo slučajeva iz vlastite prakse po Gorskotom kotaru, gdje bi koncentracija višegodišnjih uštednja u bližim i pristupačnijim krajevima bila ne samo opravdana, nego i poželjna sa šumsko uzgojenog stanovišta jer bi se na taj način još pravodobno oslobodio pomladak i na onim mjestima, gdje će taj zastarčiti, ako se bude šuma sjekla onda, kad dođe na nju red.

Sasvim naravno, da bi ti krajevi mirovali kroz toliko vremena, koliko se je etata na njima koncentriralo. Tim izvanrednim prihodima otvorili bi se postepeno udaljeniji krajevi, koji sada odbacuju neznatne prihode ili se i ne isplati u njima sjeći, a izgradnjom komunikacija poskočila bi im znatno vrijednost.

Kao daljnji prihod fonda bile bi otšete, koje bi se ubirale za upotrebu komunikacija, eventualno bi se mogli ubirati i stanoviti postoci kao onaj za pošumljenje krša. Nema sumnje, da ovi postoci idu i onako na račun šumovlasnika, ali ovo je mnogo lakši način prikupljanja sredstava, jer ne tangira izravno budžet, pa ga čuvari drž. fiskusa toleriraju.

Velike svote, potrebne za ogromni ovaj posao mogle bi se osim toga nabaviti istim onim putem, kojim se nabavljaju i u slične svrhe ostalih grana drž. gazdinstva kao što su saobraćajne, kulturne itd., a to je putem investicionog zajma. Nema sumnje, da bi se ovaj zajam najbrže i najlakše amortizirao kod šumarstva. Izgradnjom prometila tako se naglo diže cijena drveta, dakle povećava se prihod, da se iz tog povećanja prihoda posuđena glavnica brže amortizira, nego li se obično i očekuje, kako su to pokazali brojni primjeri u stranom i domaćem šumarstvu, naročito u Galiciji.

Kod šumoposjednika, koji raspolažu stanovitim glavicama kao imovne općine, z. zajednice itd. daje se to pitanje najlakše

riješiti na onaj način, kako je riješeno u Bukovini,¹ gdje se je investicioni zajam podigao iz nagomilanih novčanih zaliha šumoposjednika, kako smo to već naprijed spomenuli.

Viliki dio materijala, potrebnog kod gradnje željeznica, žičara etc., može se nabaviti i putem reparacija, pa bi Ministarstvo šuma i rudnika trebalo nastojati osigurati si što veću zalihu toga materijala, čime bi se smanjio velik dio izravnih izdataka kod provođanja spomenutih gradnja.

Nije potrebno naročito naglašivati, da bi za svako eksploataciono područje trebalo sastaviti točan investicioni program za sve gradnje, koje će se morati izvesti. Taj program treba sastaviti barem u glavnim crtama za sve potrebite gradnje stanovitog vremenskog razdoblja. Iz njega se mora točno razabirati ne samo drvna masa, koja će tim putem ići te potrebiti troškovi, nego i način amortizacije te vjerojatni probitak, jer samo tako izrađen detaljni program s matematski dokazanim probicima od tih gradnja može da bude osnova za ishođenje kakovog većeg zajma, koji se onda ne smije u druge svrhe upotrebljavati. Navlaš spominjemo finansijsalni momenat koristi od gradnje prometila, koji u današnje doba imade veću važnost i dokaznu moć od onoga, po nas šumare inače još važnijeg, a to je — šumarska korist od izgradnje prometila tako u uzgojnom i uredajnom, kao i u zaštitnom i eksploatacionom pogledu.

Za provođanje toga programa imademo već danas u državi lijep broj sposobnih, agilnih graditelja. Do Ministarstva je, da ih pokupi i dirigira na potrebna mjesta te im dodijeli ambiciozne mlade šum. inženjere. Čudno je, da se važna mjesta šum. građevnih referenata prepuštaju najmlađim stručnjacima, i da su te referade danas u potpunom pasivitetu. Bilo bi vrlo dobro, kad bi se dodijelilo nekoliko mladih stručnjaka kroz stanovito vrijeme i privatnim građ. poduzećima, da steknu rutinu, koja se obično ne stiće u čisto državnim pothvatima. Tako su radili i u drugim državama, a uspjeh je prešao sva očekivanja.

*

Tako smo eto u glavnim crtama iznijeli one momente, koji su preduvjet modernom, intenzivnom načinu gospodarenja. Poratne se prilike sređuju i naše šumarstvo, koje je silom prilika u mnogom pošlo unatrag, morat će se vratiti na onu točku, s koje ga je srušio rat.

Kad se šumarstvo otrese zastarjelog mišljenja, da je gradnja prometila kupčeva stvar, pa se u udaljenim šumama — gdje naše drvo trune samo radi nestašice prometnih sretstava — začuje fićuk lokomotive po našim šumarima sagrađene željeznice, onda će i rasprave o tome, tko je dužan eksploatisati šuma t. j. da li šumar ili kupac, spadati samo u — prošlost.

Pitanje vlastite režije je samo pitanje izgradnje prometila.

¹ Vidi Opletal sp. djelo i Opletal: Forstliche Bauinvestitionen etc. u Jahrbuch der Staats und Fondsgüter-Verwaltung 1907.

Prof. Drag. Vesely (Sarajevo):

Procjena sastojinske mase pomoću uzornih stabala, kubisanih u osnovnom stanju.

U 6. broju ovoga lista objelodanio je šum. nadinženjer Pero Vuković novu metodu kubiranja osnovnih stabala i njihovih dije-
lova kao i procjene sastojinske mase po uzornim stablima, koja
se kubiraju uzgor (u osnovnome stanju) i to za bukvu i hrast.

Pisac navodi, da bi mu bilo ugodno, da se praktična vrijed-
nost obličaka još bolje utvrdi daljnjim obračunavanjem, osobito
pogledom na četinjače, što mi daje povoda, da se osvrnem na
ovu metodu, jer se po današnjem stanju pokusa i nauke dađe
prema ovoj metodi utvrditi stanovište i bez daljnje obračuna-
vanja.

Načela su postupka ukratko ova:

1. Kubni sadržaj stabla (masa bez kićevine, Derbholz) jednak
je kod bukve i hrasta paraboloidu, koji imade s njim jednaku
visinu i jednaki prosjek u prsnoj visini.

2. Kubni sadržaj donjega dijela stabla jednak je kod bukve
i hrasta kusome paraboloidu, koji imade s njim jednaku visinu
i jednaki prosjek u prsnoj visini.

3. Kod procjenjivanja sastojinske mase podijeli se sastojina
u debljinske razrede tako, da kružne plohe viših razreda čine
2, 3, 4... struko od kružne plohe prvoga razreda.

Klupira se od 2 do 2 cm, a naknadno se mjere mnoge visine
stabala.

Kružna ploha uzornoga stabla je kvocijent od temeljnice
razreda i broja stabala.

Visina uzornoga stabla je aritmetična sredina mjerenih vi-
sina stabala te debljine.

Uzorna se stabla kubiraju kao pod 1.

Donji, za tvorivo sposobni dio stabala kubira se kao kusi
paraboloid na način pod 2.

Visina toga dijela je aritmetična sredina dotičnih visina na
mjerenim stablima iste prsne debljine.

Promjer gornjega prosjeka toga dijela stabla ustanovi se po dotičnim gornjim promjerima na mjerenim stablima iste prsne debljine. Njegova je kružna ploha aritmetična sredina kružnih ploha, koje odgovaraju tim gornjim promjerima. Masa uzornoga stabla $\times$ broj stabala = masa razreda. Zbroj masa pojedinih razreda je masa sastojine.

*

*

*

Ad 1. Oblik debala (der Schaft) šumskoga drveća leži obično između čunja i paraboloida apolonske parabole, pri čemu je obično bliži zadnjemu. Neiloid i paraboloid kubične parabole možemo smatrati krajnjim vrijednostima.

Ako prema tome kubiramo stablo po Huberovome obliču kao paraboloid ili valjak množenjem srednjega prosjeka sa visinom, dobijemo obično nešto više od debljine.

Pri Vukovićevoj metodi mjeri se prosjek paraboloida u prsnoj visini, što bi valjalo točnije izraziti, jer se pod mjerenjem u prsnoj visini razumijeva mjerenje u vertikalnoj udaljenosti od 1.3 m iznad tla. Onaj se prosjek smatra obično temeljnicom vrteznoga tijela (konoida), koje predstavlja deblo, a ne mjeri se na pravome mjestu, to jest u visini panja, jer je to mjesto obično vrlo nepravilnoga oblika. Prema razvijanju obliča imalo bi se mjeriti 1.3 m iznad visine panja; kod stabla sa prsnim promjerom od 80 cm n. pr. u visini od 1.50—1.70 iznad tla. Ako tome nije tako, nego se ima mjeriti u visini od 1.3 m iznad tla, biti će razlika između Vukovičeva paraboloida i debljine dakako još veća. Visina se stabla mjeri po svoj prilici, kako je običaj, od visine panja. Time se navedena razlika opet umanjuje, ali se sada u smislu Vukovičeva obliča mjeri na krivome mjestu paraboloida. Što ovdje rekoh je više načelne naravi, jer je razlika u rezultatima malena, osobito, ako uvažimo da obličac

ima ovdje da služi kao podloga za svako kubiranje hrastovih ili bukovih stabala, a eventualno i za druge vrste drveća

Kao paraboloid mjeri se masa stabla bez kićevine — kako navedoh — po obliču: osnovka $\times$ visina $\times$ 0.5.

Mi znamo, da se stabla kubiraju uzgor po obliču: osnovka $\times$ visina $\times$ oblični broj, koji se obično (izuzev sasvim mlade sastojine) ne udaljuje znatno od 0.5. Prema tome moramo i kubiranjem stabla kao paraboloid dobiti po prilici masu stabla, osobito, ako se radi, kao što je ovdje slučaj, o masi bez kićevine.

Kubirati stablo kao paraboloid znači uzeti za više vrsti drveća razne dobi, boniteta i obrasta isti oblični broj 0.5.

Mi danas imademo oblične brojeve i poprječne mase stabala sa i bez kićevine, koji su ustanovljeni za svaku vrst drveća na podlozi od mnogo hiljada analiza i možemo ustanoviti, koju pogriješku činimo, ako mjesto dotičnoga obličnog broja uvrstimo vrijednost 0.5. Uvažiti valja, da se data odnose obično na jedno: dobne, odgojene sastojine.

Što bismo pako uz oblični broj 0.5 po Vukovićevu obliču množili kružnu plohu sa »visinskim faktorom«, kada možemo poprečnu masu uvaživši vrst drveća, doba i bonitet točnije i direktno očitati iz tablica masa (n. pr. Gmudner = Schwappach) ili dobiti množenjem idealnoga valjka sa obličnim brojem!? Ako se ovdje možemo obzirom na stepen točnosti ograničiti na opći oblični broj 0.5 (kao što se čini po Vukovićevoj metodi) kazaćemo jednostavno: masa stabla jednaka je polovini mase balvana, koji ima sa stablom istu visinu i čiji je srednji promjer prsni promjer stabla.

Ad 2. Pisac ovdje nije istaknuo, kako se mjeri gornji promjer na osnovnim stablima. Znamo, da je točno mjerenje toga promjera skupčano sa velikim poteškoćama, a potrebne su skupe sprave.

Ako je gornji promjer poznat, može se jednostavnije i za svrhe procjene sasvim dovoljno točno računati $\frac{O + o}{2} \cdot v$. Mjeri li se već jedan gornji promjer, može se mjeriti i u sredini zone te kubirati o. v.

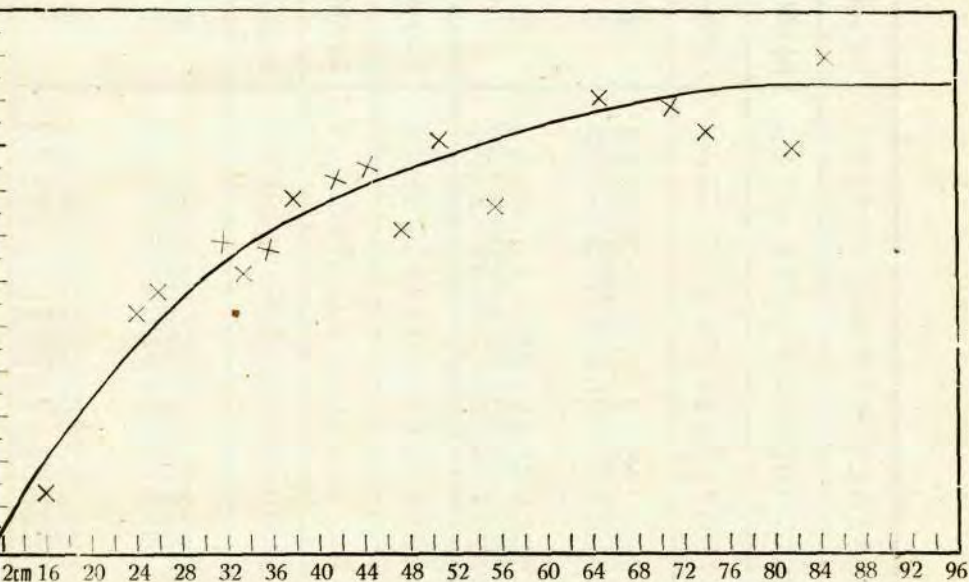
U praksi se je tvorivo dosada izražavalo obično u postocima ukupne mase i to, ako se uzorna stabla ne obaraju, procjenom od oka. Ako pretpostavimo, da je ukupna masa poznata, nećemo kod procjene mase tvorivog drveta znatno pogriješiti. Ako udio tvorivoga drveta nije velik, pružaju visina toga dijela stabla i srazmjerno reducirani prsni promjer dovoljne podatke za procjenu.

Ad 3. Ako se sastojina dijeli u debljske razrede, činimo to ili srazmjerno po broju stabala (Drauth, Ulrich), čime dobijemo vjernu sliku sastojine u malom, ili srazmjerno po kružnoj plosi (R. Hartig), da bi se viši debljski razredi, koji znatno utječu na masu, imaju veću vrijednost, a eventualno i brže dolaze na sječu, također i rigoroznije procijenili. Tu ne dobivamo vjerne slike sastojine u malome. Kod obiju metoda dobijemo debljske razrede tako, da ukupni broj stabala, odnosno ukupnu kružnu plohu podijelimo na jednake dijelove.

Prva metoda ima tu prednost, da se uzorna stabla mogu skupa izrađivati i da dobijemo također i vjernu sliku sastojinskih sortimenata, a upotrijebićemo je, gdje možemo oboriti o veći broj uzornih stabala i gdje se radi o vrijednosti šume, dakle i o razmjeru pojedinih sortimenata.

Druga metoda pruža uz mali broj uzornih stabala vrlo točan rezultat pogledom na ukupnu masu sastojine.

Po Vukovićevoj metodi imaju se plohe debljinskih razreda da odnose kao 1:2:3 i t. d., leži dakle između prvoga i drugoga

Prilog 1.

Grafikon poprečnih visina.

načina. Autor ne navodi zašto uzima baš ovu postepenost i koje ona ima prednosti. Mislim da nije opravdan i to tim više, što je komplikovaniji od najkomplikovanijega t. j. od postupka po R. Hartigu, a ne posjeduje dobre strane toga postupka: točan rezultat uz mali broj uzornih stabala.

Pri Vukovićevoj metodi procjenjivanja mase sastojina ne obaraju se uzorna stabla, a mjere se mnoge visine. Zašto da ne učinimo ono, što je najbolje, da uzmemo toliko razreda i uzornih stabala, koliko ima stepena debljine?

Po mjerenim visinama odredićemo grafički prosječne visine pojedinih debljinskih stepena (prilog 1). Po ovim visinama i

prsni promjerima možemo očitati mase uzornih stabala izravno iz tablica masa i pomnožiti ih brojem stabala toga stepena. Sastojinska je masa onda zbroj masa pojedinih stepena (prilog 2). Postupak je, kako se vidi, vanredno jednostavan i brz; pogriješka prema mjerenju na sekcije u našem slučaju 1·1%.

Procjena sastojinske mase

po tablicama mase (Grundner - Schwappach).

(Bukva.)

Prsni promjer	Broj stabala	Poprječna visina	M a s a		Prsni promjer	Broj stabala	Poprječna visina	M a s a	
			Pojedinice	Ukupno				Pojedinice	Ukupno
			m^3					m^3	
10	3	8	0·025*	0·075	54	14	24	2·858	40·012
12	9	9	0·044	0·396	56	8	25	3·220	25·760
14	12	11	0·076	0·912	58	11	25	3·461	38·071
16	10	12	0·110	1·100	60	12	26	3·867	46·404
18	8	13	0·153	1·224	62	12	26	4·137	49·644
20	13	14	0·204	2·652	64	11	26	4·416	48·576
22	16	15	0·265	4·240	66	12	27	4·896	58·752
24	16	16	0·337	5·392	68	6	27	5·207	31·242
26	18	16	0·402	7·236	70	7	27	5·528	38·696
28	17	17	0·497	8·449	72	7	28	6·076	42·532
30	18	18	0·607	10·926	74	6	28	6·336	38·016
32	13	18	0·691	8·983	76	12	28	6·776	81·312
34	25	19	0·828	20·575	78	5	28	7·132	35·660
36	30	20	0·973	29·190	80	8	28	7·525	60·200
38	16	20	1·084	17·344	82	4	28	7·878	31·512
40	27	21	1·264	34·128	84	1	29	8·581	8·581
42	17	21	1·351	23·647	86	1	29	9·000	9·000
44	21	22	1·602	33·642	88	1	29	9·418	9·418
46	17	22	1·872	31·824	90	4	29	9·852	39·408
48	14	23	2·139	29·946	92	1	29	10·301	10·301
50	18	23	2·330	41·940	94	—	—	—	—
52	13	24	2·645	34·385	96	2	29	11·215	22·430
Suma I. . .				347·806	Suma II. . .				765·527
					Suma I. . .				347·806
* Za promjer do 24 cm tablica ispod 60 godina, do 44 cm tablica od 60 do 100 godina, preko 44 cm tablica za više od 100 godina.					Ukupna masa				1.113·333
					Masa mjerena po sekcijama				1.101·095
					Razlika = 1·1 % =				12·238

Prilog 2.

Ko nema pri ruci tablica masa i ne zahtijeva velike točnosti, kubiraće uzorna stabla za sve stepene debljine jednostavno kao balvane, uzimajući prsni promjer za srednji. Ove mase umnožene polovinom broja stabala dotičnoga stepena daju masu stepena (prilog 3).

Procjena sastojinske mase

po tablicama za kubiranje uz opći oblični broj 0.5.

Prsni promjer	Broj stabala	Poprječna visina	Pojedince		Ukupno	Prsni promjer	Broj stabala	Poprječna visina	Pojedince		Ukupno
			Masa idealnoga valjka	Masa debljin-skog stepena	Masa idealnoga valjka				Masa debljin-skog stepena		
										m^3	
10	3	8	0.06	0.09		54	14	24	5.50	38.50	
12	9	9	0.10	0.45		56	8	25	6.16	24.64	
14	12	11	0.17	1.02		58	11	25	6.61	36.35	
16	10	12	0.24	1.20		60	12	26	7.35	44.10	
18	8	13	0.33	1.32		62	12	26	7.85	47.10	
20	13	14	0.44	2.86		64	11	26	8.36	45.98	
22	16	15	0.57	4.56		66	12	27	9.24	55.44	
24	16	16	0.72	5.76		68	6	27	9.81	29.43	
26	18	16	0.85	7.65		70	7	27	10.39	36.36	
28	17	17	1.05	8.93		72	7	28	11.40	39.90	
30	18	18	1.27	11.43		74	6	28	12.04	36.12	
32	13	18	1.45	9.43		76	12	28	12.70	76.20	
34	25	19	1.73	21.62		78	5	28	13.38	33.45	
36	30	20	2.04	30.60		80	8	28	14.07	56.28	
38	16	20	2.27	18.16		82	4	28	14.79	29.58	
40	27	21	2.64	35.64		84	1	29	16.07	8.03	
42	17	21	2.91	24.74		86	1	29	16.85	8.42	
44	21	22	3.35	35.18		88	1	29	17.64	8.82	
46	17	22	3.66	31.11		90	4	29	18.45	36.90	
48	14	23	4.16	29.12		92	1	29	19.28	9.64	
50	18	23	4.52	40.68		94	—	—	—	—	
52	13	24	5.10	33.15		96	2	29	20.99	20.99	
Suma I. . .					354.70	Suma II. . .					722.23
						Suma I. . .					354.70
						Ukupna masa					1.076.93
						Masa mjerena po sekcijama					1.101.10
						Razlika = 2.2 % =					24.17

Prilog 3.

Ovdje smo se poslužili kao po Vukovićevoj metodi općim obličnim brojem 0.5. Vanredno jednostavan i brz postupak.

Pogrješka u našem slučaju prema mjerenju na sekcije uz kubiranje na samo dvije decimale 2.2%.

Točniji ali i opsežniji je postupak dakako opće poznato ustanovljenje sastojinske mase po obličnim brojevima, koji odgovaraju cijeloj sastojini, pojedinim stablima ili skupovima stabala.

*

Iz navedenih pogrješaka ne smijemo izravno zaključiti na točnost dotične metode. Za primjer navodim samo ovo:

Pogrješka, koju činimo mjerenjem promjera, iznosi u postocima volumena $p = \frac{\delta}{d} \cdot 200$, gdje je d promjer, a δ pogrješka.

Procjena sastojinske mase

po metodi R. Hartiga.

Uzorna stabla kubirana po Grundner-Schwappachovim tablicama mase uz grafično opredjeljene popriječne visine.

Prsni promjer	Broj stabala	Kružna ploha	Bilješke o uzornim stablima i o masama	Prsni promjer	Broj stabala	Kružna ploha	Bilješke o uzornim stablima i o masama
10	3	0·024	Broj stabala = 253 17·581 : 253 = 0·06949 d = 29·75 cm* v = 18 m Masa = 0·597 m ³ × 253 Masa I = 151·041 m ³	54	11	2·519	Broj stabala = 64 17·628 : 64 = 0·27544 d = 59·2 cm v = 25 m Masa = 3·613 m ³ × 64 Masa III = 231·232 m ³
12	9	0·102		56	8	1·970	
14	12	0·185		58	11	2·906	
16	10	0·201		60	12	3·393	
18	8	0·204		62	12	3·623	
20	13	0·408		64	10	3·217	
22	16	0·608	Broj stabala = 45 17·453 : 45 = 0·38784 d = 70·3 cm v = 27 m Masa = 5·576 m ³ × 45 Masa IV = 250·920 m ³	64	1	0·322	Broj stabala = 33 17·645 : 33 = 0·53469 d = 82·5 cm v = 28 m Masa = 7·976 m ³ × 33 Masa V = 263·208 m ³ k tome I = 151·041 m ³ II = 208·060 m ³ III = 231·232 m ³ IV = 250·920 m ³ Svega = 1101·461 = ³
24	16	0·724		66	12	4·105	
26	18	0·956		68	6	2·179	
28	17	1·047		70	7	2·694	
30	18	1·272		72	7	2·850	
32	13	1·046		74	6	2·581	
34	25	2·270		76	6	2·722	
36	30	3·054		76	6	2·722	Mjereno 1101·095 m ³ Razlika 0·3 % 3·366 m ³
38	16	1·815		78	5	2·389	
40	27	3·393		80	8	4·021	
42	2	0·272		82	4	2·112	
				84	1	0·554	
42	15	2·083	Broj stabala = 101 17·616 : 101 = 0·17442 d = 47·1 cm v = 23 m Masa = 2·060 m ³ × 101 Masa II = 208·060 = ³	86	1	0·581	
44	21	3·193		88	1	0·608	
46	17	2·825		90	4	2·545	
48	14	2·533		92	1	0·665	
50	18	3·534		94	—	—	
52	13	2·761		96	2	1·448	
54	3	0·687					
			Ukupno . .				: 5 = 17·584
				496	87·923		

Prilog 4.

Pogrješka, koju činimo mjerenjem duljine, iznosi u postocima volumena $p, = \frac{\delta}{d} \cdot 100$, samo što d ovdje znači duljinu.

* Promjer se uzima točno na dijelove cm, jer je opredjeljenje popriječne mase uz uvažanje tih dijelova cm po tablicama moguće, za to se i ne računa $M = \frac{K}{k} m$.

Mjeri se balvan 4 m dug sa srednjim promjerom od 30 cm i to promjer točno na cijele centimetre, a duljina na cijele decimetre.

Pri točnome mjerenju je dakle najveća pogrješka obzirom na promjer 0.5 cm, a obzirom na duljinu $\delta = 0.05$ m.

$$p = \frac{0.50}{30} \cdot 200 = 3.3\%$$

$$p_1 = \frac{0.05}{4} \cdot 100 = 1.25\%$$

Granica je pogrješke $3.3 + 1.2 = 4.5\%$ volumena, a to je na 1 cm točno mjereni balvan!

Ako bismo točno mjerenje naše sastojine po sekcijama operovali istom točnošću, neće nas ni najmanje iznenaditi, ako se novi rezultat razlikuje od prvoga za 0.5 ili 1 %.

Ja sam n. pr. računanjem po Hartigovoj metodi (prilog 4) dobio slučajno prema mjerenju po sekcijama pogrješku od samo 0.3 %, iz čega pako ne zaključujem, da je ovaj postupak točniji od onoga u prilogu 2, gdje sam dobio pogrješku od 1.1 %.¹

Iz navedenoga slijedi, da — koliko god cijenim ovaj pokušaj — ne mogu novoj metodi da proričem budućnosti.

¹ Kako sam prije naveo, mislim, da računanje po Hartigovoj metodi nije opravdano, ako se uzorna stabla ne obaraju, jer tada ne moramo štediti uzornim stablima.

Pravoužitništvo krajiških imovnih općina.

(Svršetak.)

V.¹

Ako promotrimo zaključke, do kojih smo do sada¹ došli, opazit ćemo, da su osnovani isključivo na zakonskim propisima, i da su ti zaključci često u opreci sa propisima, na temelju kojih se danas određuje pravoužitničko pravo.

Ako su naši zaključci ispravno osnovani na zakonskim propisima, onda je moglo doći do istaknute opreke samo tako, da su naredbe i rješidbe, na kojima se osniva današnje uređivanje u tim predmetima, u protuslovlju sa zakonskim propisima. A to one i jesu, kako ćemo evo pokušati dokazati.

Temeljne naredbe, koje su izdane, da se obrazlože i razjasne postojeći zakonski propisi, odnoseći se na gore rečeno pravoužitništvo, jesu:

Naredba zem. vlade za unutarnje poslove od 19. VIII. 1888. broj 23.530 ex 1887. i naredba istog odjela od 13. VI. 1896. broj 5587.

Te smo obje naredbe već podvrgli ocjeni,² u kojoj smo dokazali, da stoje i u koliko, u opreci sa postojećim zakonskim propisima. Sada ćemo tek pridodati, da su se rješitbe, koje se odnose na gore navedeno pravoužitništvo, u pravilu oslanjale baš na te naredbe, ne upuštajući se u stvarnu analizu tih naredaba, pa su po tom i te rješidbe morale doći u opreku sa zakonskim propisima.

Upravo je flagrantan dokaz za tu našu tvrdnju sadržan u »Rješitbi« kr. zem. vlade, odjela za unut. poslove od 28. II. 1898. br. 11.728. Tom rješidbom priznato je G. Č. u. i S. Č. u. svakom posebno pravoužitništvo s naslova slova e) § 1. Naputka A. sa pravom na pripatke $\frac{1}{4}$ selišta, s razloga:

a) »što potječe iz krajiške obitelji, koja je krajiške dužnosti i obveze u pogledu davanja vojnika u svoje vrijeme ispunjavala.«

Ta rješitba ne zahtijeva dakle od pravoužitnika s naslova slova e), da potječu iz krajiške obitelji, koja nije pravu krajišku zadругu sačinjavala, (nu ipak je gore navedene dužnosti i obaveze ispunjavala) — nego se zadovoljava okrnjenim tekstom točke e) § 1. Naputka A., koji smo sreli u gore navedenoj naredbi br. 23.530.¹

b) »što je svaki od njih samovlasnik nekretnina, to imaju i stvarnu kvalifikaciju, jer se za pravoužitnike navedene u § 1. slova e) ne traži, da imaju ovlašteno zemljište, već je dovoljno, da imaju kućište i vlastito kućanstvo...«

Prema drugoj stavci § 10. Naputka A. moći će se jedino za obrađivanje gospodarstva neophodno potrebna stoka utjerivati na pašu i žirenje...

Pošto se kućište ne običaje obrađivati stokom, to očito ni G. Č. ni S. Č. ne imaju posjedovne kvalifikacije za užitak paše i žirenja.

Dočim se prema »Rješitbi« kr. zem. vlade, odjela za unut. poslove od 26. VI. 1899, br. 42.229 realna kvalifikacija za stečenje (?) pravoužitništva

¹ Vidi »Šum. list« god. 1922. broj 9. str. 600; br. 10. str. 676; br. 11. str. 748.

² Vidi »Šum. list« g. 1922. br. 10. str. 677, 678 i broj 11. str. 750 i 751.

¹ »Šum. list«, g. 1922. br. 11. str. 750.

temeljem slova d) § 1. Naputka A. sastoji u posjedu oranica i livada, to prema »Rješitbi« istog odjela od 12. XII. 1898. br. 56.635. za stečenje (??) tog pravoužitništva nije dovoljno uživanje nekretnina, već se zahtjeva, da dotičnik bude gruntnovnim vlasnikom ovlaštenog posjeda, a po »Rješitbi« tog istog odjela od 19. I. 1912. br. 67.654 ex 1911. sačinjava dosmrtno uživanje selišnog posjeda, realni uvjet za izvršivanje pravoužitništva.

Sve su to vrhovne rještbe, pa ipak ne mogu sve tri stojati. Bar jedna je od njih očito u opreci sa zakonskim propisima.

Posve je nerazumljiva »Rješitba« kr. zem. vlade, odjela za unut. poslove od 23. VIII. 1906. br. 37.230., po kojoj se ne može priznati krajiško pravoužitništvo ženi, koja svojim porijeklom ne potječe iz povlaštene krajiške obitelji, čim prestane biti članom povlaštene krajiške obitelji.

Ako je bila uopće članom ovlaštene »krajiške« obitelji, onda bez dvojbe potječe ona iz takove obitelji, pa ima bezuvjetno osobnu kvalifikaciju, potrebnu u smislu ustanova točke d) ili e) § 1. Naputka A., za sticanje pravoužitništva. Prema »Rješitbi« kr. zemaljske vlade, odjela za unut. poslove od 16. I. 1909. br. 68.658:

»Neima pravo na kompetenciju ogrijevnih drva pravoužitnik, koji ne vodi kućanstva u kući, koja se nalazi na njegovom selišnom posjedu.«

Prema tomu, pravoužitnik, koji ima sve ostale uslove za polučenje i izvršbu pravoužitništva, i u onom slučaju, kada imade vlastitu kuću u neposrednoj blizini svog selišnog posjeda, i u toj kući vodi vlastito kućanstvo, ne ima pravo na drva za ogrijev, akoprem ga po točki d) § 6. Naputka A. pripada pravo na drva za ogrijev, za domaću (kućnu) vlastitu porabu.

Rješitba istog odjela od 10. XII. 1913. br. 83.368. ne priznaje (uopće) posebno pravoužitničko pravo ženi, koja bez oblasne dozvole razlučeno živi od svog supruga, pravoužitnika.

Prema tome žena, koja uz osobnu kvalifikaciju imade sve stvarne kvalifikacije, koje ovlaštuju na izvršbu pravoužitništva, ne može to pravo izvršivati ni onda, kada bez svoje krivnje razlučeno živi od muža, koji ne ima ni osobne ni stvarne kvalifikacije, pa ni onda, ako je taj muž iščeznuo, pa se rastava ne može u doglednom vremenu provesti.

Prema »Rješitbi« kr. zem. vlade, odjela za narodno gospodarstvo od 10. I. 1917. br. V. 53. 1917. ne ima stvarne kvalifikacije, koja je nužna za stečenje (?) pravoužitništva temeljem slova d), koji ne ima kuće sposobne za stanovanje. Ponajprije ta je »Rješitba« u opreci sa gore cit. »Rješitbom« br. 42.229., po kojoj se sastoji realna kvalifikacija u tom slučaju u posjedu oranica i livada, a uz to bi onaj pravoužitnik, komu kuća izgori do temelja, izgubio tim časom stvarnu kvalifikaciju, potrebitu za stečenje pravoužitništva.

Po »Rješitbi« kr. zem. vlade, odjela za unut. poslove, od 10. X. 1905. br. 48.135.: »Pravoužitniku u krajiškoj imovnoj općini koji prikupi vakantni selišni posjed, pripada veći stupanj (?) pravoužitne kompetencije, ako njegov cjelokupni selišni posjed imade površinu, koju zakon traži (?) za taj veći stupanj kompetencije.

Ako se pod veći stupanj pravoužitničke kompetencije, u prispodobi sa pravoužitničkom kompetencijom $\frac{1}{4}$ selišta razumijeva kompetencija $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$ ili cijelog selišta, onda je ta »Rješitba« u opreci sa ustanovom § 14. Naputka A., po kojoj se kod sastavljanja katastra pronađeni broj $\frac{1}{4}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$ i cijelih selišta pod nijedan način ne smije umnažati. Ako se pako pod veći stupanj kompe-

tencije razumijeva $+ \frac{1}{4}$, $+ \frac{2}{4}$ $+ \frac{3}{4}$, ili $+ \frac{1}{2}$ od $\frac{2}{4}$, $+ \frac{1}{3}$ ili $\frac{2}{3}$ od $\frac{3}{4}$ ili $\frac{1}{4}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$ od cijelog selišta, koji je onda opseg površine, koju zakon traži?

Iz gore rečenoga vidimo, da su glavne naredbe i rješitbe, koje se odnose na zabilježbu pravoužitnog prava u kataster pravoužitnika međusobno u opreci, i u opreci sa zakonskim propisima, pa je onda jasno, da su morale dovesti do zaključaka, koji su opriječni našim zaključcima. —ā—.

Literarni pregled.

Poziv.

Knjige Dr. Đuro Nenadić: Računanje vrijednosti šuma i Dr. Levaković: Dendrometrija doštampane su, te će se za kratko vrijeme dopremiti u Zagreb i započeti s raspačavanjem.

Umoljavaju se gg. članovi udruženja, koji kane kupiti koju od tih knjiga, da se izvole predbilježiti kod svog nadležnog ureda. Uredi se pak umoljavaju, da sumarni spisak naručitelja izvole čim prije dostaviti tajništvu J. Š. U., da se knjige uzmognu raspačavati u većem broju te se izbjegne velikom poslu, skopčanom s pojedinačnim raspošiljanjem knjiga. Cijena će se objaviti naknadno, čim se ustanovi efektivni izdatak udruženja za te knjige.

Tajništvo J. Š. U.

*

Francuska.

»Revue des eaux et forêts«, Paris donosi ove članke:

No. 5. Mai (naknadno stigao), Barbey: »Incendies et Entomologie« (Požarevi i entomologija), Mathey: »Le recul du pin Sylvestre dans les montagnes de la Suède« (Nazadovanje bijelog bora u planinama Švedske).

No. 8. Aout. Brun: »Le Cèdre au Mont-Ventoux en Provence« (Uzgoj kedra u Provansi), Pardé: »Une menace pour les forêts françaises« (Pogibao, koja prijeti francuskim šumama).

No. 9. Septembre. Jolyet: »Valeur aquicole d'un cours d'eau« (Vrijednost vodotoka po uzgoj ribâ), Pardé: »Les forêts de l'île de Corse« (Šume otoka Korsike), Potel: »La forêt de Perse'gne« (Šuma Persenja; povodom ekskurzije engleskih šumara u Francuskoj), Chandey: »Echelles à poissons« (Ljestve za ribarenje).

Pored ovih članaka stručne naravi donosi broj 8 opširan prikaz svečanog otkrivanja spomenika šumarima, palima u bojevima za Francusku te fotografski snimak toga spomenika, koji je podignut na počasnom dvoru nansijskog instituta.

Sretna li naroda, koji ovako umije da cijeni svoje sinove šumare, sretnih li šumara, koje otadžbina ovoliko cijeni i mrtve!

Ugrenović.

Iz Jugoslov. Šumarskog Udruženja.

Izvadak

iz zapisnika 2. sjednice u. o. J. Š. U., održane od 12.—14. XI. 1922 u Dobrljnu.

Prisutni: Podpredsjednik: Ćirković i ing. Karop; tajnik: ing. Marinović; blagajnik: ing. Čeović. Odbornici: Dojković, ing. Petrović, ing. Stamenković, ing. Slijepčević, ing. Manojlović, dr. Landikušić, Knežević, Bajić, ing. Ružić, Goederer, ing. Grünwald, ing. Rohr, ing. Božić, od 13. i 14. još i: Dr. Danda, ing. Stojanović i Lang.

Podpredsjednik Ćirković, otvara sjednicu u 9 h. prije podne.

I. Čitaju se zapisnici dvaju prošlih sjednica, koje ovjerovljuju Knežević i Ružić.

II. Izvješće tajnikovo. U prvom redu čita odgovor kancelarije Njegovog Veličanstva Kralja, da prima pokroviteljstvo nad J. Š. U.

Odbornici ustaju te primaju ovu vijest povcima »Živio Kralj« i pljeskom.

Izvršeni svi nalozi zadnjih sjednica dot. skupštine. Društvo bilo pozvano i dalo se zastupati na skupštini Gospod. šum. činovnika, VI. sekcija održala vrlo uspjeti sastanak za carine i tarife. Iznosi nadalje zaostale podneske prošlih sjednica, koji se izimaju pod 6. točku dnevnog reda, a novi predlozi pod 7. točku.

Izvješće se prima na znanje.

III. Čita se blagajničko izvješće iz kojeg se vidi da članovi duguju za 1921. 1930 Din za tek. godinu 7.274 Din, a na pretplati još 8.200 Din.

Ovlašćuje se blagajnik i tajnik a odaberu najprikladniji način za ubiranje duga, a izvješće se prima na znanje.

IV. Prelazi se na raspravu o pitanju preduzeća Dobrljin-Drvar.

Tajnik Marinović, izvješćuje o razvoju tog pitanja poslije skupštine J. Š. U. Izlaže želju Gospodina Ministra u tom pogledu, koju mu je saopćio u Beogradu, pa prema tomu ima J. Š. U. odgovoriti.

1. Jeli sadašnji rad racionalan ili nije.

2. Ako nije, ima pokazati drugi način gospodarenja u tom poduzeću.

Stamenković, razlaže, kakove su materijalne pomoći dane za ovu sjednicu. Htjela se održati sjednica plenuma u Zagrebu, a odande izaslati uži odbor u Dobrljin. Za taj slučaj dobio bi se kredit. Za cijelu upravu nije dan, već je samo put plaćen do Dobrljina. Zatim govori o pogreškama, koje su učinjene poslije prevrata, kada se je mogao ugovor raskinuti i akcije bez šume nebi imale vrijednosti.

Ćirković: Prije nego predemo na debatu o tom pitanju treba riješiti, hoće li se odbor upuštati uopće u raspravu, kad mu nisu osigurana materijalna sredstva.

Svi su zato, da se vodi načelna debata o tom pitanju te se sastavi odgovor Gospodinu Ministru.

Stamenković: Država je obrazovala odbor za upravu preduzeća. Prema tome je odbor odgovoran predstavnicima kontrolne i upravne vlasti. Vidi inkompatibilnost u tome, što je generalni direktor minist. šuma i rudnika pod-

predsjednik samog preduzeća. Želi zaključak, da se obrazuje komisija, koja će istražiti stvar u tančine. Ako takav zaključak donesemo vidićemo, hoće li Ministar doista da se radi ili ne će.

Karop objašnjava položaj sarajevske direkcije prema poduzeću. Direkcija ima samo predati drvo prema gospodarstvenim osnovama i ubrati taksu. Zatim obrazlaže da je država kupila svojedobno to preduzeće za 15,000.000 od čega je uplaćeno 5,000.000 K. Prema tome poduzeće državno, ali neisplaćeno, od 30.000 akcija 28.000 u posjedu austrijske vlade. Veliki faktor čini 200 km željeznica, koje su pasivne.

Dr. Landikušić: iznosi historijat toga preduzeća. Steinbeis imao ugovore na pojedine predjele. O svom trošku sagradio je željeznicu i vodio preduzeće pod svojim imenom, ali je bilo a. d. God. 1911. podigla se u bos. saboru graja proti neracionalnom gospodarenju. God. 1912. napravila bos. vlada transakciju i kupila preduzeće. Pošto nije bilo novaca, izplaćivalo se je u ratama. Sklopljen je ugovor. Steinbeis je i dalje vodio društvo, ali ne kao vlasnik, već kao gener. direktor. Poslije prevrata je isti otpušten. Ministar Marinković zadržao je pravila a. d. na mjesto 12. imenovao 7. članova ravnateljstva, kojemu je prepuštena uprava. I prije su postavljali u ravnateljstvo činovnike, da Steinbeis može raditi što hoće. Prema sadašnjem stanju država bi morala odgovarati državi. Nije mu poznato je li ravnateljstvo, pravilo bilance; nigdje je nije vidio. Treba isplatiti zaostali dug Steinbeisu.

Razvija se debata o pravnom pitanju preduzeća, naročito o akcijama. Iznosi se mišljenje, da je razrešenjem ostalih ugovora i ovaj razrešen: jedni misle, da bi trebali dobiti akcije u visini otplaćene svote; da je odbor privatno lice, koje upravlja državnim dobrom.

Stamenković misli, da se nas šumara ne tiče toliko pravno koliko stručno šumarsko pitanje kao i rentabilitet poduzeća. Nas zanima, zašto je ono pasivno, zašto ne plaća taksu itd. Zatim se čitaju predlozi Croatiae d. d. i ing. Lenarčića o tom predmetu.

Ing. Marinović predlaže: 1. Da se odgovori opširnije nego na skupštini, zašto se ponuda Davidovića odbije. 2. Da se ta ponuda smatra povodom za proučavanje čitavog pitanja ovog preduzeća i njegove rentabilnosti. Ako je ovaj način dobar, neka se nastavi, ako nije, onda moramo i reći, na koji način treba u buduću raditi. To je uostalom i želja Ministrova.

Grünwald: Obzirom na to, da nam situacija poduzeća nije jasna predlaže, da se najprije zamoli Ministarstvo za dobavu svih podataka a onda da se upuštamo u raspravu i proučavanje po odboru.

Stamenković je protiv toga, jer podaci se postavljaju na raspoloženje odboru, čim se njemu prepusti ta stvar.

Dojković: je zato da se pređe preko historije i ispita sadašnjost. Interesira nas šumare 1. vanjski i 2. nutarnji rad. Nas ugovori ne interesuju već sječine — šumarski dio, to je prvo. Drugo što nas interesira je to: kako pilane iskorišćuju materijal, s koliko %? Konačno nas zanima knjigovodstvo, biro. Neka se votira potreban kredit, a onda smo spremni proučiti stvar.

Čirković: Okolnost da taksa nije plaćena pokazuje, da nije sve u redu kod tog preduzeća. Zagovara predlog Marinovićev, da se dade odgovor, a što se odbija ponuda Davidovićeve. Zatim da se rekne: izabramo odbor za čisto šumarsko pitanje, njemu neka se povjeri proučavanje toga preduzeća. dadu mater. sredstva i svi podaci. Pravničko pitanje da mi ne diramo.

Dr. Landikušić: zagovara pravni dio tog pitanja kao osnov. stručnom radu.

Ružić, misli, da je pitanje vlasništva polazna tačka za daljnje proučavanje.

Božić smatra važnijim reći, kako se ima u buduće raditi, nego li prikazivati stare grijeha.

Knežević za objašnjenje svima iznosi iz svojedobnog Sacherovog predloga važnija data o preduzeću. Najvažnija šuma i gospodarenje u njoj. Radilo se ispočetka samo u bližim predjelima. Puno je golih sječa bez pomlatka. Mišklauovim nastojanjem prošireno eksploataciono područje, radi čega je isti kasnije maknut. Uže ekspluat. područje iznosilo je 145.500 ha.

Sad se razvija debata o tome, dali se ima u odgovoru Ministru reći, da se ponuda odbija, a preduzeće će proučiti posebna komisija ili se ima odgovor tako stilizovati, da se naglasi važnost proučavanja samog pitanja, a konačni odgovor na ponudu Davidovićevu da se ima dati tek nakon proučavanja cijelog preduzeća po komisiji.

Zagovornitelji potonjeg predloga motivišu te bojazni, da ćemo odbijanjem ponude ispustiti iz ruku predmet jer se može reći, da smo tim svoju zadaću svršili. Svi ostali pobijaju tu bojazan dokazujući, da je ponudu već i glavna skupština odbila, a mi već na prvi mah možemo reći detaljne pogreške ponude. Ista nije uzrok našem proučavanju, već samo povod, da se prouči cijelo preduzeće.

Glasuje se i za predlog Marinović-Čirkovićev glasuje 12, protiv 4.

Rezoluciju ima sastaviti Dojković, Petrović i Rohr. Zatim se prelazi na izbor komisije. Protiv predloga Marinovićevog, da se biraju lica i izvan odbora, zaključuje se birati samo odbornike, jer je skupština odboru povjerala ovo pitanje i on je odgovoran. Komisija da se upotpuni priznatim stručnjacima izvan odbora. Biraju se: 1. Čirković, 2. Lenarčić, 3. Marinović, 4. Dojković, 5. Dr. Landikušić, 7. Goederer, a zamjenicima: 1. Miletić 2. Stojanović i 3. Petrović Dragoljub.

Time je ovo pitanje u glavnom riješeno i prelazi se na 5. točku raspravu o Načrtu zakona o neposrednim porezima.

Marinović: Govori općenito o pitanju. Dostavljen udruženju nacrt tog zakona na mnijenje. On zamolio g. ing. Lenarčića da prouči pitanje. Rezultat je članak u Šumarskom Listu od Lenarčić-Ružića. Zamolio prof. Dr. Ugrenovića, da napiše o tom predmetu informativni članak, što je učinio u broju X. Šum. Lista. Isti predložio, da se prof. Dr. Nenadiću prepusti ovaj predmet, jer se je svojedobno njim pobliže bavio. Gosp. prof. dr. Nenadić napisao o tome referat. Čita se taj referat.

Ružić ističe, da se je prof. Nenadić obazro samo na zemljišni porez, a nas zanimaju i ostali porezi, naročito porez na imovinu. Govori opširno o tom porezu, kao i o ostalim porezima u nacrtu tog zakona te zastupa mišljenje, koje je istaknuo u svom i Lenarčićevom članku dokazujući, da je ovaj način oporezivanja nemoguć, jer vlasniku ostaje jedva 10% cjelokupnog čistog prihoda.

Zatim se na ta predlog tajnikov bira uži odbor: Dr. Nenadić, Dr. Ugrenović, Ing. Lenarčić i Ing. Ružić, s time da čim prije podnesu odgovor za Ministra u ovom predmetu.

Prelazi se na VI. točku: Zakonski predlog o ovlaštenim civ. inženjerima i arhitektima.

Tajnik: referiše o historijatu toga pitanja, zatim Ružić iznosi prepiske, koje je vodila podružnica Ljubljanske sekcije Udruženja Jugosl. inž. i arhitekta.

Glavnoj upravi Udruženja Jugoslovenskih inženjera i arhitekta u Beogradu.

Na odborskoj je sednici od 7. novembra 1922 predložio član odbora ing. Ružić u ime skupine Inženjera-Agronoma te ove Sekcije slijedeću predstavku:

»Obelodanjena« Osnova zakona o ovlaštenim inženjerima i arhitektima u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, kako je bila objavljena u 19. broju »Tehničkog Lista« ne nosi doduše oznake, dali je to zvanična osnova Udruženja; ipak u tome ne možemo dvojiti iz razloga, pošto je ta osnova bila obelodanjena u zvaničnom glasilu i pošto upravo nije nikako drukčije označena.

Kod približeg razmatranja ustanovilo se, da osnova, kako je obelodanjena, ne odgovara jednodušnom načelnom zaključku Glavne Skupštine u Sarajevu, i to iz ovih razloga:

Pre prelaska u detaljnu raspravu o odborovom predlogu na dotičnoj skupštini, a posle načelnog izveštaja referenta, podneo je potpisani član odbora i tajnik »Skupine inženjera-agronoma«, te član dotičnog odbora »Glavne Skupštine« u ime Sekcije Ljubljana i Sarajevo, u ime Udruženja rudarskih inženjera za Bosnu i Hercegovinu te svih šumarskih inženjera zemlje — ovaj utemeljeni odvojeni predlog, što ga je izvestiocu g. kol. Brozoviću pismeno predao: »U ovom nacrtu zakona mora da se u svim onim odredbama, koje se odnose na inženjere rudarske, šumarske i iz resora drugih ministarstva, stilizacija izmeni tako, da tu Ministar gradjevina odlučuje u sporazumu sa dotičnim Ministrima, odnosno, gdje dolazi ingerencija Građevinske Direkcije, na osnovu predloga koordinirane vlasti dotične struke. Disciplinarni i administrativni poslovi komora od toga su izuzeti.«

Taj je predlog po kratkom obrazloženju predlagača, kojemu je skupština potvrđivala, izvestioc usvojio, a odmah zatim, kod načelnog glasovanja, i čitava skupština bez prigovora.

Te važne i načelne izmene priopćeni zapisnik o radu Glavne Skupštine nije točno izneo. Predlagač nije tražio, da autorizacije izdaju različita Ministarstva, već samo to, da se u ovim iznimnim slučajevima, traži sporazum (u prvotnoj hitnoj stilizaciji pogrešno »predlog«) sa dotičnim Ministarstvima.

No obelodanjena osnova zakona o toj prihvaćenoj izmeni nikako ne vodi računa. Već § 2. tač. a. isključuje, u protivnosti s gornjim zaključkom i u protivnosti sa članovima 2. i 4. Ustava Udruženja, po našem mnijenju sve one inženjere od prava na autorizaciju, koji nisu »svršili tehnički fakultet ili visoku tehničku školu, odnosno akademiju umjetnosti za arhitekturu«, dakle sve rudarske, šumarske, kulturno-tehničke i agronomске inženjere.

A upravo ove su struke vrlo važne za podignuće svih onih narodnih zaklada, za koje našoj otadžbini čitavi svet s pravom zaviđa. Poznato je, da su upravo rudarski inženjeri u naprednim državama redovno bili prvi, koji su dobili zakon o autorizaciji, kao što da su neodložive potrebe struka i javnih interesa upravo prisilile razna Ministarstva u ujedinjenoj otadžbini, da su, i pre donošenja jedinstvenog zakona, per analogiam već autorizirala lepi broj rudarskih, šumarskih, kulturno-tehničkih i agronomskih inženjera.«

Odbor Sekcije je ustanovio, da se prihvaćeni zaključak načelno posve podudara sa stanovištem, koje Sekcija u tom pitanju zauzima već od svega početka, te da je obelodanjena osnova zakona u protuslovlju i sa ovakim priopćenim zapisnikom o radu Glavne Skupštine (str. 142. »T. L.«).

Usljed toga moli odbor Sekcije, da Glavna Uprava izvoli na svojoj plesnjoj sednici dne 18. t. m. osnovu zakona u tom pravcu ispraviti.

Ova se predstavka ujedno šalje u prepisu svim Sekcijama i onim korporacijama, u ime kojih je ing. Ružić svoj predlog izneo.

Za odbor: Predsednik: *Ing. Milan Šuklje*, v. r., tajnik: *Ing. Leo Mencinger*, v. r.

Nakon toga se zaključuje daljnje držanje o tom pitanju odgoditi iza sjednice glavne uprave Udruženja Jugosl. inž. i arh. koja će biti 18. XI. 1922.

VII. Prelazi se na raspravu o Projektu zakona o eksproprijaciji velikih šumskih posjeda.

Tajnik čita poziv Ministra Šuma i Ruda, da naše udruženje izradi taj nacrt zakona. Nakon debate zaključeno je, da se izabere uži odbor, u koji ulaze gg. Lenarčič, Dojković, Rohr, Landikušić, Detela, Ugrenović, Manojlović i Ružić. Taj odbor da čim prije sastavi nacrt i predloži upravnom odboru. Svi akti se ustupaju Rohru, koji će prvi sastaviti okosnicu zakona.

VIII. Prelazi se na predloge, preostale od skupštine. 1. Namještenje nestrukovnjaka za sekvestre (predlog Ljubljanske podružnice).

Predmet obrazlaže Ružić, Božić, Landikušić, Čirković te se zaključuje uputiti predstavku na Ministra šuma i rudnika, da se to pitanje riješi sporazumno s Ministrom pravde, te da se uklone štete po struku, što nastaju namještanjem nestručnjaka na mjesta sekvestara.

2. Molba Zavoda za šum. pokuse radi otstupa knjiga iz knjižnice J. Š. U.

Marinović obrazlaže svoj predlog od prošle sjednice, da se otstupe sve knjige, koje su u duplom tako iz zagrebačke kao i ljubljanske knjižnice, a od časopisa svi potrebni primjerci iz zagrebačke, koji bi se onda upotpunili iz Ljubljanske knjižnice.

Većina je protiv toga i zaključuje se otstup 43 knjige duplikata i dvostrukih brojeva časopisa iz Zagreba uz reverz, a glavna skupština ima odlučiti o prelazu tih knjiga u vlasnost Zavoda za šum. pokuse. Glede ljubljanskih knjiga, da Marinović i Šivic uredi to pitanje.

3. Dvorana Šumarskog Doma. Tajnik referira o pregovorima vođenim za otstup dvorane, koja nam je potrebna, otkad je nastalo J. Š. U. i poslovi se raširili. Našao se kompromis, da se u auli dograde dvije sobe, koje će uzeti dekanat, a isti otstupa svoju pisarnu i dvoranu na uporabu udruženju.

Među članovima je veliko ogorčenje radi svojedobnog otstupa dvorane, radi vlade, koja izrabljuje udruženje plaćajući malu najamninu i radi klauzula ugovora, koji veže ruke udruženju.

Nakon odulje debate uzima se na znanje kompromis s time, da u slučaju izlaska fakulteta budu garancije u ugovoru, da će se odstraniti nadogradnje. Dr. Landikušić da do sutra prouči ugovor.

4. Osiguranje zgrade Šum. Doma. Tajnik drži osigurninu premalesnom i predlaže povećanje.

Nakon debate zaključeno je: osigurati zgradu za sada na 9,000.000 K (što se može porastom valute i sniziti), posebice pak muzej i knjižnicu. Da se ne osigura sva zgrada već samo izgorivi dijelovi.

5. Zaključeno poraditi oko izrade društvene diplome. Tajnik da pribavi diplome dosad, društava i interesira se za izradbu nove diplome.

Sjednica zaključena u 7 sati. Nastavak 13og u 9 sati.

6. Pretres ugovora za zgradu Šum. Dom. Čita se predlog za ugovor, sastavljen po rav. er. prav. posala u Zagrebu.

Pretresaju se redom pojedine tačke ugovora, od kojih su glavnije: Najam: nina od 1. januara 1923. god. da iznosi 150.000 (sto petdeset hiljada) dinara. Nadalje, da se iz ugovora izuzima dvorana i susjedna soba s Mažuraničevog trga, stan pazikuće i susjedne 2 sobe, u kojima se nalazi arhiv, kao i jedna podrumaska prostorija. Prof. zboru gosp. šumar. fakulteta dozvoljava se ipak održanje mjesečnih sjednica u dvorani.

7. Tiskanje knjige profesora dr. Levakovića i Nenadića. Čita se odgovor g. nadzornika Majera povodom poziva predsjedništva u tom pitanju, iz kojeg proizlazi, da je tiskanje pogodeno za 31.000 Din, a tiskara sada traži oštetu 35.000 Din. jer da je korektura zakasnila. Majer traži 20% za raspačavanje knjige. Honorar da se isplati po 15.000 dinara.

Razvija se debata. Govornici su ogorčeni, što g. Majer nije sklopio pismen ugovor te smo sada izručeni na milost i nemilost tiskare, te se konačno zaključuje:

1. Da se mandat u ovoj stvari oduzme od g. Majera.

2. Izabire se Milić i Čović da ovu stvar likvidiraju i odmah izvijeste predsjedništvo o rezultatu.

3. Glede visine oštete tiskari da imenovani donesu odluku u sporazumu s predsjedništvom i odbornicima u Zagrebu. Ovu odluku da odbor uzima naknadno na znanje.

Glede cijene knjige predlaže Marinović 3 cijene: 1. za dake, 2. za članove udruženja i 3. za nečlanove.

Nakon debate prima se dvije cijene i to: 1. Da se dacima otstupi po 100 knjiga uz cijenu od koštanja + 10%. 2. Svima ostalim + 30%.

Marinović naknadno upozoruje na oštećivanje društva radi toga, što će i korporacije te nadležstva plaćati isto kao i članovi; dokazuje bročano, koliko se gubi kod toga te spominje primjere drugih društava, gdje postoji posebna cijena za članove i knjižarska cijena. Odbor ostaje kod prijašnjeg zaključka.

Rasprodaju knjiga preuzima udruženje, koje će odmah odstupiti stanoviti broj egzemplara Podružnici Ljubljana i Ministarstvu šuma na raspačavanje. Da se prištedi posao, slat će se knjige i više primjeraka preko nadležstava. Knjižarima se neće davati knjige.

8. Rezolucija o preduzeću Dobrljin Drvar. Rohr čita rezoluciju izradenu po užem odboru.

Ružić prigovara 4. točki.

Landikušić je protiv ovakove rezolucije. Nac. ekonomski momenat da nije dosta naglašen. Slijepčević: ponudu ne treba odbiti radi njenih formalnih nedostataka već zato što je nismo proučili.

Dojković: skupština odbila ponudu. Raspraviti imamo 2 nač. pitanja: može li se raditi u režiji ili ne? Stim se imamo baviti, a ne s Davidovićem. U obrazloženju treba samo spomenuti, zašto se ponuda odbija.

Govore još Rohr, Čirković, Landikušić, Petrović, Marinović i svi se slažu u tom, da se mora važnost proučavanja pitanja ovog preduzeća jače naglasiti i na prvom mjestu, a onda da se kažu formalni razlozi, zašto se ponuda odbija. Konačno se u užu odbor bira još i Slijepčević, Landikušić, da se nanovo stilizuje odgovor Ministru.

9. Tajnik iznosi predlog nadz. Gaše Vaca i dr. prof. Petračića, iznešena na I. gl. skupštini glede ubiranja globa šum. šteta u korist šum. fonda.

Naknadno primio pismenu stilizaciju ovih predloga. Stvar je tako važna, da nije htio predložiti ministarstvu prije temeljite rasprave ovog pitanja. Spominje »šumsku zakladu« (erdei alap) što je postojala za erarske šume prije prevrata. Pitanje bi trebalo riješiti za cijelu državu.

Ružić iznosi prilike Slovenije. Spominje slov. lovski fond i gozdni drž. zaklad za Sloveniju. Protiv toga je, da se ubire za fond od odšteta 5%, jer je to diranje u priv. vlasništvo.

Landikušić upozoruje, da se novi šumski zakon bavi ovim pitanjima, pa pošto će taj zakon već u najbližoj budućnosti doći u javnost, da se u oba pitanja poduzmu koraci prigodom rasprave o tom zakonu, koji će nam biti naskoro dostavljen.

Nakon rasprave, u kojoj učestvuju Dojković, Manojlović, Ćirković i Danda, prima se predlog Landikušićev.

10. Tajnik iznosi stigle molbe za potporu iz pripomoćne zaklade. Ta zaklada uzeta za tiskanje knjiga. Dužni smo dati pomoć udovima i to barem kamate a po mogućnosti još i preko toga.

Nakon debate prima se predlog Dojković-Ćirkovićev, da se razdjeli svota, koju iznose kamate posuđene glavnice od dana posuđenja do dana povratka uz 10% kamatnu stopu, što se ima izračunati u efektivne izdatke knjiga. Predsjedništvo se ovlašćuje, da podijeli svotu na jednake dijele moliteljicama, u koliko imaju pravo na potporu.

11. Tajnik iznosi molbu društva okrajnih gozdara iz Slovenije za pomoć udruženja u pitanju njihovog unapređenja. Tumači opravdanost molbe, jer ljudi s manjom naobrazbom od ovih (n. pr. certifikatiste, naši oficijali) postižu i VIII. č. r., a ovi ne mogu s 4 gimnazije i stručnom školom da postignu ni IX. č. r. Čin. pragmatika će to pitanje riješiti, ali ako ona ne stupi još dulje vremena na snagu, treba preporučiti molbu ministarstvu, da još i prije donošenja pragmatike provede zamoljena unapređenja. Razvija se debata. Slovenski članovi ne slažu se s tim, da se ova stvar šalje direktno ministarstvu, već da se iz načelnih razloga prije sasluša mnijenje podružnice. Drugi su protiv toga, jer i prisutni članovi iz Slovenije mogu stvar dovoljno objasniti, a ovu molbu nisu podnijeli pojedinci, već korporacija, koja kao takova ne mora biti članom podružnice, već se može i izravno obraćati na centralu udruženja.

Konačno većina zaključuje, da se molba preporuči Ministarstvu.

12. Iznosi se predlog, preostao od skupštine, od I. sekcije u pogledu unifikacije i dopisa udruženja jugosl. inženjera i arhitekta u predmetu donošenja zakona o opštoj upravi.

Slijepčević obrazlaže svoj predlog iznešen na skupštini u tom predmetu, koji se kreće oko 3 točke: 1. Unifikacije, 2. Pasivnog prava glasa šum. činovnika, 3. Majorizacije pravnika.

Ćirković, reflektirajući na izvode predgovornika tumači zašto su u Srbiji za unifikaciju. Kad se pred 30 godina htjelo staviti šumarstvo pod kuzratelu polit. vlasti, uspjelo im očuvati samostalnost, pa zar da tu samostalnost žrtvujemo sada, u doba demokratizma? Zadaća šumara u ovim krajevima je: borba protiv demagogije a za očuvanje šuma. Bit će očuvane, ako se provede sistem unifikacije, a ne stave se pod tutorstvo političara; Slijepčević da je

u kontrastu, kad traži borbu protiv majorizacije pravnika, a bori se istodobno protiv emancipacije šumarstva od polit. oblasti i protiv unifikacije, dvojni sistem da će zahtijevati veliko umnoženje personala. Protestira protiv oduzimanja naših polit. prava, ali kod rješavanja tog pitanja moramo se odlučiti za ustav ili protiv njega.

Slijepčević tumači, da je za emancipaciju i zagovara mađarski sistem samostalnih ureda za općinske šume.

Stamenković govori o franc. sistemu, gdje šumar dapače i sudi. Iznosi našu nesreću radi toga, što su u parlamentu sami pravnici, spremni govoriti pro i contra u istoj stvari. Kolika bi sreća bila, da su tamo sve struke zastupane!

Landikušić je zato, da pričekamo novi zakon o šumama, u koji se može mnogo toga unijeti. Tumači peticiju na parlament, u kojoj se upućivalo na drukčije tumačenje, a ne na reviziju ustava.

Dojković govori za unifikaciju i organizaciju direkcija, koje će osloboditi šumare parafa nestručnjaka. Pledira za borbu za polit. prava kao i za kooperaciju s ostalim strukama, koje su zakonom o opštoj upravi povređene. Petrović D. je za borbu za polit. prava. Zakoni dolaze i prolaze, nisu neoborivi. Govori o finans. prednostima unifikacije službe u Srbiji.

Ružić iznosi prilike u Sloveniji. Da su drugdje velike šume, ondje su samo mali posjedi. Sav rad njihov koncentrisan oko posla s vlašću te je u glavnom šum. polic. naravi. Oni su uspjeli, da si poslije prevrata zasiguraju veću slobodu prema pravnicima u šum. stvarima. Nije protiv toga, da se unificiraju službe, kao što je uprava im. općina i z. z. u Hrv. s drž. službom, ali nije za to, da se šum. nadzorna služba luči od sreskog načelstva.

Stojanović navođa primjere iz Bosne, kolika šteta nastaje po upravu usljed nestručnjačkog uplitanja polit. vlasti. Tko pozna tamošnje prilike, mora biti za unifikaciju. Zašto treba da bude šumarstvo uz polit. vlast? Zar za pomoć, asistenciju? Ovu mora dati polit. vlast i onako. Bosanski šumari naučili opravljati općinskim i drž. šumama, pa zašto da ih se dijeli? Na koncu debate Slijepčević preuzima na sebe, da će do naredne sjednice konkretizirati predlog i pitanje se odlaze.

Završetak u 8 sati na večer. Nastavak 14og u 9 sati pr. podne.

13. Stamenković iznosi dva slučaja za dozvolu sječe šuma u Južnoj Srbiji u Sermenin-Konjsko i u Roždenskoj planini i to: Jugosl. trg. banci i Vojislavu Nenadiću. Davane im dozvole za podizanje pilana i inštalacija, a nije im osiguran drveni kontigenat. Ljudi navučeni na tanak led. Komisija izasлана po ministarstvu iztražila slučajeve i referat za minist. savjet je spreman. Ministar za šume i Rudnike, obzirom na rezoluciju J. Š. U. ne će ni u ovom izuzetnom slučaju da postupa bez konzultovanja J. Š. U. i želi, da se istom objasni situacija i motivi, koji ga sile na ovaj izuzetan korak.

Petrović D. kao bivši član komisije iznosi opširno opis i položaj šuma te historijat cijelog pitanja. Iz njegovog razlaganja se razabire, da su to šume na granici Grčke, skrovište komita. Osim žandarma najbolje je osiguranje, da šume ožive uslijed rada. Makedonac je gladan. Ekonomska politika treba da mu dade zarade, da ga priveže uz posao, pa će biti zadovoljan. U tim prašumama pokušava se raditi i u režiji, ali samo u režiji da je nemoguće. Iznosi poratne prilike i iza vojske preostale komunikacije, kako su te prepuštene Trg. banci, koliko je ista investirala za popravak komunikacije, dizanje strugare s 12 gatera itd. Šuma koja bi se imala iskoristiti prestara je i ima

pomlatka. Jedva 25% dobrog drveta, dakle finansijsko ekonomski i šumarsko uzgojni razlozi traže brzo iskorištavanje. Država ne bi rado forsirati režiju i mnogo ulagati radi nesigurnog položaja. Dražba se perhorescira radi anacijonalnih elemenata, koji bi lahko mogli doći do šume. Moralna obveza države zahtijeva, da dade drvo onima, koje je koncesijama uvukla u silne troškove. Komisija predložila prilično velike svote i to za banku 18 Din u oblom na panju za tvorivo u vrlo rdavoj šumi. 1 Din na pošumljenje i još neke manje pristojbe. U drugom slučaju (Nenadić) da plati 8% franco vagon ili 12 % franco strugara za čet drvo, što iznosi oko 48 Din po m³. S nac.ekonomskih obzira bez licitacije, a postupak analogan bosanskim ugovorima.

Čirković: Nije država vukla poduzeća, već je to posljedica poratnog mentaliteta, što je svako htio da se na šumama obogati. Opisuje potanje historijat toga pitanja, koje mu je poznato još kao tad. referentu u Ministarstvu. Iz stručnih razloga nije protivan radu, iz nacionalnih je za davanje mimo licitacije, ali zato nije nadležan Min. Savjet već Parlamenat.

Grünwald iznosi predlog s Čirkovićem: »Obzirom na to, što je Minist. šuma i ruda u ovom predmetu do sada postupalo po mišljenju vlastitom i šum. stručnjaka iz samog Ministarstva i što odboru J. Š. U. nije predmet u terenu poznat predlažemo, da Ministar i nadalje u ovom predmetu postupa prema svom mišljenju, a po postojećim zakonskim propisima, jer uprava J. Š. U. ne može dati svoje mišljenje prije nego što predmet točno i svestrano ne pozna.«

Stamenković je protiv toga, da stvar ide kroz parlamenat, jer je ovaj načelno protiv koncesija. A ovo nisu koncesije već likvidacija nepravilnog prijašnjeg rešavanja Ministarstva u pitanju, koje je sada naslijeđeno. Zahvalan Ministru, da je ovu stvar iznio; ispravno je, da ovo ide pred Min. savjet, da ne propada narodni kapital, koji je uložen u preduzeće.

Petrović: Ministar ne traži, da mu se dade stručno mišljenje, već da se J. Š. U. upozna s predmetom i intencijama, te ono ne zauzme stav samo zato, što ne pozna predmeta.

Ružić zagovara, da država ispuni preuzete obveze; bolje još neko vrijeme podržavati eksploataciju, koja nije najopravdanija sa stručnog gledišta, ako bi u protivnom slučaju stradao domaći i uvukao se strani kapital.

Marinović upozoruje na konac rezolucije I. skupštine, prema kojoj se moli Ministra, da se u svakom slučaju, kada se daju koncesije, sasluša mnijenje J. Š. U. Drži ovaj postupak u skladu sa željama i zaključkom skupštine.

Dojković: ako su sva osiguranja u pogledu drž. fiskusa i uzdržavanja šuma poduzeta, onda mi moramo pred navedenim razlozima nacionalne i ekonomske prirode popustiti. Iznosi predlog, koji podupire dr. Danda, prema tome da se odgovori Ministru:

»Riješenje ovog predmeta prepušta se Gospodinu Ministru s time, da u konkretnom pitanju Glavna Uprava stoji na čelu:

1. Da se pri tom u prvom redu i u najopširnijoj mjeri zaštite fiskalni interesi države.

2. Da se u svakom pogledu zaštite narodno gospodarstveni interesi, koji u dotičnom kraju igraju veliku ulogu obzirom na nezaposlenost i slabo stanje tamošnjeg stanovništva.

3. Za ovo iznimno stajalište odlučila se je Glavna uprava naročito s tog razloga, što su na samu stvar odlučno utjecali razlozi eminentno političke, opće kulturne te javno bezbjedne naravi.«

Stamenković upozoruje na analogne koncesije u Bosni i ovdje izrađen ugovor po stručnjacima analogno bosanskim ugovorima. Pledira za Dojkovićev predlog.

Landikušić predlaže: »Neka se održi javna licitacija uz običajne uslove, među koje se ima napose unijeti, da je najveći dostalac dužan pre kupiti sve instalacije Trg. banke po cijeni koštanja na temelju trgov. knjiga, ako se banka izjavi suglasnom, da prepusti te naprave. U slučaju, da licitacija ostane bezuspješna, da Ministar može ovu šumu predati na eksploataciju po slobodnoj pogodbi.«

Pošto se izjasnilo, da po srpskom zakonu mora ostati dostalcem najveći nuditelj, prema čemu ne bi vrijedilo stavljanje uslova, da ministarstvo može birati između nuditelja slobodno — prelazi se na glasanje.

Dojkovićev predlog dobiva veliku većinu glasova.

14. Rasprava o predlozima Podružnice Ljubljana o Fondovima.

Pretrijasu se pravila Fonda za unapređivanje šumarstva te se unose neke promjene. Isto tako i pravila Fonda o zasadnicima.

Primaju se upotpunjena pravila.

15. Prima se u konačnoj stilizaciji ova rezolucija u pitanju preduzeća Dobrljin-Drvar:

»Savezno sa zaključkom glavne skupštine Jugosl. šum. udruženja, održane od 8.—12. IX. 1922 u Beogradu, u pitanju ponude g. Save Davidovića o preuzimanju preduzeća Dobrljin-Drvar, sastala se glavna uprava udruženja dne 12. IX. na svoje redovito zasijedanje u Dobrljinu, da između ostalih redovnih poslova na licu mjesta preispita stanje toga preduzeća uopće, a u pitanju ponude g. Save Davidovića napose, te da g. Ministru Šuma i Rudnika stavi shodan predlog.

Glavna uprava u svojoj svestranoj, stvarnoj i objektivnoj debati u tome predmetu, upoznavši veliku važnost ovoga državnoga preduzeća po naše fiskalne, nacionalno-ekonomske, a napose šumarsko-gospodarstvene interese, došla je do jednoglasnoga zaključka, da je bitna i glavna želja g. Ministra Šuma i Rudnika, kad je ponudu Save Davidovića dao šumarskom udruženju na ocjenu, bila, da glavna uprava udruženja prouči i pregleda stručno i objektivno cijelo stanje, poslovanje i prilike ovoga važnoga državnoga preduzeća, i da mu nakon toga dade stručno objektivno i autoritativno mišljenje, te stavi predlog, na koji će se način moći najracionalnije iskoristiti ovo preduzeće.

Glavna uprava i ovom prilikom s radošću pozdravlja ovu želju g. Ministra, koja je ujedno i želja cijelog našega naroda, te smatra jedino ispravnim, da se ovo važno i po cijeli naš nacionalno-privredni život odlučno pitanje ne može i ne smije riješavati mimo utjecaja naše stručne javnosti.

Da bi glavna uprava našega udruženja u daljnoj izvedbi povjerenog joj mandata posve objektivno i autoritativno udovoljila ovom pozivu, a obzirom na opsežnost materijala i vremena, povjerila je izvedbu toga rada jednom užem odboru od 10 lica, koji je izbrala iz svoje sredine, sa pravom i dužnošću, da se po potrebi upotpuni sa priznatim stručnjacima iz naše stručne javnosti. time:

1. taj odbor točno prouči cijeli kompleks pitanja, što se odnose na taj objekat, a naročito, da pregleda šume, industrijska poduzeća, trgovinsko poslovanje, knjigovodstvo, a naročito i uspjeh poslovanja za vrijeme do našeg ujedinjenja i zasebice za vrijeme iza ujedinjenja.

2. da taj uži odbor putem udruženja glavne uprave stavi predlog, kako bi se moglo ili imalo najbolje i najsvrsishodnije raspoložiti s tim poduzećem za buduće u korist države.

3. da se sav aktovni materijal, potrebit za ispravno prosuđivanje tih pitanja stavi po potrebi na raspoložbu rečenom užem odboru.

4. da se svim u tom odboru zaposlenim članovima osiguraju potrebna novčana, opskrbna i prevozna sredstva, i potrebno vrijeme za izvršenje tog zadatka.

U pogledu pako ponude g. Save Davidovića, glavna uprava ostaje solidarna sa zaključkom glavne skupštine udruženja, održane u Beogradu, t. j. da se ponuda g. Save Davidovića iz principijelnih razloga ne prihvati, ističući da ta ponuda nebi mogla da bude predmetom ozbiljnoga razmatranja niti stoga:

1. što je ponuda preopćenita,

2. što se iz ponude ne razabire, koje banko tvore navedeni sindikat,

3. što ponudi ne prileži nikakav dokaz, da je nuditelj opunovašten presgovarati u ime stanovitog sindikata,

4. što je nepoznata efektivna i burzovna vrijednost ovih akcija, koje se nalaze u rukama bečke vlade,

5. što se iz ponude jasno vidi, da je predviđen uz domaći nacionalni kapital i strani, dakle anacijonalni kapital, čemu se imade bezuvjetno predusresti s razloga, što potonji može biti poželjan samo kao posuđena glavnica a nikada ne kao pogonska obrtna glavnica preduzeća.

6. što ponuda ne pruža nikakove garancije o čistoj dobiti ovih akcija, koje bi prepustio državi, a time ni za one svote, koje treba da posluže za pošumljene goleti. Taj dio ponude ispada tim problematičnijim, što se on veže na negarantirani prihod poduzeća, a nije niti zajamčen sa bilo kakovom drugom glavnicom,

7. što je karakteristično, da cijela ponuda niti predviđa niti nudi bilo koliki vadij, kojim bi kao s garancijom raspolagala država za slučaj, da se nuditelj kao drugi interesent ne bi držao svojih obaveza,

8. što se mora bezuvjetno odbiti zahtjev, da g. Ministar stavi tom privatnom nuditelju na raspoložbu oblasnu dakle zvaničnu stručnu komisiju, koja bi se imala brinuti za sastavak svih uslova za davanje traženih povlastica, pošto udruženje stoji na stanovištu, da takova oblasna stručna komisija može biti na raspoložbu samo g. Ministru u interesu države.

Glavna uprava osvedočena, i još jače utvrđena u svom uvjerenju o neospornoj važnosti cijeloga toga pitanja po naš cijelokupni nacionalno-prirodni život odlučila je, da g. Ministru Šuma i Rudnika stavi u što kraćem vremenu na raspoložbu jedan cjeloviti, sa stručne strane stvarno sačinjeni elaborat obzirom na cijeli kompleks pitanja što se odnosi na preduzeće Dobrljin Drvar, koji će moći poslužiti kao temelj jednom posve ispravnom, stvarnom i objektivnom prosuđivanju u rješavanju toga pitanja, te predlažemo da g. Ministar svoju odlučnu riječ o tome, što i kako se sa tim državnim poduzećem imade uopće da postupa odloži sve do onoga vremena, dok mu glavna uprava Jugoslovenskog šumarskog udruženja ne dostavi takav elaborat.

Izabrani odbor za proučavanje preduzeća upotpunjuje se s tri člana izabrana za zamjenike, a za zamjenike se biraju Dr. Danda, ing. Ružić i ing. Čević.

16. Primaju se za nove članove:

a) utemeljači: Tvrtka Goranin D. D. Zagreb (Lokve), G. Dragan Lončarić, Direktor Eskomptne banke Zagreb i Tvrtka Škrbec i Bartol, drvna trgovina, Ljubljana.

b) Redovni članovi: Ing. Ivan Asančaić, vl. šumar Levajska Varoš, ing. Hinko Runje, kot. šumar Koprivnica, ing. Seid Seferović, Srednje kod Sarajeva, ing. Milan Javor, Sarajevo, ing. Eduard Weisenzel, kot. šumar Pitonča, ing. Eugen Antonijević, vlastelinski šumar Kutina, ing. Nikola Peršić, šumarski povjerenik Zagreb, ing. Julije Szteхло, Teslić, ing. Cerjak Dominik, gozdni asistent Ljubljana, ing. Juvanič Ivan, gozdni asistent Maribor.

c) Članovi pomagači: Drago Kajfež, Nenad Prokopljević, Ivan Šovor, Stepan Denešić, Milorad Lozjanin, Kuzman Odžić Milević i Đorđe Savić, slušatelji šumarstva.

a—c preporuča Marinović — Čeović — dr. Danda.

17. Povodom dopisa Udruženja Jugosl. inženjera i arhitekta, u pogledu izgradnje Jadranske željeznice i ostalih željezničkih pruga upućuje se na rezoluciju, donešenu na I. glavnoj skupštini J. Š. U. u Beogradu, po kojoj se J. Š. U. identifikuje sa stanovištem inženjerskog udruženja.

18. Povodom neukusnog pisanja nekih industrijskih krugova protiv eksploatacije šuma u režiji, ne smatra glavna uprava potrebnim, da se upušta u polemike, te prelazi preko tog načina pisanja s indignacijom na dnevni red.

19. Glede tiskanja lista u narednoj godini ovlašćuje se tajnik, da postupa po uvidavnosti u pogledu odabiranja stiglih ponuda, a u sporazumu s podružnicom u Ljubljani.

20. Povodom potaknutoga pitanja, koje korake treba da preduzme šumarsko udruženje povodom najnovijih slučajeva umirovljenja, dotično otpuštanja iz službe navodno na osnovu optužaba političke naravi nekih šumarskih činovnika, razvila se je odulja rasprava. Iznosi se u tom pogledu više predloga za konkretne slučaje. Svi se slažu u tome, da uvlačenje politike u činovničku hierarhiju podgriza temelje pravilnom funkcionisanju državnog aparata. Sve zlodolazi odatle, što je u granicama predratne Srbije uslijed nedostatka valjanih propisa činovnik bio prepušćen na milost i nemilost pojedinih Ministara ili čak političkih partija, pa se to sada posvuda praktikira. Tome zlu može se stati na kraj jedino donešenjem valjane činovničke pragmatike, koja će fiksirati prava i dužnosti činovnika te uvesti propise u slučaju prestupaka.

U raspravi o konkretnim slučajevima razilaze se mnijenja gledom na takтику, kako da se postupa. Konačno zaključuje većina, da se predsjedništvo u ovoj stvari obrati na Ministarstva Šuma i Rudnika.

21. Naredna sjednica održaće se u drugoj polovici mjeseca januara u Mariboru.

Nakon dovršenja nekih predmeta manje važnosti završuje predsjednik sjednicu u 6:30 sati poslije podne.

*
* *

Zapisnik III. odborske sjednice Podružine Ljubljana od 10. nov. 1922. donijet ćemo radi pomanjkanja prostora u narednom broju.

Konferencija o carinskom i železničkom tarifu.

VI. sekcija J. Š. U. sazvala je za 9. o. mj. konferencu članova sekcije u gornjem pitanju, pozvavši na nju i zastupnike privrednih krugova. Od članova sekcije bili su prisutni gg.: Lenarčič (Ljubljana), Turković (Zagreb), Trötzer (Zagreb), Gröger (Našice), Kohn (Zagreb), Pilepić (Zagreb), Majer (Zagreb), Divjak (Zagreb) i tajnici Jugoslov. Šum. Udruženja: Marinović i Miletić. Gozspodarsko šumarski fakultet zastupao je dr. Ugrenović, trgovačku obrtničku komoru u Zagrebu: g. Lončarić, Zagrebačku burzu tajnik g. Perušić, Zagrebačku direkciju željeznica g. inšp. Blagaić, a osim njih prisustvovali su kao pozvani gosti predsjednik Udruženja jugoslov. inženjera i arhitekta sekcije Zagreb g. ing. Horvat te izaslanici zagrebačkih velikih šumskih industrija: Slavonije, Našičke industrije, Tanina, Slaveksa, Tanina d. d. Goranina.

Predsjednik J. Š. U. Turković pozdravlja u ime udruženja prisutne, koji su se pozivu u tako lijepom broju odazvali.

Predsjednik sekcije Lenarčič referiše o pitanju, koje je postavljeno na dnevni red. Svoj referat dijeli u tri dijela te govori 1. o prometu, 2. o carinama i 3. o šumskoj trgovini uopće. Sekciji je stiglo više predloga u gornjem pitanju od kojih ističe naročito predloge Croatie d. d. u Zagrebu i predlog ing. Hienga iz Ljubljane. Predlaže, da se odmah pređe na specijalnu debatu o pojedinim predlozima, što se prima.

U pitanju saobraćaja je i za uređenje prometa najvažnije pitanje željez. tarifa. Među tima je jedno od najaktuelnijih pitanje direktne tarife, koje je pitanje potakla Croatia d. d. u Zagrebu. Iznosi konkretne primjere podvoza za pojedine vrste drveta. Tako n. pr. u relaciji Bohinjska Bistrica-Zemun (725 km) stoji vagon gorivog drveta 860 dinara (direktna tarifa), dočim iz Sirača-Zemuna (367 km) stoji vagon istog drveta 830 dinara. Dakle za 388 km dulju prugu plaća se samo 30 dinara više i to samo zato jer se računa po direktnoj tarifi.

Ovo pitanje postaje osobito važno za konkurenciju našeg drveta sa Rumunjskom, koja za kratke relacije (Zombolja-Vel. Beckerek — 68 km) ili Zombolja-Subotica 129 km) plaća samo 240 dotično 690 dinara.

U debati učestvuje gen. direktori Braun i Kohn, koji ovaj predlog podupiru. Zastupnik direkcije željez. ističe, da bi uvođenje direktne tarife za vicinalne željeznice bilo vrlo poželjno, ali radi nedostatka izvježbanog administrativnog osoblja da će to biti nemoguće. Što se tiče drvnih tarifa ističe, da one u današnjoj visini ne pokrivaju ni režijskih troškova.

Gen. direktor Braun ističe, da se u javnosti mnogo piše o aktivnosti željeznica. Unatoč naglašenih poteškoća po g. pregovorniku drži, da bi trebalo tražiti uvođenje izravnog tarifa makar samo za ogrevno drvo, koje kao živežna namirnica mora da dođe što jeftinije u sve krajeve države. Trebalo bi provesti reviziju tarifa na taj način, da se povišice uvađaju prema tome, koliko može koji proizvod podnijeti.

Konačno se zaključuje nakon odulje debate, u kojoj sudjeluje većina prisutni, za moliti Ministarstvo Saobraćaja, da se uvedu direktne tarife za ogrevno drvo na prugama vicinalnih željeznica, koje su pod državnom upravom. Isto, da se za moliti i od direkcije južnih željeznica.

Isto se tako prima predlog radi zamolbe, da se bivša tarifa po kl. C.) uvede za trupce, koji se radi daljne preradbe dovoze na pilane.

U daljnjoj raspravi ističe se velika šteta, koja proizlazi odatle, što stanica Barcs na pruzi Pakrac-Barcs nije otvorena u saobraćaju s inozemstvom. Ističu se razlozi, koji stoje tome na putu te se svadaju na onaj dostatak potrebnih ubikacija za carinsko osoblje. U tom pogledu ima se podnijeti Ministarstvu finansija i saobraćaja potrebna predstavka.

Prelazi se na raspravu o eksportnim tarifama; kod tog pitanja dolazi takovo mnoštvo detalja, da se zaključuje izabrati poseban odbor, koji bi ovo pitanje izradio u detalje.

Dosadašnja praksa naime pokazuje, da rezolucije, podnešene u ovom pitanju, nemaju pravog efekta, jer se nadležstva obično tuže na nedostatak činovništva, koje bi detaljno obradilo ovakova zamašna pitanja. Osim toga su tu vrlo različiti interesi, koje treba dovesti u sklad. U spomenuti odbor da se pozovu zastupnici privrednih udruženja i inštancija, koje su u tom pitanju interesirani.

Referent Lenarčič iznosi rezoluciju Zveze industrijcev v Ljubljani, došnešene na nedavnom zboru u Ljubljani, te predlaže njezin prihvrat i po daljnjem konferenciji.

Ing. Marinović ističe, da se u toj rezoluciji spominje i jedan pasus, koji prikazuje, da je izgrađnja velike transversalne jadranske željeznice državni interes. Pošto J. Š. U. na svom zboru u Beogradu prihvatilo i poduprla i rezoluciju Udruženja jugoslov. inženjera i arhitekta, koja zastupa protivno mišljenje, predlaže, da se taj pasus ispusti te se iz spomenute rezolucije prime ostali navodi, koji se spominju za regulaciju saobraćaja naročito uređenja materijalnog stanja željezničkog osoblja. Nakon govora ing. Horvata, predsjednika sekcije inženjerskog udruženja, prima se predlog ing. Marinovića.

Između ostalih predloga spominje se i predlog ing. Hienga, da se za pojedina mjesta u Francuskoj, koja u velike potražuje naše drvo, uvede naročita tarifa. Prihvaća se s time, da se ova stvar pospiješi preko Južne željeznice.

Raspravljajući o prometu na vodi, zaključeno je upozoriti na važnost, da država uloži sav svoj upliv, da sindikat za vođeni promet snizi tarife te da se dozvoli konkurencija ostalih društava. Nadalje je konferencija stala na stanovištu, da bi trebalo reaktivirati prijašnji promet na Kupi-Karlovca, što bi najbolje uspjelo ustrojenjem priv. društva za plovidbu.

Stime je dnevni red glede saobraćaja iscrpljen te se prešlo na raspravu pitanja carina. Predsjednik Lenarčič iznosi svu štetu, koja proizlazi odatle, što se carine često mjenjaju, što onemogućuje svaku kalkulaciju. Sadašnji carinski tarif ne zaštićuje dovoljno našu šumsku industriju. Treba izraditi minimalni carinski tarif, u kojem radu treba, da sudjeluju sve korporacije, kako je to bilo i prije n. pr. u Austriji.

U tom pogledu čita predloge Saveza industrijalaca, Croatie itd.

Razvija se debata, iz koje se razabire mišljenje, da zaštita industrije ne smije ići na štetu potrošača već, da se mora u tome ići do stanovite mjere, koju zahtjeva opći interes industrije. Nakon odulje debate zaključuje se, da se detaljna izradba ovog tarifalnog projekta prepusti užem odboru, u koji bi se pozvali: Savez obrtnika, industrijalaca, trgovaca, izvoznika, trgovačka obrtnička komora i burza, a od strane sekcije J. Š. U. bi sudjelovali kod tog posla gg. Lenarčič, Baum i tajnik J. Š. U. Ovaj odbor imao bi taj posao čim prije dovršiti prema principu: 1. Da se kroz visoke izvozne carine na okruglo drvo zaštititi domaća industrija, i 2. Da se uvede visoka uvozna carina za sve drvne industrijalne predmete, koji se u našoj državi proizvode.

Ujedno se zaključuje zamoliti Ministarstvo trgovine i Ministarstvo finansija, da kod izradbe ovog carinskog tarifa uzmu u obzir predloge, koji će po tom odboru biti podnešeni.

S time je dnevni red iscrpljen, te predsjednik Turković, zahvaljujući prisutnima na odzivu, zaključuje konferenciju.

Šumari Križevčani stavljaju Jugoslovenskom Šumarskom Udruženju na raspolaganje iznos od jedne stotine i jedanaest (111) dinara na ugodno sjećanje I. kongresa u Beogradu.

G. Vilim Čmelik, kr. šumar, nadsavjetnik, darovao je »Borošičevoj literarnoj zakladi« svotu od 30 dinara.

Bilješke.

Opći zbor »Kmetijske družbe za Slovenijo« vršio se je dne 8. novembra t. g. u Ljubljani. Družba je bila osnovana 1767. god. te je slavila svoju sto-pedesetgodišnjicu 1917. godine. Družba je stekla ogromnih zasluga za razvoj poljoprivrede i za gospodarstvenu prosvetu poljodelaca u zemlji izdavanjem polumesečnog popularnog stručnog lista »Kmetovalec« te dobavom i posredovanjem svih onih predmeta, koje poljodelci u većim količinama redovno trebaju. U 1921. godini družba je imala 369 podružnica i nešto manje nego 30.000 članova. Stvarnog i novčanog prometa iskazala je u toj godini za 280,000.000 K. — Kod izbora prodrila je ogromnom većinom napredna struja (samostojna kmet. stranka), dok si je konzervativna struja (slov. ljudska stranka) na štajerskem području sačuvala relativnu većinu. Predsjednikom bio je ponovno izabran za družbu velezaslužan iskušen starinaradenik g. Gustav Pirc. — Osobito svečano raspoloženje vladalo je na zboru družbe i usled toga, što je prvi puta od opstanka družbe posetio i pozdravio njen zbor i aktivni ministar poljoprivrede, g. I. Pucelj. — Želimo družbi najlepší napredak te se opravdano nadamo, da će i nova godina doprineti razumevanju međusobnih interesa šumarstva i poljoprivrede u našem narodnom gospodarstvu. *Ing. R.*

*

Prvi rektor sveučilišta šumar. Za god. 1922/23 izabran je za rektora sveučilišta u Zagrebu gosp. prof. dr. Đuro Nenadić, profesor gosp. šum. fakulteta. Ovo je prvi slučaj, da je šumar izabran za sveučilišnog rektora. Čestitamo!

*

Predavanje na pučkom sveučilištu. Dne 11. o. mj. održao je g. prof. dr. Andrija Petračić na pučkom sveučilištu u Zagrebu uspješno predavanje »Naš Krš i njegovo pošumljenje«. Predavanje je bilo popraćeno s dvadesetak lijepih snimaka. — Ovakav način predavanja držimo vrlo potrebnim za popularizovanje naše struke, kako smo to već iznijeli u VII. br. šum. lista. — I ovaj put umoljavamo gg. kolege, da nam pošalju snimke zanimivih šumskih objekata, koje će vrlo dobro doći za ovakova predavanja.

Službene vijesti.

Naredba.

Ministra Šuma i Rudnika o ujedinjenju središnje uprave sa šumama Imovne Općine Slunjske, I. i II. Banske od 12. augusta 1922. Broj 18.713.

U vezi moje Naredbe od 4. maja 1922. Br. 13.054 o upravi, te službovanju i gospodarenju sa šumama Krajiških Imovnih Općina nalazim radi ujednostavljenja uprave šuma Krajiških Imovnih Općina i tim skupčane štednje odrediti, da se ujedini središnja uprava pasivnih imovnih općina Slunjske, I. i II. Banske.

U tu svrhu ukida se Gospodarstveni Ured Slunjske Imovne Općine u Karlovcu, I. Banske Imovne Općine u Glini i II. Banske Imovne Općine u Petrinji, a za upravu šuma za sve tri ove imovne općine osniva se Šumsko-Gospodarstveni Ured Slunjsko-Banskih Imovnih Općina u Petrinji.

Način gospodarenja i uživanja šuma rečenih imovnih općina ostaje ovim netaknut, te se i u napredak imaju za svaku od ovih imovnih općina zasebni godišnji proračun sastavljati i računi zasebno voditi prema postojećim propisima.

Isto tako će zastupstva i gospodarstveni odbori rečenih imovnih općina održavati skupštine dotično sjednice na dosadanji način i dosadanjim sjedištima.

Za vođenje ujedinjene središnje uprave osigurat će svaka od rečenih imovnih općina godišnjim proračunom stanoviti doprinos, koji će prema njihovom imućstvenom stanju odrediti Ministar Šuma i Rudnika.

Ministar Šuma i Rudnika: *Ž. Rafajlović*, s. r.

Mi Aleksandar I.

po milosti božjoj i volji narodnoj Kralj Srba, Hrvata i Slovenaca.

Na predlog Ministra Šuma i Rudnika rešili smo i rešavamo:

Da se na osnovu § 31. tač. a. Zakonskog članka LXV. od god. 1912. stave u stanje pokoja s pravom na penziju, koja im po godinama službe pripada: *Simeon Kritovac*, šumarnik osmog činov. razr. kod imovne opštine Križevačke i *Josip Bjondić*, šumarnik osmog činov. razr. imovne opštine Otočke.

Naš Ministar Šuma i Rudnika neka izvrši ovaj Ukaz.

Beograd, 22. oktobra 1922. god.

Na predlog Ministra Šuma i Rudnika postavljamo:

Za kr. zemaljskog šumarskog savetnika u šestom činovnom razredu sa godišnjom platom od 6300 dinara kod Šumarskog Odseka Ministarstva Šuma i Rudnika u Zagrebu *Antu Marka*, šumar. savetnika istog činovnog razreda i upravitelja Šumsko-Gospodarstvenog ureda Imovne Opštine Križevačke, — po potrebi službe;

Za šumarskog nadsavetnika u šestom činovnom razredu sa godišnjom platom od 5500 dinara kod Gospodarstvenog Ureda Ogulinske Imovne Opštine *Andriju Čopa*, nadšumarnika VII. činovnog razreda iste Imovne Opštine;

Za šumarskog nadsavetnika u šestom činovnom razredu sa godišnjom platom od 5500 dinara, kod Šumsko-Gospodarstvenog Ureda Imovne Opštine Križevačke u Belovaru *Teodora Solarića*, nadšumarnika VII. čin. razreda iste Imovne Opštine;

Za šumarskog nadsavjetnika u šestom činovnom razredu sa godišnjom platom od 5500 dinara, kod Šumsko-Gospodarstvenog Ureda Imovne Opštine Gjurgjevačke u Belovaru VACLAVA FUKSA, nadšumara VII. čin. razreda i upravitelja šumarije u Koprivnici;

Za kr. šumarskog savjetnika u sedmom činovnom razredu i upravitelja Kr. Šumske Uprave u Karlovcu PAJU POPOVIĆA, kr. šumarskog savjetnika istog razreda kod Kr. Direkcije Šuma u Zagrebu, — obojicu po potrebi službe;

Za šumarskog nadinžinjera u osmom činovnom razredu kod šumarije Imovne Opštine Otočke u Perušiću sa godišnjom platom od 3600 dinara MIHAJLA PEĆINU, nadšumara IX. činovnog razreda kod iste šumarije;

Za šumarskog nadinžinjera u osmom činovnom razredu sa godišnjom platom od 3600 dinara, kod Šumsko-Gospodarstvenog Ureda Imovne Opštine II. Banske EMILA RIVOSEKISA, nadšumara IX. čin. razr. kod istog Ureda;

Za šumarskog nadinžinjera u osmom činovnom razredu i šefa šumarije Imovne Opštine Gjurgjevačke u Goli sa godišnjom platom od 3600 dinara VIKTORA BÖHMA, nadšumara IX. činovnog razreda kod iste šumarije;

Za šumarskog nadinžinjera u osmom činovnom razredu sa godišnjom platom od 3600 dinara i šefa šumarije Imovne Opštine Petrovaradinske u Surčinu BOGOLJUBA MIODRAGOVIĆA, nadšumara IX. činovnog razreda kod šumarije u Klenku;

Za upravitelja nadzorništva za pošumljenje Krasa u Senju STJEPANA ŠURIĆA, kr. šumarskog inžinjera u IX. činovnom razredu kod Kr. Direkcije Šuma u Zagrebu;

Za šumarsko-inžinjerskog pristava u desetom činovnom razredu kod Kr. Šumske Uprave u Kostajnici FABIJANA JURKOVIĆA, šumsko-inžinjerskog pristava istog činovnog razreda kod Kr. Direkcije Šuma u Zagrebu, — svi trojicu po potrebi službe;

Za šumarsko-inžinjerskog pristava u desetom činovnom razredu sa godišnjom platom od 2000 dinara kod šumarije Imovne Opštine I. Banske u Vrgin-Mostu inž. ZAHARIJU BABIĆA, apsoluta Šumsko-Gospodarstvenog Fakulteta u Zagrebu;

Za kr. šumarsko-inžinjerskog pristava u desetom činovnom razredu sa godišnjom platom od 2000 Din. kod Kr. Direkcije Šuma u Zagrebu inž. MILANA RADIŠEVIĆA, apsoluta Gospodarsko-Šumarskog Fakulteta u Zagrebu;

Za protustavnika u desetom činovnom razredu kod Šumsko-Gospodarstvenog Ureda Imovne Opštine Križevačke u Belovaru sa godišnjom platom od 2200 dinara ĐORĐA BABIĆA, računarskog oficijala istog činovnog razreda kod Šumsko-Gospodarstvenog Ureda Imovne Opštine II. Banske u Petrinju, — po molbi;

Za protustavnika u desetom činovnom razredu kod Šumsko-Gospodarstvenog Ureda Imovne Opštine Brodske u Vinkovcima sa godišnjom platom od 2000 dinara JOSIPA CREPIĆA, računarskog pristava XI. činovnog razreda kod istog Ureda;

Za protustavnika u desetom činovnom razredu sa godišnjom platom od 2000 dinara kod Šumsko-Gospodarstvenog Ureda Imovne Opštine Petrovaradinske SLAVKA JOVANOVIĆA, akcezistu XI. čin. razr. iste Imovne Opštine;

Za kr. šumarsko-pisarničkog oficijala u jedanaestom činovnom razredu sa godišnjom platom od 1600 Din kod Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima Josipa Drobnjaka, kr. nadlugara kod Kr. Šumske Uprave u Jasenovcu, — po potrebi službe.

Naš Ministar Šuma i Rudnika neka izvrši ovaj Ukaz.

Beograd, 22. oktobra 1922. god.

Aleksandar, s. r.

Ministar Šuma i Rudnika:

Ž. Rafajlović, s. r.

Da je ovaj prepis veran svome originalu tvrdi:

K. Br.: 29.066.

Administrativno odeljenje,

Načelnik:

M. Stamenković, s. r.

Beograd, 27. oktobra 1922. god.

*

Ukazom Njegova Veličanstva Kralja od 28. oktobra 1922. postavljeni su:

za šumarskog savjetnika u VII. činovnom razredu s godišnjom platom od 4500 dinara, i šefa šumske uprave u Beloj Crkvi, povjeravajući mu ujedno i šumsku upravu u Deliblatsu, Vaso Radonić, šumarski savjetnik VII. činovnog razreda sa istom platom kod direkcije šuma u Apatinu, po potrebi službe;

za šumarskog savjetnika u VII. činovnom razredu s godišnjom platom od 4500 dinara, i šefa šumske uprave u Novom Sadu, Mihailo Branković, šumarski savjetnik istog činovnog razreda i sa istom platom i šef šumske uprave u Apatinu, po potrebi službe;

za šumarskog savjetnika u VII. činovnom razredu s godišnjom platom od 4500 dinara kod direkcije šuma u Apatinu Antun Berzenković, šumarski nadinžinjer VIII. činovnog razreda kod iste direkcije;

za šumarskog nadinžinjera u VIII. činovnom razredu s godišnjom platom od 3800 dinara kod direkcije šuma u Apatinu Vladimir Ciganović, šumarski nadinžinjer istog činovnog razreda i šef šumske uprave u Novom Sadu, po potrebi službe;

za šumarskog nadinžinjera u VIII. činovnom razredu s godišnjom platom od 3600 dinara i šefa šumske uprave u Apatinu Todor Španović, šumarski inžinjer IX. činovnog razreda i šef šumske uprave u Beloj Crkvi, po potrebi službe;

za šumarskog nadinžinjera u VIII. činovnom razredu s godišnjom platom od 3600 dinara kod direkcije šuma u Apatinu Marijan Jerbić, šumarski inžinjer IX. činovnog razreda kod iste direkcije;

za šumarskog inžinjera u IX. činovnom razredu s godišnjom platom od 2800 dinara kod direkcije šuma u Apatinu Gjuro Milić, šumarsko-inžinjeri pristav X. činovnog razreda kod iste direkcije;

za šumarsko-računarskog savjetnika u VIII. činovnom razredu s godišnjom platom od 3600 dinara kod direkcije šuma u Apatinu Vladimir Arnovljević, šumarsko-računarski revident IX. činovnog razreda kod iste direkcije;

za šumarsko-računarskog kontrolora u X. činovnom razredu s godišnjom platom od 2000 dinara kod direkcije šuma u Apatinu Aleksandar Nedjebeli, šumarsko-računarski oficijal XI. činovnog razreda kod iste direkcije.

Ukazom Njegova Veličanstva Kralja od 22. oktobra 1922. postavljeni su: za inspektora treće klase generalne direkcije šuma Ante Ružić, v. šumarski komesar u Ljubljani;

za sekretara druge klase generalne direkcije šuma Jovan Kraljević, okružni šumar iste klase okružne šumske uprave u Donjem Milanovcu;

za sekretara treće klase generalne direkcije šuma Pavle Petrović, protustavnik IX. činovnog razreda kod petrovaradinske imovne općine;

za okružnog šumara četvrte klase okružne šumske uprave u Loznici Ivan Sundečić, bivši šumar i docenat na univerzitetu u Saratovu (Rusija);

za okružnog šumara pete klase okružne šumske uprave u Valjevu Konstantin Smiljanić, šumsko-inžinjerski asistent kod direkcije šuma u Sarajevu;

za kontraktualnog podšumara prve klase šumske uprave u Prizrenu Dimitrije Sukurenk, bivši šumar i diklomirani student više šumarske akademije u Petrogradu;

za administrativnog činovnika okružne šumske uprave u Beogradu u rangu podšumara druge klase Velimir Jovanović, šumarski dijurnista iste uprave;

za administrativnog činovnika okružne šumske uprave u Bitolju u rangu podšumara treće klase Svetožar B. Kojanić, administrativni dijurnista šumske uprave u Arangjelovcu.

*

U ime Njegovog Veličanstva Aleksandra I. po milosti Božjoj i volji Njegovoj rodnoj kralja Srba, Hrvata i Slovenaca a na osnovi ovlaštenja (čl. 59. Ustava) ministarski savet kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

Na predlog Ministra Šuma i Rudnika, postavlja: u Generalnoj Direkciji šuma: za inspektora treće klase Savu Vučetića, inspektora iste klase Direkcije šuma u Skoplju, i Josipa Balena, kr. zemaljskog šumarskog nadzornika II. razreda VIII. činovnog razreda kod nadzorništva za pošumljavanje Krasa u Senju, po potrebi službe;

u Direkciji šuma u Skoplju: za inspektora prve klase Jovana Jekića, inspektora iste klase u penziji;

u Šumarskom Inspektoratu na Cetinju: za inspektora druge klase Mihaila Sokića, šefa Odseka Ministarstva Finansija u ostavci.

Ministar šuma i Rudnika neka izvrši ovaj Ukaz.

3. septembra 1922. godine u Beogradu.

Na predlog Ministra šuma i Rudnika, postavlja:

za šefa odseka za eksploataciju šumskih produkata u Odeljenju za eksploataciju državnih šuma Generalne Direkcije šuma, u rang u načelnika prve klase, Jovana Simonovića, inspektora prve klase Generalne Direkcije šuma;

za šefa Pravnog Odseka u Administrativnom Odeljenju Generalne Direkcije šuma, u rang u načelnika prve klase, Svetislava Radenkovića, inspektora prve klase Generalne Direkcije šuma.

Ministar šuma i Rudnika neka izvrši ovaj Ukaz.

8. septembra 1922. god. u Beogradu.

Na predlog Ministra Šuma i Rudnika, postavlja:

za inspekcionog činovnika kod Direkcije Šuma u Sarajevu Pavla Bilića, nadšumarnika iz Han Kumpanije;

za šumarskog referenta kod Kotarskog Ureda u Višegradu Ivana Grbca, šumarskog nadinženjera iz Vardarvakufa;

za šumarskog referenta kod Kotarskog Ureda u Konjicu Jovana Savina, šumarskog nadinženjera iz Turbeta;

za upravitelja Šumske Uprave u Han Kumpaniji Marka Babića, šumarskog inženjera iz Bosanske Krupe;

za upravitelja Šumske Uprave u Turbetu Petra Bambulovića, nadšumara I. klase iz Višegrada;

za šumarskog referenta kod Kotarskog Ureda u Bosanskoj Krupi Franju Najvirta, nadšumara II. klase iz Glamoča;

za šumarskog računovodu kod Šumske Uprave u Busovači Vencela Lembergera, šumara I. klase iz Han Kumpanije;

za šumarskog referenta kod Kotarskog Ureda u Bos. Novom Nikolu Trkulju, šumarskog vježbenika iz Olova;

K. Šumskoj Upravi u Varešu Ljuboja Dlustuša, šumara II. klase iz Srebrnice;

za šumarskog referenta kod Kotarskog Ureda u Srebrnici Franju Kincla, šumara II. klase iz Sarajeva;

K. Šumskoj Upravi u Bos. Dubici šumski srez Dobrnjin-Pastirevo, Ljubu E. Jelineka, šumara II. klase iz Hadžića;

za šumarskog referenta kod Kotarskog ureda u Vardarvakufu Josipa Gelića, šumara II. klase iz Vareša;

za šumarskog referenta kod Kotarskog Ureda u Bijeljinu Matu Filipovića, podšumara iz Brčkog;

za šumarskog referenta kod Kotarskog Ureda u Ljubinju Stevu Barudžiju, podšumara iz Srednjeg;

u Šumski srez Moštanicu Šumske Uprave Bos. Dubice Osvalda Šibera, podšumara iz Dobrljina;

u Bos. Kostajnicu Josipa Linharta, podšumara iz Moštanice;

u Šumski srez Hadžiće Šumske Uprave na Ilidži Jaroslava Koužeka, podšumara iz Nemile;

sve po potrebi službe.

Ministar Šuma i Rudnika neka izvrši ovaj Ukaz.

U Beogradu, 21. septembra 1922. god.

za administrativne činovnike u rangu podšumara druge klase: Milovana J. Radojevića, šumarskog dijurnistu Okružne Šumske Uprave u Nišu, u Okružnu Šumsku Upravu u Prokuplju,

Jovana Žarkovića, oficira u ostavci, u Okružnu Šumsku Upravu u Devdeliji.

Ministar Šuma i Rudnika neka izvrši ovaj Ukaz.

U Beogradu, 19. septembra 1922. god.

	Iz uredništva i uprave.	
--	--------------------------------	--

Poziv.

Umoljavaju se sva gg. redoviti članovi Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja kao i pretplatnici Šumarskog Lista, koji duuguju članarinu ili pretplatu, da istu izvole poslati na Jugoslovensko šum. Udruženje, Zagreb, Kipni trg 9.

Pretplata za godinu 1922. iznosi 50 Din a članarina redovitih članova 30 Din.

Svim dužnicima priložili smo u ovom broju opomenu na onu svotu, koju duguju, kao i ček našeg uloška, kojim se novac može poslati.

*

Umoljavaju se sva gg. članovi, koji imaju posuđene knjige još iz knjižnice bivšeg hrv. šum. društva, da ih bezuvjetno vrate do 15. decembra o. g. To je potrebno radi reorganizacije knjižnice. Od nove godine vrijedit će nova pravila, po kojima će se moći članovi opet izvaditi potrebite knjige.

*

2. broj Šumarskog Lista je posvema raspačan. Ona gg. članovi i pretplatnici, koji su se kasnije pretplatili te ga nisu dobili, neka izvole prištediti poštarinu za reklamiranje tog broja.

Broj 1846.

Oglas.

Kod šumske uprave u Srednjem prodavaće se u srijedu **dne 6. decembra o. g.** u 10¹/₂ sati putem javne pismene i usmene dražbe oko 1000 m³ crnogoričnih valjaka sa stovarišta u Ivančićima sa isključnom cijenom od 150 Din (stopedeset dinara) po kubnom metru loko stovarište Ivančići.

Drvo se može u svako doba pregledati na stovarištu.

Svaki nudioc mora prije početka dražbe položiti vadij u iznosu od 15.000 Din bilo u gotovom bilo u državnim bonovima.

Pismene ponude biljegovane sa taksenim markama od 20 Din i providene sa propisnom jamčevinom treba da stignu ovoj upravi zapečaćene do 6. decembra u 10¹/₂ sati.

Strani podanici polažu dvostruku žaobinu i jamčevinu.

Posebni uvjeti mogu se pogledati kod šum. upr. u Srednjem za vrijeme uredovnih sati.

Ministarstvo Šuma i Rudnika bira slobodno među ponudama i može ih ne navodeći razloga odbiti.

Do riješenja vezani su svi nudioci na svoje ponude.

Srednje, 21. novembra 1922.

Šumska uprava.

Oglas

dražbe hrastovih stabala.

Temeljem odobrenja šumarskoga odsjeka Ministarstva Šuma i Rudnika u Zagrebu od 23. listopada 1922, broj 9794, i zaključka skupštine ovlaštenika od 30. listopada 1921, točka 1, obdržavane u zemljišnoj zajednici plemenite sućije Lomnica dolnja, obdržati će se u uredu Plemenite općine Turopolje u Vel. Gorici **dne 4. prosinca 1922** u 10 sati prije podne javna dražba putem pismenih ponuda za 2000 komada hrastovih stabala procijenjenih na 3090.25 m³ tehničkog drveta uz iskl. cenu cijenu od 1,770.504 K 28 fil., slovom jedan milijun sedamsto sedamdeset tisuća pet stotina četiri krune 28 fil., na panju.

Predmetna stabla broj 1965—3964 nalaze se u šumi Hrženica dolnja vlasništvo zemljišne zajednice plemenite sućije Lomnica dolnja, a udaljena su od željezničke stanice Velika Gorica circa 6 kilometara.

Poblži općeniti dražbeni uvjeti mogu se saznati u uredu Plemenite općine Turopolja u uredovnici šumarskoga stručnjaka za vrijeme uredovnih sati.

Plemenita općina Turopolje u Velikoj Gorici,
dne 5. studena 1922.

Župan:

Dražba hrastovih stabala.

Na temelju odobrenog drvastječnog predloga za godinu 1922/23 u sjednici upravnog odbora županije srijemske u Vukovaru od 15. studena 1922 broj 3403 u. o. uslijedilog na odpis kr. šumarskog odsjeka ministarstva šuma i ruda u Zagrebu od 9. studena 1922 broj 10.507 prodavati će javnom dražbom putem pismenih ponuda na **dne 9. prosinca 1922** u 11 sati prije podne Uprava vlastelinstva Dalj u Dalju svoju redovitu sječinu hrastove dozrele šume, zvane »Liget«, vlastnost Srbsko-pravoslavne patrijaršije u Srijemskim Karlovcima u površini od 13:35 jutara.

Na ovoj sječini imade obilježenih brojnim kolom hrastovih stabala 1356 komada sa ustanovljenom drvnom gromadom od 1756:34 m³ gradjevnog i tvorivog drva, te 121:41 m³ i 1614 m² (prost. metara) gorivog drva.

Opći dražbeni uvjeti.

Pismene zatvorene ponude propisno biljegovane imadu se predati najkasnije do 10¹/₂ sati prije podne 9. prosinca 1922 u uredu vlastelinstva Dalj u Dalju, gdje će se javno otvoriti u 11 sati prije podne.

Ponude imadu biti obložene žaobinom, koja iznosi 5% ponudjene svote. Svaka ponuda mora biti biljegovana sa biljegom od 20 dinara.

U ime jamčevine (žaobina) se prima samo gotov novac ili vrijednostni papiri sa priznatom valjanosti.

Brzajavne ili prekasno stigle ili uvjetne ponude ne primaju se.

Ponuda je za nudioca obvezatna od časa, kada ju preda, a za upravu vlastelinstva nakon odobrenja po velikom upravnom savetu srpske patrijaršije u Srijemskim Karlovcima.

Iskolčene sječine prodaju se obvezom krčenja panjeva i žilja. Sječa stasbala i izvoz robe, kao i krčenje te izravnanje površine ima se obaviti do konca veljače 1923. Ovaj će se rok produljiti samo s vrlo važnih razloga do 1. travnja 1923.

Nakon obavljenih obveza imade kupac sječnu površinu u redu predati šumskoj upravi vlastelinstva Dalj u Dalju.

Osam dana nakon obavjesti o potvrdi dražbe imade dostalac uplatiti cijelu kupovninu u blagajnu vlastelinstva Dalj u Dalju i u ime jamčevine posvisiti žaobinu na 10% od dostalne svote.

Svi ostali potanji držabeni uvjeti mogu se saznati kod uprave vlastelinstva daljskog u Dalju te kod županijskog šumarsko tehničkog izjvestitelja u Vukovaru. — Šuma leži na drumu (državna cesta) udaljena od stanice Borovo-Vukovar jedan kilometar.

Uprava vlastelinstva Dalj.

U Dalju, 23. studena 1922.

Broj 3940.

Načelstvo sreza višegradskog.

Višegrad, 31. X. 1922.

Oglas.

Kod sreskog načelstva u Višegradu prodavaće se u utorak **12. decembra** 1922 u 10 sati putem javne usmene i pismene dražbe 2000 pr. met. bukovog ogrevnog drveta na panju u šumi Vranja.

Isklična cijena iznaša 12 dinara po prostornom metru bez obzira na kvadrat litet do 7 cm debljine.

Pismene ponude treba slati zapečaćene sreskom načelstvu u Višegrad sa naznakom »Ponuda za kupnju ogreva u šumi Vranja« i to najdalje do 12. 12. 1922 u 10 sati.

Svaki nudioc ima položiti prije početka dražbe vadij u iznosu od 2000 Din u gotovu ili u državnim bonovima.

Dostalac dužan je uplatiti 0.1% kupovine u korist Jugoslovenskog šumarskog udruženja.

Svakom reflektantu slobodno je drvo prije dražbe pregledati.

Pogodba kupnje i prodaje mogu se saznati kod potpisanog načelstva soba broj 9.

Ministarstvo šuma i rudnika bira slobodno između usmenih i pismenih ponuda i može svakoga odbiti bez navoda razloga.

Sreski načelnik:

Prodaja lesa.

Državna uprava veleposestva Lamezan v Kokri nad Kranjem razpisuje prodaju sledećega rezanega smrekovega lesa loko Kokra:

- ca 300 m³ paralelnih desk,
- ca 250 m³ koničnih desk,
- ca 80 m³ lat.

Predpisano kolekovane ponudbe je vložiti po določilih prodajnih pogojev, ki so razpoložljivi pri upravi, do **15. decembra t. l. na upravo v Kokri.**

Oglas.

Kod šumske uprave u Nemiloj prodavaće se **dne 11. decembra 1922** putem javne usmene i pismene dražbe:

I. U 13 sati oko 700 m³ jel. kor. drva franko vagon stovarište stanica Nemila sa isključnom cjenom od 135 (stotina trideset i pet) dinara za jedan kub. metar.

II. U 14 sati 204 komada hrast. brzoj. stupaca franko vagon stovarište stanica Nemila sa isključnom cjenom od 30 (trideset) dinara za jedan komad.

Svakom reflektantu stoji slobodno da drvo prije dražbe pogleda. Svaki nudioc mora položiti prije početka dražbe vadij i to 10% (stranci 20%) od isključne cijene u gotovom ili držav. bonovima i taksenu marku od 20 dinara.

Pismene ponude sa vadijom i taksenom markom treba poslati zapečaćene gornjoj šumariji i moraju iste prije početka usmene dražbe stići. Na omotu mora biti napisano: I. »Ponuda na 700 m³ jel. balvana« ili II. »Ponuda na 204 kom. hrastov. brzojav. stupaca.«

Dražba se ne će obdržati, ako istoj ne pristupe makar 3 ozbiljna nudioca.

Kupac je dužan platiti Jugosl. šum. udruženju prinos u iznosu od 0.1% cijele kupovnine.

Ministarstvo šuma i rudnika bira slobodno između ponuda i može sve bez navođenja razloga odbiti.

Do riješenja vezani su nudioc i na svoje ponude.

Uvjeti prodaje izloženi su na uvid kod gornje uprave.

Šumska uprava.

Broj 10.530/1922.

U Našicama, 10. novembra 1922.

Predmet: Podgorač z. z. — dražba stabala.

Dražba stabala.

Dana 11. decembra 1922 prodavati će se putem javne pismene dražbe u uredu kr. kotarske oblasti u Našicama 798 hrastovih, 8 jasenovih, 1251 bukovih i 583 grabovih stabala stojećih u šumi Bostan zemljišne zajednice Podgorač, uz isključnu cijenu od 279.633 dinara 50 para (dvije stotine sedamdeset i devet tisuća šest stotina trideset i tri dinara i 50 para). Pismene ponude biljegovane sa 20 dinara, sa žaobinom od 10% isključne cijene, imaju se predati do 11 sati prije podne do 11. decembra 1922 u uručbeni zapisnik potpisane oblasti. Brzojavne ili naknadno stigle ponude ne primaju se.

Potniji dražbeni uvjeti i procjenbeni elaborat stoje svakome na uvid za vrijeme uredovnih sati u uredu potpisane oblasti.

Kr. kotarska oblast u Našicama.

Br. 1803. ex 1922.

Oglas dražbe stabala.

Temeljem naredbe Šumarskog odsjeka Ministarstva šuma i rudnika u Zagrebu od 30. oktobra 1922. broj 10.010—1922. prodavati će se putem javne dražbe **dana 28. decembra 1922** u 11 sati kod šumsko-gospodarstvenog ureda imovne općine II. banske u Petrinji i to:

Šumarija	Šumski srez	Hrpe i okruž- ja broj	Broj stabala		Procena gradje		Isklična cena	O p a s k a
			hrastovih	breštinovih	hrastove	breštinove		
					m³		Din	
Dubička u Dubici	Čadjevski bok br. 7	I.	2566	—	1916	—	142.943	udaljenost od željezničke stanice Šaš 5 km
		II.	5788	—	3973	—	265.029	od gornje stanice daleko 6 km
		III.	8406	7	5099	3	431.187	od gornje stanice daleko 7 km
		IV.	8989	41	5625	34	397.631	od gornje stanice daleko 4.5 km
		V.	2654	1	1638	1	101.578	od gornje stanice daleko 5 km
Ukupno			28.403	49	18.251	38	1,338.368	

1. Dražba će se obaviti, isključivši ustmene, jedino na temelju pismenih ponuda (oferta) za svaku hrpu odnosno okružje posebno, ali će se zaprimiti i eventualne kumulativne ponude za sve hrpe, odnosno za sva okružja.

2. Ponude imaju biti u hrvatskom-srpskom jeziku sastavljene, dobro za pečaćene, te se primaju najkasnije do 11 sati gore određenog dana.

3. U ponudi valja naročito navesti, da su nudiocu svi dražbeni uvjeti dobro poznati i da ih u celosti prihvaća.

4. Ponudi treba priložiti 5% od procjenbene vrijednosti u ime žaobine u gotovom novcu ili u vrednosnim papirima, valjanim u kraljevini S. H. S., za hrpu odnosno hrpe, na koje ponuda glasi. Podanici stranih država trebaju ponudi priložiti 10% u ime žaobine. Osim toga dužan je dostalac 0.2% od kupovnine uplatiti odmah u zakladu za uzgoj djece šumarskih činovnika te 0.5% za pošumljenje kraša.

5. Ponuda veže nudioca odmah, a imovnu općinu nakon potvrde dražbe po Ministarstvu Šuma i Rudnika u Beogradu.

6. Predmet prodaje jest celokupna drvena masa trupaca deblovinu do 18 cm na tanjem kraju sa korom isključivši trupce grana.

7. Prva polovica kupovnine ima se platiti za 14 dana nakon što je dostalac obavješten, da je dražba odobrena, a druga polovica kupovnine nakon tri meseca od uplate prve kupovnine no svakako prije izvoza izradjene robe i to kod Hrvatske eskomptne banke u Zagrebu, odnosno njene podružnice u Petrinji.

8. Za seču i izradjivanje kupljenih stabala i izvoz izradjene robe ustanovljuje se rok do konca godine 1923.

Otpadci kod sječe i izrade dostalih stabala pripadaju imovnoj općini II. banskoj, a dostalac je dužan ovrške, grane i otpadke nakon izrade svoje robe imovnoj općini potpuno sačuvane predati.

10. Poblži uvjeti mogu se saznati kod gospodarstvenog ureda u Petrinji, te kotarske šumarje u Dubici.

Šumsko-gospodarstveni ured imovne općine II. banske.

Dražba hrastovih stabala.

Dana 18. decembra 1922. u 10 sati do podne prodavati će se javnom dražbom putem pismenih ponuda kod šumsko-gospodarstvenog ureda križevačke imovne općine u Bjelovaru 479 hrastovih stojećih stabala u šumi Žutici-Ravneš procijenjenih na 1,146.662 Dinara.

Spomenuta šuma leži samo tri kilometra daleko od kolodvora Širinac železničke pruge Dugoselo Novska.

Pobliži dražbeni uvjeti stoje na uvid kod podpisatog ureda i šumarije u Ivanić Kloštru.

Šumsko gospodarstveni ured križevačke imovne općine.

U Bjelovaru, dne 17. novembra 1922.

Šumsko gospodarstveni ured otočke imovne općine.

Broj 3064/1922.

Otočac, dne 2. novembra 1922.

Predmet: Dražba stabala kod otočke imovne općine.

OGLAS.

Kod imovne općine otočke u Otočcu dražbovati će se 15.957 jelovih stabala u srezu »Rastovka« i »Crno jezero« šumarije otočke uz naknadnu promjerbu dne 30. decembra 1922 do 10 sati prije podne uz isključnu cijenu od 44 dinara po 1 m³ tehnički uporabiva drva. — Posebni dražbeni uvjeti stoje na uvid kod podpisanog ureda i kod šumarije u Otočcu.

Upravitelj:

Sresko poglavarstvo u Jajcu.

Broj ad 4025/22.

Dne 24. novembra 1922.

OGLAS.

Kod sreskog poglavarstva u Jajcu prodavat će se dne 9. decembra 1922 u subotu u 10 sati do podne putem javne usmene i pismene dražbe oko 5000 (pet hiljada) pr. m. bukovog ogrijevnog drva od ležike, vjetroloma i slabijih bukava, koja su sposobne samo za ogrijevno drvo, u šumi »Vranovina«.

Isključna je cijena 39 (tridesetdevet) dinara po prostornom metru.

Svaki nudioc ima položiti prije početka dražbe vadij u gotovom, uložnoj knjižici ili državnim bonovima i to domaći 19.500, a stranci 39.000 dinara.

Reflektanti mogu šumu prije dražbe razgledati te uvjete kupnje i prodaje uvidjeti kod sreskog poglavarstva u Jajcu. soba šumskog referenta.

Direkcija šume bira slobodno između usmenih i pismenih ponuda i može sve bez navedenja razloga odbiti.

Sreski poglavar: *Karamehmedović, v. r.*

Predmet: Veleprodaja stabala otočke imovne općine.

Oglas dražbe stabala.

Na temelju odobrenih drvosječnih osnova za godinu 1920., 1921. i 1922. i dozvole Šumarskog Odsjeka Ministarstva Šuma i Rudnika u Zagrebu od 28. oktobra 1922, broj 9550, prodavati će se kod šumsko gospodarstvenog ureda otočke imovne općine u Otočcu dne **30. decembra 1922** u 11 sati prije podne putem javne pismene dražbe slijedeća u naravi brojnim kolom označena stabla:

Broj skupine	Šumarija	Sreza		Broj odjela	Šumski predjel	Stabala		Tehnički uporabiva drvena gromada	Za gorivo uporabiva drvena gromada	Isključna cijena	Opaska
		i m e	broj			vrst	broj				
I.	Otočac	Krekovača	1	2	Prisjeka	hrast	1397	1010	—	68.680	Dostalac XV. skupine „Kaličić vrh broj 19“ šumarije Krasno ima izraditi i na panju postaviti za svrhe imovne općine 2000 prostornih metara I. i II. vrsti bukovih ogrjevnih drva.
II		Crno jezero	4	7	Lisac	jela	4125	10673		469.612	
III.		Brušljan	7	11b	Maljkovac	bukva	2382		2850	37.050	
IV.	Perušić	Bjele i Crne grede	14	29	Rorovac	bukva	5010	8284	—	430.768	
V.		Ostrvica	15	30	Veliki vrh	jela	2045	1484	—	80.136	
VI.	Sinač	Marković rudine	22	13	Rudine	jela	3370	3622	—	159.368	
VII.				14 15		jela	3700	5855	—	257.620	
VIII.		Godača	24	2	Mali kotao	jela	5491	7458	—	328.152	
IX.				10	Žitbine	jela	1110	1527	—	67.188	
X.		Dolac	25	20	Bijeli vrh	jela	4150	7165	—	315.260	
XI.				21b	Drvenjak	bukva	3373	3657	—	182.850	
XII.		Staparuša	27	27	Kosa više Glibodola	bukva	4185	3837	23.788	580.132	
XIII.	Korenita	Velika Plješivica	39		Borik	bor	2573	5656	—	254.520	
XIV.	Krasno	Begovača	18	50	Apatišanska kosa	jela	3500	3392	—	115.328	
XV.		Kaličić vrh	19	—	Strašno	bukva	1908	2702	—	140.504	

Opći dražbeni uvjeti:

1. Dražbuje se samo putem pismenih ponuda, koje moraju biti valjano zapečaćene i propisno sa 20 dinara biljegovane te napred rečenog dana predate do 11 sati prije podne po uredskom dobniku kod uručenog zapisnika potpisanog ureda.

2. U ponudi mora nudioc tačno naznačiti za koju se skupinu ovog dražbenog oglasa natječe, te da su mu opći i posebni dražbeni uvjeti dobro poznati i da ih u cjelosti prihvaća.

3. Ponudbena cijena imade glasiti jasno brojkama i slovima i to za svaku skupinu posebno.

4. Ponudi se ima priložiti u ime žaobine 5% isključne cijene one skupine, na koju ponuda glasi.

5. Žaobina ima biti ili u gotovom novcu ili u tuzemnim za jamstvo prikladnim vrjednostnim papirima po burzovnom tečaju danom dražbe.

6. Odobrenje dražbe izriče Ministarstvo Šuma i Rudnika.

7. Kupovina se ima uplatiti u dva obroka i to prva polovica u roku od 14 dana nakon obavjesti o odobrenju dražbe, a druga polovica 3 mjeseca iza toga, ali svakako prije izvoza.

8. Rok za sječu, izradbu i izvoz stabala ustanovljuje se do 31. prosinca 1924.

9. Dostalac dužan je prije doznake stabala staviti dotičnoj šumariji na raspolaganje jedno brojno kolo sa pripadcima.

10. Posebni dražbeni uvjeti mogu se uvidjeti za vrijeme uredovnih sati u pisarni ovoga ureda i kod šumarija Otočac, Perušić, Sinac, Korenica i Krasno.

U Otočcu, dne 6. novembra 1922.

Šumsko gospodarstveni ured otočke imovne općine.

Cijene oglasima Šumarskog lista jesu:

$\frac{1}{1}$ strana 250 (dvijestopetdeset) Din.	$\frac{1}{4}$ strane 62.50 (šestdesetidva $\frac{50}{100}$) Din.
$\frac{1}{2}$ strane 125 (stodvajsetipet) Din.	$\frac{1}{8}$ strane 31.25 (tridesetijedan $\frac{25}{100}$) Din.

Sakupljači oglasa dobivaju 20—25 % nagrade.

JADRANSKA BANKA BEOGRAD.

Dionička glavnica: Din. 60,000.000'--. Rezerva: Din. 30,000.000'--.

PODRUŽNICE:

Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelsa, Jesenice, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

Amerikanski odio.

Naslov za brzojavke: JADRANSKA.

Afiliirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82, New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natalos, Porvenir.

Dioničarsko društvo za eksploataciju drva Zagreb, Gajeva ul. 32

Telefon 16-34, 14-55, 12-38.

Brzjavci: „EXPLOITAT“.

Parna pilana i tvornica
parketa Virovitica.

Parna pilana Teslić.

Prodajni ured Banja-Luka.

Proizvadjia i eksportira:

hrastovu robu, parenu i
neparenu bukovinu, me-
kanu rezanu gradju, gorivo
drvo te parkete.

Société Anonyme d'Exploitation forestière Zagreb, Gajeva ul. 32

Téléphone 16-34, 14-55, 12-38.

Télégrammes: „EXPLOITAT“.

Scierie à vapeur et fabrique
de parquets Virovitica.

Scierie à vapeur Teslić.

Bureau de vente Banja-Luka.

Produits et exportés:

matériaux eu chêne, hêtre
étuvé et non étuvé, bois ten-
dre matériaux de construction
et matériaux sciés et bois pour
chauffage et parquets.

ПРОМЕТНА БАНКА

а. д. БЕОГРАД

На углу Кнез Михајлове и улице Књегиње Љубице.

Телеграм-адреса: ПРОМЕТНА БАНКА, БЕОГРАД.

Телефон број 229 и 1430.

Капитал 5,000.000.— динара. Резервни фонд преко 4,500.000 динара.

Банка се бави свим банкарским пословима, експлоатацијом шума и индустријом дрвета, бродарством, експлоатацијом каменог угља из рудника „Тресibaба“, вађењем песка, шљунка и т. д.

Прима улоге на штедњу уз најповољније услове.

Финансира трговачка и индустријска предузећа.

CENTRALNA BANKA D. D. ZAGREB STROSSMAYEROVA ULICA 2.

Telegrafska adr.: Centrobanka. Telefon: 3-07, 5-56 i 7-13.

Uplaćena dionička glavnica K 100,000.000.

Pričuve K 10,000.000.

PODRUŽNICE I ISPOSTAVE:

Ivanec, Klanjec, Krapina, Maribor, Novi Sad, Požega, Pregrada, Stubica don., Varaždin, Veliko Trgovište.

**Prima štedne uloške uz najpovoljnije uka-
maćenje te ih isplaćuje bez obzira na bilo
kakove ustanove o moratoriju - Obavlja
sve burzovne transakcije uz najkulantnije
uvjete. - Financira trgovačka i industrijalna
poduzeća. - Posjeduje izravne veze na
svim inozemnim tržištima.**

**„CROATIA“ dioničko društvo
za industriju drva
u Zagrebu, Zrinjski trg 17**

Proizvadjia i eksportira raznovrsni drvni materijal.

**Specijalna proizvodnja u Siraču kraj Pakraca:
bukov pareni in nepareni rezani materijal.**

Prvo jugoslavensko d. d. za šumsko gospodarstvo i industriju.

Centrala: Zagreb, Gjorgjićeva ulica 2/II.

- Poduzeća:** Parna pilana i tvornica kutija u Podgradcima kod Bosanske Gradiške. Vlastelinstvo Sirač kraj Daruvara.
- Produkcija:** sve vrsti jelovog rezanog materijala i građevne robe, bukovi rezani materijal pareni i nepareni, bukovo gorivo drvo, bukove podvlake, bukovi drveni ugljen i dr.
- Uprava:** Podgradci, p. Bos. Gradiška, Bosna.
- Željezn. postaja:** Okučani i Jasenovac.
- Otprema robe:** sa pilane do Bos. Gradiške vlastitom šumskom željeznicom, u Bos. Gradišci vlastito skladište na sav. obali. Otpremanje Savom preuzima se dijelom i vlastitim plovnim sredstvima.

Šumska industrija

FILIPA DEUTSCHA SINOVI

Vrhovčeva ul. 1

Z A G R E B

Telefon broj 47

PARNA PILANA U TUROPOLJU.

Export najfinije hrastovine. — Na skladištu ima velike količine potpuno **suve** hrastove gradje svih dimenzija.

UTEMELJENA GODINE 1860.

**Industrija drva i parna pilana
VINKO AUGUSTIN, CELJE (SLOVENIJA).**

Parna pilana u Št. Jurju ob južni željeznici izrađuje prvovrsne paralelne smrekove daske. Preuzima komisije iz smreke i bukve.

Za šumske industrije i trgovce drva:

Pravi Göhlerovi
kolobroji, šum-
ski čekići, čekići
za daske, klupe
za mjerenje,

vrpce za mje-
renje, brojevi iz
ocjeli u svim
veličinama naj-
bolje vrsti kod

ŠANDORA SCHNELLERA, rezbara
ZAGREB, Strossmayerova ulica 6.

Lovske puške sviju vrsti

od jednostavnije do najfinije izrade, za sačmu ili kuglu, trocjevke, automatične pištole, flobertpuške, po tipu ili narudžbi, **municiju i pribor dobavlja najjeftinije**, nadalje preuzima i izvršuje **popravke i preuđenbe** oružja sviju vrsti

SLOVENSKA TVORNICA ORUŽJA

prije: P. WERNIG, BOROVLJE, d. s o. j.

RADOVLJICA (SLOVENIJA).

Strojeve za svakovrsnu obradu drveta

Gatre, skobelnike,
tesarske stolove,
kružne i pasne
pile i dr.

Turbine

izradjuju najsolid-
nije i najjeftinije:

Strojne tovarne in livarne d. d. Ljubljana.

„SLAVEKS“

dion. društvo za šumsku industriju, Zagreb.

Proizvadjia i eksportira: Rezanu hrastovinu najbolje slavonske kakvoće sa pilane Brod n./S. Parenu i neparenu bukovu gradju znamenite kakvoće sa pilane Pakrac.

„SLAVEKS“

société anonyme d'exploitation forestière,
Zagreb.

Produit et exporte: Sciage Chêne, de meilleure qualité de Slavonië de sa scierie de Brod s./S. Sciage Hêtre de la célèbre provenance de Pakrac de sa scierie de Pakrac (Slavonie) Etuvagé égal. Usine de talons en bois de Hêtre.

SLAVONIJA društvo na dionice
za industriju drva

ZAGREB, Mažuraničev trg 11.

Telefon broj 20 - 56 i 17 - 22.
Osnovano godina 1904.
Zaposleno 1200 radnika.

Brzjavljiva: „SLAVONIJA“.
Dionička glavnica K 80,000.000.
Pričuvna glavnica K 37,5000.000.

Parna pilana, tvornica furnira, pokućstva, sjedala za stolice i parketa u Brodu na Savi.

Izradjuje razanu gradju iz svih vrsti tvrdog drveta, naročito iz slavonske hrastovine, zatim furnire iz svih vrsti domačog i eksotičnog drveta te iz vočaka. Sjedala za stolice i parketa iz hrastovine i bukovine.

Proizvadjia masivno pokućstvo iz bukovine, hrastovine, brestovine, jasenovine i javorovine.

Podružnice i zastupstva u Beogradu, Brodu n. S., Wieuu, Pragu, Brnu, Budapešti, Segedinu, Oradea Mare (Nagyvárád), Aradu i Bukareštu.

Prva Hrvatska Štedionica U ZAGREBU.

Osnovana godine 1846.

Osnovana godine 1846

Dionička glavnica :
K 160,000.000.—

Pričuve :
K 100,000.000.—

Ulošci preko
K 1.200,000.000.—

Mjenjačnica u Zagrebu.

Podružnice :

Beograd, Bjelovar, Brod na Savi,
Celje, Crkvenica, Čakovec, Da-
ruvar, Delnice, Djakovo, Gjur-
gjevac, Ilok, Karlovac, Kraljevica,
Križevci, Mitrovica, Nova Gra-
diška, Ogulin, Osijek; Požega,
Rijeka, Senj, Sisak, Subotica,
Sušak, Sv. Ivan Zelina, Varaždin,
Velika Gorica, Vinkovci, Viro-
vitica, Vukovar, Zagreb Ilica
117 a, Zemun.

Ispostave :

Osijek donji grad, Vinica.

PRIMA uložke na uložne kjižice i na tekući račun.
ESKOMPTIRA mjenice i devize.

OBAVLJA burzovne naloge te izplate na vsa tu-
i inozemna mjesta.

IZDAJE čekove i kreditna pisma.

FINANCIRA trgovačka, obrtna i industrijalna
poduzeća.

OBAVLJA sve štedioničke i bankovne poslove
najkulantnije.